

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
HUMANITARINIS FAKULTETAS
ISTORIJOS KATEDRA**

BIRUTĖ ŽVIRBLYTĖ
Istorijos specialybės
IV kurso studentė

**KAUNO MIESTO MUZIEJŲ EDUKACINIŲ PROGRAMŲ
LYGINAMOJI ANALIZĖ**

Bakalauro darbas

Mokslinis vadovas: dr. Birutė Salatkienė

Darbas originalus – Birutė Žvirblytė

(.....)

Šiauliai,
2011

Turinys

Turinys.....	2
ĮVADAS	6
1. MUZIEJINĖS EDUKACIJOS SAMPRATA, RAIŠKOS FORMOS, ORGANIZAVIMO YPATUMAI	17
1.1. Muziejinės edukacijos samprata	18
1.2. Šiuolaikinės muziejinės edukacijos raiškos formos	21
1.3. Edukacinės veiklos organizavimas	24
2. ŠIUOLAIKINĖS MUZIEJINĖS EDUKACIJOS LIETUVOS MUZIEJUOSE RAIDĄ	26
3. KAUNO MIESTO MUZIEJŲ EDUKACINĖ VEIKLA.....	33
3.1.1. M. K. Čiurlionio dailės muziejus.....	33
3.1.2. M. K. Čiurlionio dailės muziejaus Švietimo skyrius.....	34
3.1.3. Muziejaus edukacinė veikla.....	34
3.2. Kauno IX forto muziejus	36
3.2.1. Muziejaus Ryšių su visuomene skyrius.....	37
3.3. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus	38
3.3.1. Edukacijos ir informacijos skyrius	38
3.4. Maironio lietuvių literatūros muziejus	39
3.4.1. Ryšių su visuomene skyrius	40
3.5. Kauno miesto muziejus	40
3.6. Lietuvos švietimo istorijos muziejus	41
3.7. Miko ir Kipro Petrauskų lietuvių muzikos muziejus.....	42
3.8. Kauno Valerijos ir Stasio Ratkevičių lėlių teatro muziejus.....	42
3.8.1. Muziejaus edukacinė veikla.....	43
3.9. Povilo Stulgos lietuvių tautinės muzikos instrumentų muziejus	44
4. EDUKACINIŲ PROGRAMŲ APRAŠAI – KAIP TAM TIKRAS TEKSTINIS ŠALTINIŲ MASYVAS.....	45
5. EDUKACINIŲ PROGRAMŲ SUDERINAMUMAS SU MUZIEJINE EKSPOZICIJA	48
5.1. Kauno miesto muziejų edukacinių programų suderinamumo su muziejinėmis ekspozicijomis lyginamoji analizė.....	50

6. KAUNO MIESTO MUZIEJŲ DARBO SU LANKYTOJŲ AUDITORIJA METODIKA (TIK EDUKACINĖS PROGRAMOS)	52
6.1. Kauno miesto muziejų edukacinių programų darbo su auditorija metodikos lyginamoji analizė (tik edukacinės programos)	55
IŠVADOS	60
ŠALTINIAI IR LITERATŪRA	62
SANTRAUKA.....	69
SUMMARY	70
SANTRUMPOS	71
PRIEDAI	72
I PRIEDAS. Kauno miesto muziejų edukacinių programų aprašai.....	72
1 lentelė. M. K. Čiurlionio dailės muziejus. Edukacinės programos	72
2 lentelė. Kauno IX forto muziejus. Edukacinės programos	75
3 lentelė. Kauno IX forto muziejus. Edukacinės pamokos.....	76
4 lentelė. Kauno IX forto muziejus. Edukaciniai žaidimai.....	78
5 lentelė. Kauno Vytauto Didžiojo Karo muziejus. Edukacinės programos	79
6 lentelė. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus. Edukacinės pamokos.....	80
7 lentelė. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus. Teminės ekskursijos.....	81
8 lentelė. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus. Edukaciniai projektai	82
9 lentelė. Maironio lietuvių literatūros muziejus. Edukacinės programos	82
10 lentelė. Edukacinė veikla Maironio lietuvių literatūros muziejaus padaliniuose	84
11 lentelė. Kauno miesto muziejus. Edukacinės programos	92
12 lentelė. Kauno miesto muziejus. Edukaciniai projektai	93
13 lentelė. Kauno apskrities pedagoginis muziejus. Edukacinės programos	93
14 lentelė. M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejus. Edukacinės programos	95
15 lentelė. Kauno Valerijos ir Stasio Ratkevičių lėlių teatro muziejus	97
16 lentelė. Povilo Stulgos tautinės muzikos instrumentų muziejus.....	98
17 lentelė. Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus.....	100
18 lentelė. Kauno IX forto muziejus	101
19 lentelė. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus	101
20 lentelė. Maironio lietuvių literatūros muziejus.....	102

21 lentelė. Kauno miesto muziejus	103
22 lentelė. Lietuvos Švietimo istorijos muziejus	104
23 lentelė. Miko ir Kipro Petrauskų lietuvių muzikos muziejus	104
24 lentelė. Kauno Valerijos ir Stasio Ratkevičių lėlių muziejus	105
25 lentelė. Povilo Stulgos lietuvių tautinės muzikos instrumentų muziejus	105
INTERVIU PRIEDAI	106
1 pavyzdys. Kauno IX forto muziejus	106
2 pavyzdys. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus	107
3 pavyzdys. Maironio lietuvių literatūros muziejus	109
4 pavyzdys. Kauno V. ir S. Ratkevičių lėlių teatro muziejus	110
26 lentelė. Kauno miesto muziejai vykdančios edukacinę veiklą. (Suskirstyta pagal profilius).	111
II PRIEDAS. Edukacinių programų suderinamumas su muziejų ekspozicijomis	112
27 lentelė. Dailės profilio muziejai. (M. K. Čiurlionio muziejus ir jo padaliniai).	112
28 lentelė. Muzikos profilio muziejai. Edukacinės programos	114
29 lentelė. Teatro profilio muziejus. Edukacinės programos	116
30 lentelė. Literatūros profilio muziejai. Edukacinės programos (Maironio lietuvių literatūros muziejus ir jo padaliniai)	117
32 lentelė. Istorijos profilio muziejai. (Kauno IX forto muziejus, Vytauto Didžiojo karo muziejus, Kauno miesto muziejus)	122
33 lentelė. Specialūs muziejai. (Švietimo istorijos muziejus)	124
III PRIEDAS	125
I diagrama. Meno profilio muziejų edukacinių programų suderinamumas su muziejų ekspozicijomis	125
II diagrama. Literatūros profilio muziejų edukacinių programų suderinamumas su muziejų ekspozicijomis	125
III diagrama. Istorinio profilio muziejų edukacinių programų suderinamumas su muziejų ekspozicijomis	126
IV diagrama. Specialaus (Kauno apskrities pedagoginio, nuo 2010 m. Švietimo istorijos muziejaus) edukacinių programų suderinamumas su muziejaus ekspozicijomis	126
IV PRIEDAS	127

34 lentelė. Kauno miesto meno profilio muziejų darbo su auditorija metodų edukacinėse programose panaudojimas	127
V diagrama. Kauno miesto meno profilio muziejų darbo su auditorija metodų edukacinėse programose panaudojimas	127
35 lentelė. Kauno miesto literatūros profilio muziejų darbo su auditorija metodų edukacinėse programose panaudojimas	128
VI diagrama. Kauno miesto literatūros profilio muziejų darbo su auditorija metodų edukacinėse naudojimas	128
36 lentelė. Kauno miesto istorijos profilio muziejų darbo su auditorija metodų edukacinėse programose panaudojimas	129
VII diagrama. Kauno miesto istorijos profilio muziejų darbo su auditorija metodų edukacinėse programose panaudojimas	129
37 lentelė. Kauno miesto specialaus profilio (Švietimo istorijos muziejus) darbo su auditorija metodų edukacinėse programose panaudojimas	129
37 lentelė. Kauno miesto specialaus profilio (Švietimo istorijos muziejus) darbo su auditorija metodų edukacinėse programose panaudojimas	130
VIII diagrama. Kauno miesto specialaus profilio (Kauno apskrities pedagoginis muziejus) darbo su auditorija metodų edukacinėse programose panaudojimas	130
V PRIEDAS. MENO PROFILIO MUZIEJAI. EDUKACINĖMS PROGRAMOMS NAUDOJAMI DARBO SU AUDITORIJA METODAI (REMIANTIS EDUKACINIŲ PROGRAMŲ APRAŠAIS)	131
VI PRIEDAS. Anketa „Kauno miesto muziejų edukacinė veikla: samprata, raiškos formos ir metodika“	151

IVADAS

Temos aptarimas. Muziejui keičiant savo misiją ir vis labiau derinantintis prie visuomenės poreikių, aktualesnė tampa ir muziejinės edukacijos tema. Šiame bakalauro darbe į muziejų norima pažvelgti kaip į neformaliojo švietimo įstaigą, formuojančią savitus ir kitose švietimo įstaigose netaikomus mokymo ir mokymo(si) būdus (modelius), kurie yra įvardijami bendru muziejinės edukacijos terminu. Darbe didesnis dėmesys skiriamas vidinei muziejinės edukacijos analizei. Raidai (*šiuolaikinės muziejinės edukacijos raidos etapų Lietuvoje išskyrimas, remiantis tam tikrais muziejų edukacinės veiklos organizavimo bruožais*), teorinei (*Lietuvoje vyraujančių muziejinės edukacijos sampratų įvairovė, raiškos formos ir jų klasifikacija*), praktinei (*muziejų skyrių, etatų steigimas*) ir metodinei (*ekspozicijos, kaip pagrindinio muziejaus komponento svarba edukacinės veiklos organizavimui, naudojamų darbo su auditorija metodų taikymas muziejų edukacinės veiklos organizavime*) muziejinės edukacijos organizavimo sritims (*Kauno miesto muziejų pavyzdys*), nuošalyje paliekant lankytojų (*refleksijos*) tyrimus.

Tyrimo objektas. Kauno miesto muziejų edukacinė veikla.

Istoriografija ir šaltinių apžvalga. Bendrai nagrinėjant muziejaus darbą su visuomene, svarbus yra Friedrich Waidacher veikalas¹. Šis veikalas yra skirtas supažindinimui su muzeologijos mokslo sritimis. Muziejinės edukacijos temai yra svarbūs šio veikalo skyriai, skirti muziejinei komunikacijai, t.y. muziejinės komunikacijos modelių, muziejaus, kaip švietimo institucijos ypatumų, muziejuje rengiamų programų rūšių, jų planavimo ir įgyvendinimo temų aptarimui.

Ši, kaip ir kitus bakalauro darbe naudotus veikalus leistus anglų kalba, galima priskirti *Naujosios muzeologijos kryptčiai*, kuri gimė XX a. 8 deš. „1971 m. muzeologiją, kaip specialybę, pripažino visuotinė ICOM konferencija<...>1977 m. buvo įsteigtas ir patvirtintas ICOM sudėtyje veikiantis Tarptautinis muzeologijos komitetas (*International Committee for Museology, ICOM*)“².

Naujosios muzeologijos idėjos buvo suformuluotos 1984 m. Kvebeke priimtoje Kvebeko deklaracijoje, kurios pagrindinis nutarimas buvo tai, kad muzeologija privalo atsigręžti į lankytojus ir

¹ Waidacher F., *Bendrosios muzeologijos metmenys*, Vilnius, 2007.

² Ten pat, p. 116.

daugiau taikyti ryšių su visuomene bei šiuolaikinės vadybos metodus³. Didžiulis dėmesys skiriamas muziejaus, kaip viešos institucijos santykiui su lankytoju.

Tuo tarpu iki XX a. 9 deš. pagrindiniu muzeologijos objektu buvo įvardijamas muziejinių objektų kaupimas, saugojimas, apdorojimas ir eksponavimas. Pavyzdžiui, grupė Vokietijos Demokratinės Respublikos muzeologų apie 1964 m. (E. Czichonas, H. Hampe, R. Harms, H. Mauteris ir J. Winkleris) žurnale *Neue Museumkunde*, 3 (*Naujoji muziejinkystė*) muzeologiją, kartu su archyvistika ir bibliotekininkyste skyrė mokslinės dokumentacijos sričiai. Muzeologijos, kaip mokslo, objektu įvardijamas muzealių objektų rinkimas, konservavimas ir restauravimas, lankytojų tyrimas ir muziejinių dokumentų informatyvumo įvertinimas⁴.

Kroatų tyrėjas A. Baueris apie 1964 m. muzeologijos tikslus apibrėžia kaip muzealius objektus ir muziejus kaip institucijas. Muzeologijos uždavinys – atpažinti, klasifikuoti ir vertinti kaupiamus objektus kaip mokslinio pažinimo šaltinius⁵.

Taigi matoma, kad iki XX a. 9 deš. tokia muzeologijos tyrimų sritis kaip išorinė muziejaus veikla (komunikacija, muziejų siūlomos švietimo programos ir viešosios kalbos) neaktualizuojama.

Tuo tarpu nuo XX a. 9 deš. pradedama leisti daugybė leidinių, kuriuose didelis dėmesys skiriamas išorinės muziejų veiklos tyrimams.

Vienas iš tokių veikalų, kuris yra svarbus nagrinėjamai temai yra Ambrose T., Paine C. veikalas⁶. Edukacinė veikla muziejuose yra nagrinėjama skyriuje „*Muziejus ir jo lankytojai*“ („*The museum and its users*“). Skyriuje aptariamas muziejų edukacinės veiklos organizavimas muziejaus viduje ir už jo ribų, edukacijos specialistų rengimas muziejuje, muziejaus bendradarbiavimas su mokyklomis, edukacinės veiklos populiarinimas, muziejaus lankymo planavimas, edukacinių programų rengimo analizė, t.y. pateikiami specialūs klausimynai, liečiantys muziejaus eksponatų apžiūrėjimą edukacinės veiklos metu, taip pat edukacinės veiklos organizavimo muziejuje tikslai, programų planavimas, lankytojų grupės. Galima pastebėti, kad dalis informacijos skirta muziejaus ir mokyklų bendradarbiavimui, t.y. muziejaus edukacinės veiklos planavimui ir pritaikymui įvairaus amžiaus moksleiviams, mokyklos vizitams muziejuje, popamokinei veiklai.

³ MINOM – ICOM International Movement for a New Museology, Quebec Declaration – Basic Principles of a new Museology 1984, http://www.minom-icom.net/index.php?option=com_content&view=article&id=10:quebec-declaration-en&catid=2:presentation&Itemid=2, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 12 27.

⁴ Waidacher F., *Bendrosios muzeologijos metmenys*, Vilnius, 2007, p. 114.

⁵ Ten pat, p. 114.

⁶ Ambrose T., Paine C., *Museum Basics*, ICOM, 1993.

Taip pat darbe naudotas ir Eilean Hooper – Greenhill veikalas⁷, kuriame aptariamas muziejų edukacinės veiklos pritaikymas įvairioms lankytojų grupėms. Didelis dėmesys skiriamas muziejinei komunikacijai ir konstruktyvistinės mokymo teorijos pritaikymui muziejinėje edukacijoje. Šio autoriaus įžvalgos bakalauro darbe buvo naudojamos aprašant XX a. muziejinės edukacijos sampratos raidos tendencijas.

Tuo tarpu Lietuvoje nuo XX a. antrosios pusės daugiausiai publikuojami leidiniai, skirti glaustai informuoti apie muziejų istoriją, rinkinių ir ekspozicijų pobūdį. Visgi, negalima nuneigti, kad nuo XXI pr. vis daugiau dėmesio susilaukia ir muziejinės edukacijos tyrimai.

Analizuojant muziejaus kaip neformaliojo švietimo institucijos funkcijas ir Lietuvos muziejinės edukacijos sampratų įvairovę svarbi yra Rasos Šermukšnytės mokomoji knyga⁸, kurioje ji nagrinėja muziejaus ir istorijos santykį, didaktinę istorijos perteikimo muziejuje problemą.

2010 m. Lietuvos muziejų asociacijos iniciatyva išleistas vadovėlis⁹, kuriame pateikiami straipsniai muziejinės edukacijos, skirtos suaugusiems rengimo tematika (*pateikiama muziejinės edukacijos samprata, muziejinės edukacijos rengimo principai, aptariami suaugusiems muziejuje taikomi mokymo stiliai, metodai ir kt.*). Bakalauro darbui yra svarbūs vadovėlio skyriai, skirti muziejinės edukacijos sampratai, muziejų edukacinėms programoms, jų rengimo principams ir mokymosi metodams aptarti.

XIX – XXI a. paskelbta gausybė straipsnių ir rašinių iš istorinės, socialinės ir taikomosios muzeologijos problematikos.

Remiantis muzeologų Jerzio Swiecimskio ir F. Waidacherio muziejinės literatūros klasifikavimo schemomis, juos galima suskirstyti į faktografinius, normatyvinius, technologinius, recenzuojančius, istorinius, lyginamuosius, probleminius ir informacinius. Dauguma straipsnių yra faktologiniai, informaciniai ir istoriniai, mažai probleminių ir analitinių¹⁰.

Muziejinės edukacijos tema daugiausia leidžiami pavieniai straipsniai aprašantys vieną ar kitą muziejinės edukacijos aspektą (*konkreto muziejaus edukacinė veikla, statistika, konkrečios tam tikro muziejaus edukacinės programos aprašas arba tam tikro profilio, pvz. literatūros muziejų edukacinė veikla, konferencijų, seminarų medžiaga, skirta edukacinei tematikai*).

⁷ Hooper – Greengill E., *Educational Role of the Museum*, Second Edition, Routledge, 1999.

⁸ Šermukšnytė R., *Istorija, muziejus ir didaktinė perteikimo problema, : metodinė priemonė*, Vilnius: Vilniaus universitetas, 2008.

⁹ *Muziejų edukacinės programos suaugusiems*, Sudaryt. Brėkšta A., Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija, Gimtasis žodis, 2010.

¹⁰ Keršytė N., *Muzeologija Lietuvos mokslų kontekste*, Straipsniai muziejų tema, Knygotyra, 2003, p. 4 – 5, <http://www.leidykla.vu.lt/inetleid/knygot/40/straipsniai/str1.pdf>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 12 28.

Šie straipsniai yra daugiau informacinio, bet ne analitinio pobūdžio, todėl kartais juos sunku pritaikyti moksliniam naudojimui.

Visgi būtina paminėti 2005 m. išleistą straipsnių rinkinį, skirtą muziejinei edukacijai¹¹, kuriame aptariamos tokios temos kaip muziejaus ir mokyklos santykis, pristatomi konkrečių muziejų edukacinės veiklos organizavimo pavyzdžiai (*Mažosios Lietuvos krašto istorijos, K. Čiurlionio dailės, Kėdainių krašto muziejai ir kt.*). Bakalauro darbui svarbus N. Keršytės straipsnis¹², kuriame analizuojami požiūriai į muziejinę edukaciją, muziejinės edukacijos formos ir metodai.

Aptariant Lietuvos muziejų edukacinės raidos tyrinėjimus taip pat būtina paminėti Lietuvos muziejų asociacijos Švietimo sekcijos valdybos pirmininkės Nidetos Jarockienės straipsnį¹³, kuriame glaustai apžvelgta šiuolaikinės muziejinės edukacijos sampratos sklaida. Daugiau panašaus pobūdžio straipsnių, nagrinėjančių Lietuvos šiuolaikinės muziejinės edukacijos raidą neteko aptikti.

Dauguma straipsnių, nagrinėjančių vieną ar kitą Lietuvos muziejinės edukacijos aspektą skelbiama Lietuvos muziejų asociacijos leidiniuose, t.y. „*Muziejininkystės biuletenyje*“, kuris buvo pradėtas leisti 1992 m. Nuo 2003 m., pradėjus leisti periodinį leidinį „*Lietuvos muziejai*“, „*Muziejininkystės biuletenis*“ tapo sudėtine žurnalo „*Lietuvos muziejai*“ dalimi. Mano nagrinėjamai temai aktualiausi yra leidinio skyriai: „*Edukacija*“ ir „*Svetur*“.

Darbe naudoti šie straipsniai, publikuoti „*Muziejininkystės biuletenio*“ ir „*Lietuvos muziejų*“ leidiniuose: Eglės Kuncevičienės straipsnis¹⁴. Straipsnyje aptariama Atviros Lietuvos fondo (toliau ALF) veikla remiant Lietuvos muziejų edukacinę veiklą. Pristatomi inicijuoti seminarai, konkursai, projektai.

L. Valužienės straipsnyje¹⁵, pristatomas 1999 m. savivaldybių direktorių bendrijos surengtas seminaras „*Muziejus – mokyklai*“. Aptariamos seminare keltos idėjos.

Birutės Salatkienės straipsnyje¹⁶, remiantis 2002 m. vykusia studijine kelione po Europos muziejus, aptariami kelionės metu lankyti muziejai - ekspozicijų rengimo metodika, pateikiami Prancūzijoje esančių Marselio, Liono muziejų edukacinės veiklos organizavimo bruožai.

¹¹ *Muziejų edukacinės programos: teorija ir praktika [straipsnių rinkinys]*, Vilnius: [Lietuvos muziejų asociacija], 2005.

¹² Keršytė N., Muziejų edukacija ir mokymas(is), *Muziejų edukacinės programos: teorija ir praktika [straipsnių rinkinys]*, Vilnius: [Lietuvos muziejų asociacija], 2005.

¹³ Jarockienė N., Muziejų edukacinė veikla: istorija, samprata, praktika, http://www.pdfdownload.org/pdf2html/pdf2html.php?url=http%3A%2F%2Fwww.museums.lt%2FAteitis%2Fimages%2Furkime_ateities_muz_leidiny%2Fleidiny%56_62.pdf&images=yes, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 20.

¹⁴ Kuncevičienė E., Atviros Lietuvos fondas remia muziejų edukacines programas, *Muziejininkystės biuletenis*, 1996, p. 4.

¹⁵ Valužienė L., Seminaras „Muziejus – mokyklai“, *Muziejininkystės biuletenis*, 1999‘5(9 – 10), p. 31.

¹⁶ Salatkienė B., Studijinė kelionė po Europos muziejus, *Muziejininkystės biuletenis*, 2002‘5 – 6, p. 76.

Renatos Baltrūnaitės straipsnyje¹⁷, apžvelgiamos mokymosi muziejuje galimybės ir formos. Pateikiama edukacinės veiklos rengimo metodika. Išryškinamos problemos, kylančios muziejuje organizuojant edukacinę veiklą.

Birutės Saržickienės straipsnyje¹⁸ aptariama 2002 m. vykusios tarptautinės konferencijos medžiaga, kurios metu buvo analizuojama literatūriniuose memorialiniuose muziejuose vykdoma edukacinė veikla. Pristatoma literatūrinių memorialinių muziejų patirtis organizuojant edukacinę veiklą.

Violetos Jasevičiūtės straipsnyje¹⁹ pristatomas 1998 m. rengtas edukacinis projektas „*Septynios meilės postmodernizmui dienos*“ – aptariama projekto idėja, jos įgyvendinimas. Taip pat darbe buvo panaudotas dar vienas autorės straipsnis²⁰, kuriame pristatomas nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus 2003 m. pradėtas įgyvendinti edukacinių parodų ciklas bendru pavadinimu „Menas + Menas bendrauti“.

A. Sidorovienės straipsnyje²¹, pristatomas Švedijoje esantis Kalmaro apskrities muziejus – muziejaus istorija, struktūra, ekspozicijos, edukacinės veiklos rengimo pavyzdžiai, konkrečios edukacinės programos.

Nidetos Jarockienės straipsnyje²², pristatomas 2002 m. lapkričio mėnesį vykęs seminaras „*Meno pažinimas pojūčiais*“. Aptariama ir seminare pristatyta iš Prancūzijos atvežta ARTESSENS parengta kilnojamoji paroda, skirta regos negalią turintiems žmonėms „*Pajuskime gamtą drauge su Sezanu*“. Tokio pobūdžio parodų rengimo metodika ir jų pritaikymas Lietuvos muziejuose.

Darbo su lankytojų auditorija metodikai tirti darbe buvo panaudotas straipsnių rinkinyje „*Muziejų edukacinės programos: naujos idėjos*“, leistame LMA, publikuotas LGGRTC Genocido aukų muziejaus vyr. edukologės Dovilės Lauraitienės straipsnis²³. Remiantis šiuo straipsniu darbe išskirti ir aprašyti muziejuje naudojami darbo su auditorija metodai. Tiesa, pati metodų klasifikacija buvo šiek tiek pakoreguota, pritaikant ją Kauno miesto muziejų, vykdančių edukacinę veiklą pavyzdžiams.

¹⁷ Baltrūnaitė R., Mokymosi muziejuose galimybės ir formos, *Lietuvos muziejai*, 2003'3, p. 6 – 7.

¹⁸ Saržickienė B., Edukacinė veikla literatūriniuose muziejuose, *Lietuvos muziejai*, 2003'2, p. 48.

¹⁹ Jasevičiūtė V., Septynios meilės postmodernizmui dienos, *Lietuvos muziejai*, 1998'6(11 – 12), p. 28.

²⁰ Jasevičiūtė V., Menas + Menas bendrauti, *Lietuvos muziejai*, 2003'3, p. 31.

²¹ Sidorovienė A., Kalmaro apskrities muziejus Švedijoje, *Lietuvos muziejai*, 2008'1, p. 40.

²² Jarockienė N., Įgyvendinamas tarptautinis projektas „Meno pažinimas pojūčiais“, *Muziejininkystės biuletenis*, 2002'5 – 6, p. 58 – 59.

²³ Lauraitienė D., Darbo su vaikais muziejuje metodai, *Muziejų edukacinės programos: naujos idėjos*, Lietuvos muziejų asociacija, Švietimo sekcija, 2009.

Aprašant netradicinės muziejų edukacinės raiškos formų pavyzdžius panaudoti B. Balčytienės²⁴, J. Virkūno²⁵, V. Jokūbaitienės²⁶ straipsniai, kuriuose aprašomos tokios netradicinės edukacinės raiškos formos kaip Senujų amatų dienos Trakų pilyje, Gyvosios archeologijos dienos Kernavėje ir Gyvosios istorijos dienos prie Žaliūkų vėjo malūno

Šaltinių apžvalga. Nagrinėjant Lietuvos šiuolaikinės muziejų edukacinės sampratos sklaidą Lietuvoje svarbūs yra ir internetiniai portalai. Vienas tokių portalų yra Lietuvos muziejų asociacijos (toliau LMA) portalas²⁷, kuriame atskiras skirsnis yra skiriamas LMA Švietimo sekcijos veiklai. Jame pateikiami duomenys apie LMA Švietimo sekcijos, įkurtos 1997 m. organizuotus renginius, skirtus muziejų edukacinei veiklai Lietuvos muziejuose plėtoti. Publikuojami LMA leidžiami straipsniai muziejinės edukacijos tema.

Aprašant Kauno miesto muziejų istorinę raidą, rinkinių, ekspozicijų tematiką, naudoti konkrečių muziejų internetiniai portalai, taip pat duomenys skelbiami LMA internetiniame portale *Lietuvos muziejai*. Tiesa, reikėtų pastebėti, kad dažnai tam tikro muziejaus padalinių informacija yra labai glausta, todėl keblumų kyla norint rasti tam tikro muziejaus padalinio ekspozicinį skirstymą, ką jau kalbėti apie ekspozicijų aprašus. Apskritai muziejų internetinių portalų informatyvumas labai priklauso nuo paties muziejaus ir jo statuso. Kaip galima pastebėti, tai ir kitose srityse dažnai būna vienas iš informatyvumą lemiančių veiksnių.

Lankstinukus, kaip tam tikrą šaltinių grupę būtų galima skirti į dvi smulkesnes grupes, t.y. lankstinukus, kuriuose talpinami tam tikro muziejaus edukacinių programų aprašai (*pavyzdžiui, J. Gruodžio memorialinio, Kauno apskrities pedagoginio, S. Nėries, Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus lankstinukai*) ir lankstinukus, kuriuose glaustai pateikiama informacija apie muziejų, t.y. trumpa muziejaus istorija, ekspozicinis skirstymas, trumpi ekspozicijų aprašai (*pavyzdžiui, M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejaus ir J. Gruodžio memorialinio muziejaus, Povilo Stulgos lietuvių tautinės muzikos instrumentų muziejaus lankstinukai*). Lankstinukuose pateikiama informacija buvo naudojama sisteminant prieduose pateiktų Kauno miesto muziejų edukacinių programų aprašus, tam tikro muziejaus raidos pristatymui, taip pat ir tiriant Kauno miesto muziejų edukacinių programų suderinamumą su muziejų ekspozicijomis.

²⁴ Balčytienė B., Senujų amatų dienos Trakų salos pilyje, *Lietuvos muziejai*, 2007'3.

²⁵ Virkūnas J., Gyvoji archeologija. Kernavės archeologijos ir istorijos muziejuje – rezervate, *Muziejininkystės biuletenis*, 2001'4.

²⁶ Jokūbaitienė V., Gyvosios istorijos diena prie Žaliūkų vėjo malūno, *Lietuvos muziejai*, 2003'2, p. 51.

²⁷ Lietuvos muziejų asociacijos Švietimo sekcija, http://www.museums.lt/Sekcijos/svietimo_sekcija.htm, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.

Informacija apie tam tikrų užsienio šalių organizacijų (Muziejų edukacijos grupė (The group for Education in Museums), Muziejų edukacijos apskrito stalo (Museum Education Roundtable, MER), prie ICOM organizacijos įkurtas Švietimo komitetas (*Committee for Education and Cultural Action, CECA*), susijusių su edukacinės veiklos organizavimu veiklą ir leidžiamus leidinius gauta remiantis organizacijų internetiniais portalais.

Informacija apie muziejų administracinę struktūrą, (t.y. muziejų administracinės struktūros schemas), kuri nebuvo skelbiama internete taip pat gauta iš konkrečių muziejų skyrių ar darbuotojų, atsakingų už muziejaus edukacinės veiklos organizavimą. Tokiu būdu informacija gauta iš Kauno Švietimo istorijos (buvęs Kauno apskrities pedagoginis muziejus), V. ir S. Ratkevičių lėlių teatro, nacionalinio M. K. Čiurlonio dailės, Kauno IX forto muziejų.

Informacija apie muziejaus edukacinės veiklos organizavimo ypatumus parengta daugiausia remiantis interviu metodu gautais duomenimis. Remiantis interviu metodu sukaupiti duomenys apie Kauno IX, Vytauto Didžiojo karo, Maironio lietuvių literatūros, V. ir S. Ratkevičių lėlių teatro muziejų edukacinės veiklos pradžią, skyrių ir tam tirkų etatų, atsakingų už edukacinės veiklos organizavimą steigimą, edukacinės veiklos formų įvairovę ir jų pritaikomumą tam tikrai amžiaus grupei, apie muziejų bendradarbiavimą su kultūros, švietimo įstaigomis ir kt.

Aprašant V. ir S. Ratkevičių lėlių teatro muziejaus ir Nacionalinio M. K. Čiurlonio muziejaus edukacinę veiklą buvo remiamasi muziejų veiklos ataskaitomis, kuriose pateikiama medžiaga apie muziejaus veiklą (*informacija apie tam tikrais metais muziejuje įgyvendintus tikslus, susijusius su muziejinių vertybių kaupimu, saugojimu, taip pat pristatomi vykdyti ir vykdomi projektai (jei tokie yra), aprašomos surengtos parodos, ekspozicijos, kitokio pobūdžio meniniai, kultūriniai renginiai, konferencijos, moksliniai tyrimai ir panašiai, parengtų edukacinių programų aprašai, kiekis ir kt.*).

Anketinės apklausos pagalba buvo gauti duomenys apie tai, kaip patys muziejininkai žiūri į muziejinę edukaciją, kokias funkcijas jai priskiria, kokią įtaką edukacinės veiklos organizavimui turi ar neturi muziejaus profilis, kaip muziejininkai vertina savo muziejuje tradicinių darbo su lankytojų auditorija metodų naudojimą, kokie metodai yra naudojami dažniausiai ir pan.

Muziejų profiliavimas atliktas, remiantis Lietuvos muziejų įstatymu²⁸.

Tyrimo problema. Teorinių veikalų, analizuojančių muziejinės edukacijos organizavimo sritis Lietuvoje nėra gausu, todėl darbe siekiama praplėsti muziejinės edukacijos, kaip vienos iš šiuo metu daugiausiai dėmesio susilaukiančių muziejinės veiklos sričių, raidos, teorinę, praktinę ir

²⁸ Lietuvos muziejų įstatymas 1995 m. birželio 8 d. Nr. I-930, Vilnius.

metodologinę sritis. Tai ir būtų esminė tyrimo problema, kuriai keliama žemiau išvardinti probleminiai klausimai: **raidos** sričiai reikėtų priskirti klausimą dėl pagrindinių šiuolaikinės muziejinės edukacijos raidos etapų išskyrimo. **Teorinei** sričiai, klausimą dėl skirtingo muziejinės edukacijos traktavimo ir edukacinės raiškos formų klasifikavimo. **Praktinei** sričiai, klausimas dėl skyrių ir atskirų etatų, atsakingų už edukacinės veiklos organizavimą muziejuose steigimo (*muziejaus statusas, mano manymu, yra vienas iš pagrindinių edukacinės veiklos kokybę lemiančių veiksnių, todėl vertas dėmesio ir detalesnės analizės*). **Metodologinei** sričiai, klausimai dėl muziejinės ekspozicijos, kaip pagrindinės muziejaus egzistavimo sąlygos vaidmens svarbos rengiant edukacines programas (*Kauno miesto muziejų pavyzdys*). Dar vienas šiai tyrimų grupei priskiriamas klausimas, tai muziejų darbo su auditorija metodų naudojimo tikslingumas ir muziejaus profilio įtaka tradicinių darbo su muziejinė auditorija metodų panaudojimui.

Aktualumas ir naujumas. Temos aktualumą pagrindžia keletas priežasčių. Pirma, muziejinė edukacija apima vis daugiau muziejų ir kaip atskira muziejinio darbo sritis įgauna vis daugiau reikšmės. Nors praktiniame lygmenyje muziejinė edukacija labai plačiai aptarinėjama, visgi, mano manymu, kai kuriose muziejinės edukacijos organizavimo srityse trūksta teorinio pagrindimo, kuris leistų susisteminti tam tikrus muziejinės edukacijos reiškinius ir juos vieningai taikyti muziejinėje praktikoje (*turima omenyje vieninga muziejinės edukacijos terminologija, vieningas edukacinės raiškos formų traktavimas ir kt.*).

Aktualumo ir naujumo pagrindimą teoriniu ir metodologiniu požiūriu, galima pagrįsti tuo, kad dar neteko aptikti, kad muziejinės edukacijos tyrimams būtų naudojami edukacinių programų aprašai, kaip tam tikras tekstinis šaltinių masyvas, kuris, mano manymu, gan sėkmingai pasitarnauja darbo su lankytojų auditorija edukacinėse programose ir edukacinių programų suderinamumui su muziejinėmis ekspozicijomis tirti.

Taip pat reikėtų pažymėti, kad viena iš svarbiausių edukacinės veiklos funkcijų yra ryšio tarp muziejaus ir lankytojo skatinimas, todėl apskritai muziejinę edukaciją kaip reiškinį verta tyrinėti ir dėl socialinio vaidmens svarbos.

Tai turėtų būti naudinga muziejams organizuojant praktinę muziejų veiklą (turiu omenyje aprašomą Kauno miesto muziejų edukacinės veiklos rengimo patirtį), taip pat ir tolesniems muziejinės edukacijos tyrimams.

Temos chronologinės ribos. Tyrimo atskaitos tašku pasirinkti 1991 m., Lietuvai atgavus nepriklausomybę, tačiau platesnį mastą šiuolaikinės muziejinės edukacinės sampratos plėtotė įgavo

1996 m., į šią veiklą įsitraukus tokioms institucijoms, kaip Atviros Lietuvos fondas, ICOM nacionalinis komitetas ir kt. Nors edukacinės veiklos sklaida tęsiasi toliau ir vis labiau plečiasi, tyrimo objektu pasirinkau muziejus, kurie savo edukacinę veiklą pradėjo vykdyti ne vėliau kaip 2008 m. ir turi edukacinės veiklos muziejuje rengimo patirtį.

Tyrimo tikslas: ištirti muziejinės edukacijos raidos, teorinę, praktinę ir metodologinę sritis, praktinės ir metodinės sričių analizei naudojant Kauno miesto muziejų edukacinės veiklos organizavimo praktiką.

Uždaviniai:

- ✓ apibūdinti muziejaus kaip neformaliojo švietimo institucijos funkcijas, šiuo metu Lietuvoje vyraujančių muziejinės edukacijos sampratų įvairovę ir sukurti naują edukacinių raiškos formų klasifikavimo modelį;
- ✓ pristatyti pagrindinius edukacinės veiklos organizavimo Lietuvos muziejuose bruožus (*skyrių, etatų steigimas*);
- ✓ nustatyti pagrindinius šiuolaikinės muziejinės edukacijos raidos Lietuvoje etapus (iki 2010 m.);
- ✓ pristatyti konkrečius Kauno miesto muziejus vykdančius edukacinę veiklą, edukacinės veiklos organizavimo tam tikrame muziejuje ypatumus, raiškos formas;
- ✓ ištirti ir įvertinti ekspozicijų ir tradicinių darbo su auditorija metodų panaudojimą Kauno miesto muziejuose, remiantis Kauno miesto muziejų edukacinių programų aprašais ir anketine apklausa, skirta Kauno miesto muziejininkams.

Bakalauro darbe naudoti metodai.

Turinio analizės metodas. Šis metodas buvo naudojamas muziejų edukacinių programų suderinamumui su muziejinėmis ekspozicijomis ir muziejų darbo su lankytojų auditorija edukacinėse programose metodikai tirti. Kaip tekstinis šaltinių masyvas naudoti įvairių Kauno miesto muziejų, vykdančių edukacinę veiklą edukacinių programų aprašai.

Lyginamosios analizės metodas. Šis metodas buvo naudojamas lyginant muziejų organizacinę struktūrą. Muziejai lyginti ir tiriant edukacinių programų suderinamumą su muziejinėmis ekspozicijomis ir edukacinėse programose darbui su lankytojų auditorija naudojamą metodiką. Toks muziejų lyginimas pasirinktais aspektais, leido aprašyti, kaip muziejai diferencijuojasi tradicinių darbo su auditorija metodų naudojime. Kaip pagal muziejaus profilius diferencijuojasi ekspozicijų naudojimas muziejų edukacinėje veikloje ir kaip netolygiai pasiskirsto muziejų skyrių ir

etatų, atsakingų už edukacinės veiklos organizavimą tam tikrame muziejuje steigimas priklausomai nuo muziejaus statuso.

Statistinį metodą buvo tikslinga naudoti sisteminant gautus duomenis apie muziejų suderinamumą su muziejine ekspozicija, naudojamą darbo su lankytojų auditorija metodiką. Taip pat statistiniu metodu buvo apdorojami duomenys apie šiuolaikinės muziejinės edukacijos sampratą ir muziejaus profilio įtaką muziejų edukacinės veiklos organizavimui.

Istorinis deskriptyvinis dedukcinis metodas. Remiantis šiuo metodu aprašyta bakalauro darbo skyriaus „*Muziejinės edukacijos raida Lietuvoje*“ dalis. Pavyzdžiui, skyriuje iškelta tezė, kad 2002/2003 metai sąlyginai išskiriami kaip riba, nuo kurios edukacinės veiklos sritis dar labiau išsiplečia. Vėliau tezė pagrindžiama pateikiant argumentus, kad tuo laikotarpiu pradedamos rengti konferencijos, seminarai, kuriuose siekiama praplėsti edukacinės veiklos spektrą, kad jis apimtų kuo įvairesnes edukacinės veiklos formas, skatinančias muziejuje lankytis kuo įvairesnio amžiaus ir poreikių socialines grupes ir pan.

Interviu metodas. Šis metodas buvo naudojamas informacijos rinkimui apie pasirinktų Kauno miesto muziejų istoriją, administracinę struktūrą, edukacinės veiklos organizavimo konkrečiame muziejuje bruožus.

Anketinė apklausa. Anketinė apklausa buvo skirta Kauno miesto muziejininkams, siekiant išsiaiškinti, kokia muziejinės edukacijos samprata vyrauja praktiniame lygmenyje, taip pat muziejaus profilio įtaką edukacinės veiklos organizavimui ir tradicinių darbo su auditorija metodų panaudojimą praktinėje muziejų veikloje.

Darbo struktūra. Bakalauro darbą sudaro šeši skyriai. Pirmasis skyrius yra skirtas apibūdinti muziejaus kaip neformaliojo švietimo įstaigos bruožus, atskleisti Lietuvoje vyraujančių muziejinės edukacijos sampratų įvairovę, muziejinės edukacijos raiškos formas, skyrių ir etatų, atsakingų už edukacinės veiklos organizavimą muziejuose, steigimą. Antrasis skyrius skirtas apžvelgti šiuolaikinės muziejinės edukacijos raidą (2001 – 2010 m.) Lietuvoje. Trečiasis skyrius skirtas pristatyti Kauno miesto muziejus, vykdančius edukacinę veiklą (*istoriją, edukacinės veiklos organizavimo ypatumus*). Ketvirtasis skyrius skirtas edukacinių programų, kaip tam tikro tekstinio šaltinių masyvo aprašymui, kuris vėlesniuose skyriuose buvo naudojamas kaip pagrindinė tiriamoji medžiaga. Penktajame skyriuje, remiantis Kauno miesto muziejų edukacinių programų aprašais kaip tam tikru tekstinio šaltinių masyvu, analizuojama edukacinių programų, kaip pagrindinės muziejų edukacinės raiškos formos priklausomybė nuo muziejinės ekspozicijos. Šeštasis skyrius, skirtas darbo su lankytojų

auditorija metodikai tirti, kaip pagrindiniu tekstiniu šaltinių masyvu remiantis Kauno miesto muziejų edukacinių programų aprašais.

1. MUZIEJINĖS EDUKACIJOS SAMPRATA, RAIŠKOS FORMOS, ORGANIZAVIMO YPATUMAI

Šiuo skyriumi siekiama nusakyti muziejaus kaip švietimo institucijos funkcijas, aptarti šiandien vyraujančių edukacinės veiklos sampratų įvairovę, raiškos formas ir jos organizavimo Lietuvos muziejuose ypatumus – skyrių ir už edukacinę veiklą atsakingų etatų muziejuje steigimą.

Muziejaus šviečiamasis darbas apibūdinamas kaip visą gyvenimą trunkantis procesas (*patirtinis mokymasis*), tarnaujantis žinių, įgūdžių, pasitikėjimo įgijimui neatsiejant jo nuo pramogos²⁹, taigi, kai kalbame apie muziejų, sąvoką „švietimas“ galime vartoti tik plačiąja prasme³⁰, suteikiant jam neformaliojo švietimo institucijos funkcijas.

Nuo formaliojo švietimo įstaigų muziejus skiriasi unikaliais ir kitose švietimo įstaigose netaikomais bendravimo su lankytojų auditorija bruožais. Pagrindiniu išskirtinumu galime laikyti muziejaus suteikiamą galimybę kontaktuoti su realiu objektu – dokumentu, meno dirbiniu ar kitos rūšies kultūros vertybe³¹. Antra – susitikimas su muzealijomis gali sukelti tik norą gilintis, bet tai jau yra individualus ir savanoriškas dalykas³², todėl šviečiamojo darbo pagrindu muziejuje yra laikomas savanoriškumas. Visgi reikėtų pabrėžti, kad šią savybę turi ir kitos neformaliojo švietimo institucijos (bibliotekos, archyvai, teatrai, koncertinės įstaigos ir pan.). Trečia - muziejus per savo ekspozicijas padeda suvokti lankytojui laiko distanciją, taip ugdydamas istoriškumo jausmą³³.

Kai kalbama apie muziejaus kaip švietimo institucijos funkcijas daugiausia diskutuojama dėl muziejaus ir mokyklos santykio. Tai yra, ar muziejų ir jo veiklą galima tiesiogiai sieti su formalių švietimo įstaigų funkcijomis ar jas būtina viena nuo kitos atskirti, atsisakant muziejuje taikyti tokius mokymo metodus, kurie yra naudojami formaliojo švietimo institucijose ir pan.

Reikia pripažinti, kad tiek teoriniame tiek praktiniame lygmenyse esama daugybė nuomonių ir šis klausimas yra gan plačiai svarstomas istoriografijoje. Pavyzdžiui, F. Waidacher griežtai atsisako muziejaus ir mokyklos kaip švietimo institucijų tapatinimo, teigdamas, kad „muziejinė komunikacija

²⁹ Šermukšnytė R., *Istorija, muziejus ir didaktinė perteikimo problema, : metodinė priemonė*, Vilnius: Vilniaus universitetas, 2008, p. 15.

³⁰ Ten pat, p. 15.

³¹ Baltrūnaitė R., Mokymosi muziejuose galimybės ir formos, *Lietuvos muziejai*, 2003'3, p. 6.

³² Waidacher F., *Bendrosios muzeologijos metmenys*, Vilnius, 2007, p. 168.

³³ Baltrūnaitė R., Mokymosi muziejuose galimybės ir formos, *Lietuvos muziejai*, 2003'3, p. 6.

ugdymo siaurąją pedagoginę prasme negali nei siekti, nei vykdyti, nes jos priemonės ir informacijos gavėjai sąveikauja visai kitais kanalais³⁴.

Tuo tarpu, priešingą F. Waidacher poziciją pateikia T. Ambrose knygoje „*Museum basics*“ plačiai aptardamas ir skatindamas glaudų muziejaus ir mokyklos ryšį, kuris turėtų būti skatinamas per muziejaus bendradarbiavimą su mokykla: rengiamus kursus mokytojams³⁵, mokyklų rengiamų mokymo programų priartinimą prie muziejų edukacinės veiklos, muziejinių eksponatų skolinimo mokykloms paslaugų teikimą³⁶ ir pan.

Nideta Jarockienė plačiau nagrinėdama pagrindinius šiandieninę Lietuvos muziejų veiklą apibrėžiančius dokumentus pastebi, kad šiuose dokumentuose muziejaus edukacinės veiklos funkcija yra susiaurinama iki mokymo ir lavinimo programų moksleiviams³⁷. Reiškia Lietuvos muziejų įstatyminė bazė taip pat nusako glaudų muziejaus ir mokyklos ryšį.

Remiantis darbe nagrinėtais konkrečiais edukacinės veiklos rengimo pavyzdžiais galima teigti, kad praktiniame lygmenyje, visiškai muziejaus ir mokyklos kaip švietimo institucijų funkcijų atskyrimas neegzistuoja. Priešingai, remiantis Kauno miesto muziejų praktine veikla, matomas vis didesnis muziejų noras integruotis ir kuo daugiau dėmesio skirti muziejaus ir mokyklos bendradarbiavimui. Remiantis muziejų lankymo praktika ir pokalbiais su toje srityje dirbančiais muziejininkais, labai ryškus muziejaus ir mokyklos veiklos tapatinimas yra jaučiamas literatūros profilio muziejuose.

1.1. Muziejinės edukacijos samprata

Nors apie mokymo(si) muziejuje idėją ir reikšmę galima kalbėti jau nuo Antikos laikų³⁸, šiame bakalauro darbe stengiamasi aptarti ir sutelkti dėmesį į tai, kas šiandien yra vadinama muziejine edukacija, su kokiomis muzeologijos mokslo (*turima omenyje modernaus muziejaus samprata*) idėjomis galima sieti jos sampratos plėtotę pasaulyje ir Lietuvoje.

³⁴ Waidacher F., *Bendrosios muzeologijos metmenys*, Vilnius, 2007, p. 105.

³⁵ Ambrose T., Paine C., *Museum Basics*, Routledge, 2006, p. 49.

³⁶ Ten pat, p. 52.

³⁷ Jarockienė N., Muziejų edukacijos samprata, muziejų edukacinės programos ir jų rengimo principai, *Muziejų edukacinės programos suaugusiems*, Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija, Gimtasis žodis, 2010, p. 33.

³⁸ Jarockienė N., Muziejų edukacinė veikla: istorija, samprata, praktika, prieiga per internetą, http://www.museums.lt/Ateitis/images/Kurkime_ateities_muz_leidinys/leidinys_56_62.pdf, žiūrėta 2011 04 17, p. 56.

Šiandien muziejinę edukaciją būtų galima apibrėžti kaip mokymosi galimybę muziejaus aplinkoje, naudojant tam tikrus bendravimo su lankytojų auditorija būdus (*turima omenyje raiškos formas*) ir (*mokymo*) metodus.

Jeigu XIX a. ir didžiąją dalį XX a. kalbama apie muziejinę edukaciją, kuri iš esmės rėmėsi didaktiniais tikslais ir todėl buvo suprantama kaip informacijos teikimas besimokantiems³⁹, šiuolaikinį požiūrį galima glaudžiai sieti su modernaus muziejaus idėja⁴⁰. Šiandieninėje muziejinės edukacijos sampratoje siekiama atsisakyti didaktinių tikslų kaip bendravimo su lankytojų auditorija pagrindo. Remiantis esama patirtimi, sugebėjimais, išsilavinimu ir asmenine motyvacija, žmogui suteikiama objektų, įvykių, reiškinių interpretavimo teisė⁴¹, kuriami nauji mokymo modeliai (*šiuolaikinė muziejinė edukacija pasižymi aktyvaus mokymo modelio pritaikymu, kuomet edukacinėje veikloje naudojamos atradimų bei konstruktyvizmo* teorijos*) skatinantys lankytojų kūrybiškumą, stengiamasi plėsti lankytojų auditoriją, kad muziejus įgautų kuo didesnę visuotinumą mastą.

Aptariant Lietuvos atvejį, šiuo metu tiek praktiniame, tiek teoriniame lygmenyje nėra vieningos muziejinės edukacijos sampratos. Galima išskirti bent keletą požiūrių kokias muziejaus funkcijas jai priskirti. Mano manymu, tokia nuomonių gausa vyrauja todėl, kad nėra plačios muziejinės edukacijos sampratos, kurią būtų galima taikyti įvairaus profilio muziejams.

Nėra vieningo sąvokų supratimo ir traktavimo. Pavyzdžiui, ką reiškia „švietimo“ sąvoka kai kalbame apie muziejų ir ar galima ją tiesiogiai tapatinti su muziejinės edukacijos terminu? (*Vienur jie yra tapatinami, kitur ne. Iš čia ir kyla problema. Visą muziejaus veiklą arba didelę muziejinės veiklos dalį daugeliu atveju galime laikyti švietėjiška (švietimo), bet ar galima ją tiesiogiai tapatinti su muziejinės edukacijos terminu? Pavyzdžiui, muziejuje surengta paroda ar ekspozicija pati savaime*

³⁹ Hooper – Greenhill E., *The educational role of museum*, [http://www.google.com/books?hl=lt&lr=&id=tEeUKBgQQzkC&oi=fnd&pg=PP9&dq=\(%E2%80%9EThe+educational+role+of+museum&ots=66mJdHxVZ2&sig=WbowoWxaqoy_mRimioYW4Gn3la4#v=onepage&q&f=false](http://www.google.com/books?hl=lt&lr=&id=tEeUKBgQQzkC&oi=fnd&pg=PP9&dq=(%E2%80%9EThe+educational+role+of+museum&ots=66mJdHxVZ2&sig=WbowoWxaqoy_mRimioYW4Gn3la4#v=onepage&q&f=false), prieiga per internetą, žiūrėta 2011 04 22, p. 3.

⁴⁰ **Modernus muziejus** (pagal Tomislav Šola). Būdingas emocionalumas, platus požiūris į pasaulį, orientavimasis į pažinimo procesą, koncepcijos įvaizdinimas, neformali prieiga, visiems suprantamas kūrybiškumas. Vadinasi vengiama įsakmumo, priėjimas ne formalus, ne autoritarinis, ne mokslinis, o kūrybinis, visuotinis. Šermukšnytė R., *Istorija, muziejus ir didaktinė perteikimo problema: metodinė priemonė*, Vilnius: Vilniaus universitetas, 2008, p. 22

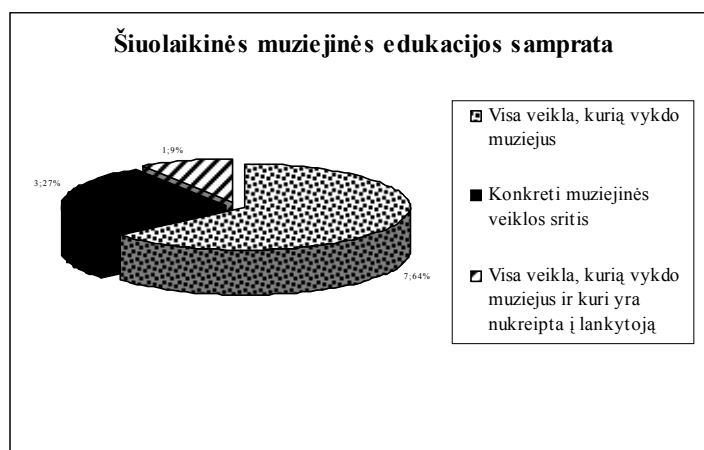
⁴¹ Hooper – Greenhill E., *The educational role of museum*, [http://www.google.com/books?hl=lt&lr=&id=tEeUKBgQQzkC&oi=fnd&pg=PP9&dq=\(%E2%80%9EThe+educational+role+of+museum&ots=66mJdHxVZ2&sig=WbowoWxaqoy_mRimioYW4Gn3la4#v=onepage&q&f=false](http://www.google.com/books?hl=lt&lr=&id=tEeUKBgQQzkC&oi=fnd&pg=PP9&dq=(%E2%80%9EThe+educational+role+of+museum&ots=66mJdHxVZ2&sig=WbowoWxaqoy_mRimioYW4Gn3la4#v=onepage&q&f=false), prieiga per internetą, žiūrėta 2011 04 22, p. 3.

* „Konstruktyvistinio muziejaus“ svarbiausi požymiai: daugelio mokymo(si) modelių (programų) plėtojimas, kai eksperimentuojama, ieškoma sąsajų su eksponatais, ir įvairių žiūros taškų, planų, interpretacijų pristatymas<...>Jo koncepcija paremta konstruktyvistinės pedagogikos principais: geriausias mokytojas – patirtis, tikrovės mėgdžiojimas, imitacija<...>. Muziejus matomas kaip katalogas, enciklopedija, bet ne kaip vadovėlis. Keršytė N., *Muziejinė edukacija ir mokymas(is), Muziejų edukacinės programos: teorija ir praktika [straipsnių rinkinys]*, Vilnius: [Lietuvos muziejų asociacija], 2005, p. 4.

tarsi atlieka švietimo funkciją, bet ar ją galima vadinti muziejine edukacija jei nėra taikoma tam tikra bendravimo su lankytojų auditorija metodika, mokymo modeliai ir pan.?) Dažnai galima sutikti ir muziejinės pedagogikos (MP) terminą. Kaip teigia N. Keršytė, remiantis vokiečiais, MP apima atitinkamas muziejaus veiklos formas su mokykla ir apskritai su jo publikomis⁴².

Atlikus anketinę apklausą, skirtą Kauno miesto muziejininkams, susijusiems su edukacinės veiklos organizavimu paaiškėjo, kad iš 11 apklaustų muziejininkų 7 šiuolaikinės muziejinės edukacijos terminu įvardijo visą muziejaus vykdomą veiklą, 3 – konkrečią muziejinės veiklos sritį, 1 – visą muziejaus veiklą, kuri yra nukreipta į lankytoją. Matoma, kad ir praktinėje muziejų veikloje vieningo suvokimo, ką reikėtų laikyti muziejine edukacija nėra. Daugelis anketinėje apklausoje dalyvavusių muziejininkų pasisako už plačią muziejinės edukacijos sampratą, kuria įvardijama visa muziejaus vykdoma veikla.

I diagrama. Šiuolaikinės muziejinės edukacijos samprata (anketinės apklausos duomenys)

Visgi, bakalauro darbe rėmiausi siauresne muziejinės edukacijos samprata, edukacine veikla įvardindama tam tikrą muziejinės veiklos sritį, turinčią savitą organizaciją ir jai priskiriamas edukacinės raiškos formas.

⁴² Keršytė N., Muziejinė edukacija ir mokymas(is), *Muziejų edukacinės programos: teorija ir praktika [straipsnių rinkinys]*, Vilnius: [Lietuvos muziejų asociacija], 2005, p. 2.

1.2. Šiuolaikinės muziejinės edukacijos raiškos formos

Muziejų edukacinėmis raiškos formomis reikėtų apibrėžti visas šiuolaikinėje muziejinėje edukacijoje taikomas bendravimo su muziejinė auditorija rūšis. Visgi, čia taip pat galima rasti įvairių edukacinės raiškos formų skirstymo pavyzdžių.

Vieną tokių skirstymų pateikia Nastazija Keršytė, kuri edukacinės raiškos formas skiria į tradicines (*gyvuojančias šimtmečiais*) ir naujas, atsiradusias modernių komunikacijos, informacijos technologijų panaudojimo dėka. Taigi, skiriamos šios pagrindinės muziejinės edukacijos raiškos formos: 1) ekskursija; 2) paskaita; 3) pamoka; 4) konferencija (*elektroninė, virtuali ir kitos panašios*); 5) renginiai (*vakarai, konkursai, šventės ir pan.*), 6) žaidimai (*kitos panašios edukacinių projektų pasiūlos*)⁴³.

Jei naudotume šią klasifikaciją, N. Keršytės sudarytą edukacinės raiškos formų sąrašą būtų galima papildyti tokiais kūrybiniais projektais kaip senųjų amatų dienos, gyvosios istorijos, gyvosios archeologijos dienos (2007 m. rugpjūčio 18 – 19 d. „*Senujų amatų dienos Trakų pilyje*“⁴⁴, „*Gyvosios archeologijos dienos Kernavėje*“⁴⁵, 2003 m. „*Gyvosios istorijos diena prie Žaliūkų vėjo malūno*“⁴⁶).

Remiantis Kauno miesto muziejų, vykdančių edukacinę veiklą pavyzdžiais, edukacinės raiškos formoms dar būtų galima priskirti edukacines (kilnojamasias) parodas (*M. K. Čiurlionio, V. ir S. Ratkevičių lėlių teatro muziejų pavyzdžiai*), meno akcijas (*M. K. Čiurlionio muziejaus pavyzdys*), plenerus (*M. K. Čiurlionio, Maironio lietuvių literatūros muziejaus padalinio S. Nėries memorialinio muziejaus pavyzdžiai*).

Kaip atskira edukacinės raiškos forma išskiriamos ir edukacinės programos, nepaisant to, kad dažnai šis terminas naudojamas apskritai visoms muziejų edukacinės raiškos formoms apibrėžti. Pavyzdžiui, F. Waidacher muziejinę programą pateikia kaip visas raiškos formas, terminu „programa“ bendrai įvardindamas visas programų rūšis. (*Darbe visgi laikomasi siauresnės termino „edukacinė programa“ sampratos ja įvardijant konkrečią edukacinės raiškos formą*).

Visgi, tokia klasifikacija ne visiems priimtina ir kelia daug rūpesčių norint aiškiai atskirti tam tikras edukacinės raiškos formas, jas klasifikuoti. Šią problemą padėtų išspręsti edukacinės raiškos formų klasifikacija, kurią būtų galima atlikti remiantis šiais kriterijais:

⁴³ Ten pat, p. 4.

⁴⁴ Balčytienė B., Senujų amatų dienos Trakų salos pilyje, *Lietuvos muziejai*, 2007'3, p. 27.

⁴⁵ Virkūnas J., Gyvoji archeologija. Kernavės archeologijos ir istorijos muziejuje – rezervate, *Muziejininkystės biuletenis*, 2001'4, p. 38.

⁴⁶ Jokūbaitienė V., Gyvosios istorijos diena prie Žaliūkų vėjo malūno, *Lietuvos muziejai*, 2003'2, p. 51.

1. edukacinės raiškos formų trukmė. (Gali būti skiriamos laikinos ir nuolatinės edukacinės raiškos formos); (*nuolatinės – edukacinės programos, edukaciniai žaidimai ir t.t., laikinos – plenerai, meno akcijos, šventės, konferencijos ir t.t.*);

2. nevienoda ekspozicijų, taip pat ir muziejaus patalpų panaudojimo galimybe. (*Esama tokių edukacinės raiškos formų, kuriose ekspozicija, kaip pagrindinis muziejinės edukacijos išteklius yra neesminis arba išvis nereikalingas, o pati edukacinės raiškos forma yra rengiama už muziejaus ribų (plenerai, meno akcijos ir kt.)*);

3. skirtingomis darbo su lankytojų auditorija metodų panaudojimo galimybėmis. (*Tradicinės edukacinių programų metu naudojamų žodinių, vaizdinių ir praktinių metodų rūšys nenaudojamos tokiose edukacinės raiškos formose kaip konferencijos, plenerai ir pan.*).

Remiantis šiais aukščiau pateiktais kriterijais, būtų galima skirti du pagrindinius edukacinių raiškos formų blokus: **tradicinės ir netradicinės raiškos formas**. **Tradicinės raiškos formos** pagal trukmę yra ilgalaikės (arba nuolat pasikartojančios), joms yra taikomi tradiciniai darbo su lankytojų auditorija metodai (*metodų kompleksai*) (žodiniai, vaizdiniai praktiniai), dažniausiai šios formos turi tiesioginį ryšį su muziejinėmis ekspozicijomis (muziejinėmis vertybėmis). Tai galėtų būti edukacinės programos, edukacinės pamokos, teminės ekskursijos, edukaciniai žaidimai ir pan.

Netradicinės raiškos formos. Pagal trukmę, jos dažniausiai būna laikinos arba vienkartinės, joms dažnai nenaudojami tradiciniai (*žodiniai, vaizdiniai, praktiniai*) darbo su lankytojų auditorija metodai (*metodų kompleksai*), dažniausiai nėra tiesioginio kontakto su muziejinėmis ekspozicijomis, (*muziejinėmis vertybėmis*), dažnai vyksta ne muziejaus patalpose. Tokioms netradicinėms formoms būtų galima priskirti meno akcijas, plenerus, konferencijas, paskaitas, įvairius proginis vakarus, minėjimus, šventes ir t.t.

Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus švietimo skyriaus vedėja V. Jasevičiūtė tokiai veiklai apskritai daugiau siūlo taikyti švietimo, o ne muziejinės edukacijos terminą.

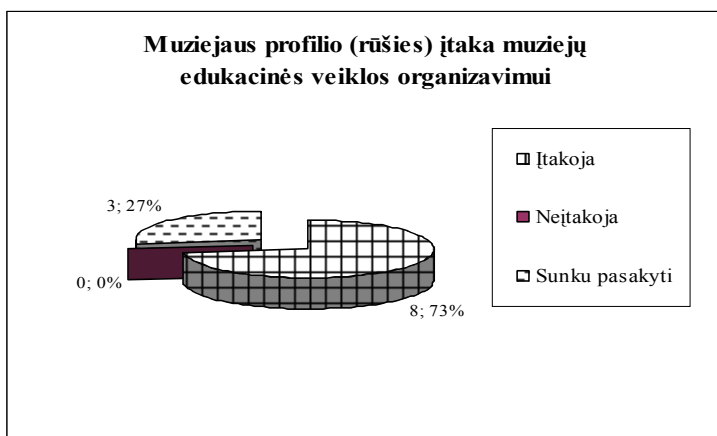
F. Waidacher tokio pobūdžio veiklą vadina šalutinėmis programomis, kurios papildo bendravimą su visuomene kiek įmanoma artimiau su muziejaus profiliu susijusiais meniniais ir šventiniais renginiais (koncertai, vaidinimai, skaitymai, minėjimai ir k.t.). Jo teigimu, tokia veikla muziejams nėra būdinga ir tarnauja tik kaip priemonė (būdas) didesniam muziejaus suartėjimui su visuomenės kultūriniu gyvenimu. Taip pat jomis galima plėsti muziejaus lankytojų auditoriją⁴⁷.

⁴⁷ Waidacher F., *Bendrosios muzeologijos metmenys*, Vilnius, 2007, p. 202.

Analizuodama konkrečius Kauno miesto muziejų edukacinės raiškos formų pavyzdžius, stengiausi apžvelgti visas tam tikrame muziejuje sutinkamas edukacinės raiškos formas, tačiau daugiausia dėmesio skyriau edukacinėms programoms. Pagrindinis kriterijus – tai gausiausia ir visuose Kauno miesto muziejuose sutinkama edukacinės raiškos forma.

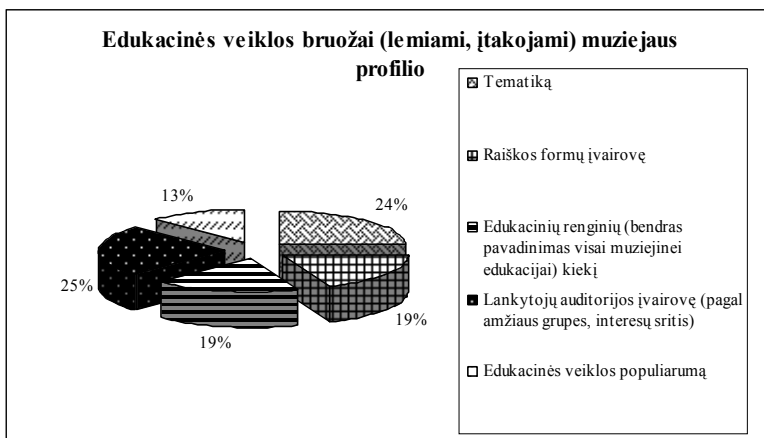
Dar vienas klausimas, kuris kyla aptariant edukacinės raiškos formas – **jų priklausomumas nuo muziejaus profilio**, tai yra, ar muziejaus profilis turi įtakos muziejaus edukacinei raiškai.

II diagrama. Muziejaus profilio (rūšies) įtaka muziejų edukacinės veiklos organizavimui

Iš antroje diagramoje pateiktų duomenų matome, kad net 73 % visų anketinėje apklausoje dalyvavusių muziejininkų, pripažįsta muziejaus profilio (rūšies) svarbą edukacinės veiklos organizavimui.

III diagrama. Edukacinės veiklos bruožai, kuriems turi įtakos muziejaus profilis

Remiantis anketinės apklausos duomenimis, daugiausia muziejaus profilis (rūšis) įtakoja lankytojų auditorijos įvairovę (*pagal amžiaus grupes, interesų sritis*) ir edukacinės veiklos tematiką (25 %; 24 %), šiek tiek mažiau edukacinių renginių (*bendras pavadinimas visai muziejinei edukacijai*) kiekį ir raiškos formų įvairovę (19 %; 19 %) ir mažiausiai – edukacinės veiklos populiarumą (13 %).

1.3. Edukacinės veiklos organizavimas

Norėdama apžvelgti muziejų edukacinės veiklos organizavimą, daugiausia remiausi tyrimo objektu pasirinktais Kauno miesto muziejų pavyzdžiais, tačiau palyginimui įterpia ir keletą kituose Lietuvos miestuose esančių muziejų organizacinės struktūros pavyzdžių.

Muziejuose edukacinės veiklos organizavimu užsiima muziejaus skyriai arba atskirai steigiami etatai. Jau anksčiau įrodyta, kad edukacinės veiklos organizavimas muziejuje priklauso nuo muziejaus dydžio ir priklausomybės. Remiantis Lietuvos Respublikos muziejų įstatyme (2003 m. gegužės 29 d. Nr. IX-1593, Vilnius) nurodyta muziejų klasifikacija, išskirsiu pagrindinius muziejaus tipus pagal priklausomybę ir steigėją, tai bandydama susieti su edukacinės veiklos organizavimu.

Taigi, ryškėja tokie edukacinės veiklos organizavimo muziejuose bruožai: nacionaliniuose muziejuose edukacinę veiklą vykdo Švietimo skyriai, meno pažinimo centrai. Kaip pavyzdžius būtų galima pateikti Vilniaus dailės muziejų, kuriame edukacinę veiklą vykdo Ryšių su visuomene, Meno pažinimo centrai⁴⁸, Čiurlionio dailės muziejuje įsteigtas atskiras Švietimo skyrius.

Respublikinės reikšmės muziejuose už edukacinę veiklą dažniausiai yra atsakingi Ryšių su visuomene skyriai. Taip galima teigti, remiantis Kauno IX forto, Maironio lietuvių literatūros, Lietuvos jūrų muziejaus⁴⁹, Lietuvos liaudies buities muziejaus⁵⁰, Šiaulių „Aušros“ muziejaus⁵¹ pavyzdžiais, kuriuose įsteigti būtent tokio pobūdžio skyriai.

Savivaldybių, apskričių, žinybiniai muziejai dažniausiai atskiro skirstymo į skyrius neturi, už edukacinę veiklą didžia dalimi atsakingi visi muziejaus darbuotojai. Taip pat muziejuje už edukacinės

⁴⁸ *LDM administracinės struktūros schema*, http://www.ldm.lt/LDM/LDM_strukturos_schema_2009_06_30.pdf, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.

⁴⁹ *Lietuvos jūrų muziejaus darbuotojai 2008 01 01*, http://www.muziejus.lt/doc/2008/darbuotoju_schema, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.

⁵⁰ *Lietuvos liaudies buities muziejaus administracinė struktūra*, <http://www.llbm.lt/index.php?lng=lt&action=page&id=16>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.

⁵¹ *Šiaulių „Aušros muziejaus struktūra, kontaktai*, <http://www.ausrosmuziejus.lt/Apie-muzieju/Muziejaus-struktura-kontaktai>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.

veiklos vykdymą gali būti atsakingi ir kultūrinės veiklos vadybininkai, kultūrinių renginių organizatoriai, ekskursijų vadovai (gidai). Ši teiginį galima pagrįsti Kauno miesto, Povilo Stulgos lietuvių tautinės muzikos instrumentų muziejaus pavyzdžiais. Išimtimi galima būtų laikyti, pavyzdžiui, Alytaus kraštotyros muziejų⁵², kuriame yra įsteigtas atskiras Edukacijos ir informacijos skyrius.

Kartais muziejuje steigiami edukatoriaus etatai. Remiantis Kauno muziejų pavyzdžiu galima teigti, kad edukatoriaus etatai dažniausiai steigiami tik nacionalinės, respublikinės reikšmės muziejuose. Toks teiginys grindžiamas nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės, Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejų pavyzdžiais.

⁵² *Alytaus kraštotyros muziejaus organizacinė struktūra*, <http://www.alytausmuziejus.lt/apie-muziejus/muziejaus-struktura-25/lt/>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.

2. ŠIUOLAIKINĖS MUZIEJINĖS EDUKACIJOS LIETUVOS MUZIEJUOSE RAIDA

Šiame skyriuje siekiama apžvelgti šiuolaikinės muziejinės edukacijos Lietuvoje istorinę raidą, nuo jos kūrimosi pradžios iki 2010 metų, pasitelkiant tam tikrų institucijų veiklą, kurios skatino šių idėjų perimamumą iš Europos muziejų ir padėjo suformuoti pagrindines šiuolaikinės muziejinės edukacijos kryptis.

Apie muziejinę edukaciją kaip pasauliniu mastu pripažįstamą reiškinį galima kalbėti nuo 1952 m. UNESCO seminaro Bruklino, kai ši muziejų veiklos sritis tapo lygiaverte kitoms muziejų funkcijoms: eksponatų kaupimui, saugojimui ir pan.

Toks muziejinės edukacijos sureikšminimas sąlygojo organizacijų, institucijų kūrimąsi, kurios pradėjo išsamius muziejinės edukacijos tyrimus⁵³. Didžiojoje Britanijoje įkurta Muziejų edukacijos grupė (The group for Education in Museums), pradėjusi leisti ir dar šiandien tebeleidžianti žurnalą *The Journal of Education in Museums*, kuriame talpinami specialistų straipsniai, pateikiantys įvairių edukacinės veiklos teorijų ir praktinės veiklos vertinimų⁵⁴. 1969 m. JAV įkurta Muziejų edukacijos apskrito stalo (Museum Education Roundtable, MER) nevyriausybinių organizacijų iki šiol tebeveikianti Vašingtone. Ji leidžia žurnalą, skirtą muziejinei edukacijai – *Journal of Museum Education* (JME). JME straipsniuose aprašomi naujausi tyrinėjimai muziejinės edukacijos srityje, mokymo strategijos, lankytojų tyrimai ir vertinimai⁵⁵.

Dideli nuopelnai prisidedant prie muziejinės edukacijos idėjos plėtotės skiriami prie ICOM organizacijos įkurtam Švietimo komitetui (*Committee for Education and Cultural Action, CECA*). Šiuo metu tai vienas didžiausių ICOM organizacijos komitetų⁵⁶. Komitetas leidžia žurnalą *ICOM Education*.

Galima teigti, kad šių organizacijų susikūrimas ir keliamos idėjos, leidžiami leidiniai ir atliekami tyrimai išpopuliarino muziejinės edukacijos idėją visame pasaulyje, nors, labai svarbu

⁵³ Ten pat, p. 57.

⁵⁴ Group of education museums, publications, http://www.gem.org.uk/pubs/pubs_menu.html, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 17.

⁵⁵ Museum Education Roundtable, about MER, http://museumeducation.info/?page_id=2, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 17.

⁵⁶ Committee for Education and Cultural Action, http://ceca.icom.museum/01_cms/details.asp?ID=1, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 17.

pažymėti, kad XX a. požiūris į muziejinę edukaciją kito, taip pat sudėtingėjo ir pats muziejinės edukacijos traktavimas.

Lietuvoje šiuolaikinė muziejų edukacinė veikla pradėjo plėtotis po 1991 m., kuomet ėmė formuotis nauja muziejinės edukacijos samprata. Turima omenyje tai, kad iš kitų Europos šalių muziejų veiklos buvo perimtas modernistinis požiūris į muziejaus misiją – suvokta, kad muziejus turi būti atviras visuomenei. Ėmė plisti tokios idėjinės sąvokos, kaip „muziejus – visiems“, „gyvas muziejus“, pradėti taikyti iki tol nenaudoti muziejaus ryšių su visuomene būdai, galutinai išsikristalizavo specialios muziejaus lankytojų grupės. Ši data pasirinkta remiantis N. Jarockienės straipsniu „*Muziejų edukacinė veikla: istorija, samprata ir praktika*“, kuriame modernistinio požiūrio į muziejų susiformavimas siejamas su nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus švietimo skyriaus reorganizavimu, Alytaus kraštotyros ir Kėdainių krašto istorijos muziejų veikla.

Didesnį vystimosi pagreitį muziejų edukacinės veiklos plėtotė įgavo kartu su Atviros Lietuvos fondo veikla (toliau ALF). Jo dėka buvo surengta keletas seminarų, kuriuose buvo analizuojami klausimai, susiję su muziejų edukacinės veiklos perspektyvomis Lietuvos muziejuose, dalinamasi užsienio šalių patirtimi.

1996 m. ALF inicijavo du seminarus. Pirmasis toks seminaras – „Muziejai: edukacinės veiklos kryptys ir perspektyvos“. Jame „savo patirtimi rengiant ir įgyvendinant edukacines programas su Lietuvos muziejininkais dalijosi Hampšyro grafystės (Didžioji Britanija) muziejininkai“⁵⁷. Pagrindiniai tikslai suformuoti seminario metu – naujo požiūrio formavimas, tam pasitelkiant glaudesnę Švietimo ir Kultūros ministerijų bendradarbiavimą, rengiant ir įgyvendinant edukacines programas. Taip pat buvo svarstomas klausimas dėl muziejų edukacinių programų įtraukimo į mokymo programas. Aptartas pedagogo etato reikalingumas muziejuje. Nutarta į muziejų edukacinės veiklos organizavimą įtraukti kuo daugiau visuomeninių įstaigų – Tarptautinės muziejų tarybos Lietuvos nacionalinį komitetą⁵⁸ (toliau ICOM nacionalinis komitetas), Lietuvos muziejų asociaciją⁵⁹ (toliau LMA), Mokytojų istorikų draugiją, kvalifikacijos kėlimo įstaigas.

⁵⁷ Kuncevičienė E., Atviros Lietuvos fondas remia muziejų edukacines programas, *Muziejininkystės biuletenis*, 1996, p. 4.

* ICOM nacionalinis komitetas įkurtas 1993 m. gruodžio 14 d. „pagrindinis ICOM Lietuvos skyriaus tikslas skatinti Lietuvos muziejų bendradarbiavimą, savitarpio paramą, plėtoti jų tarptautinius ryšius su Tarptautine muziejų taryba, jos Tarptautiniais ir Nacionaliniais komitetais bei kitomis organizacijomis susijusiomis su muziejais ir muziejinėmis profesijomis“, Tarptautinės muziejų tarybos Lietuvos skyriaus įstatai, <http://www.icom-lietuva.ldm.lt/statutas.htm>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 20.

* LMA įsteigta 1995 m. Tai savanoriška, ne pelno siekianti organizacija, jungianti Lietuvos muziejus<...>Pagrindinis organizacijos tikslas – telkti muziejus bendrai veiklai, organizuoti bei skatinti muziejų bendradarbiavimą bei savitarpio paramą“, Lietuvos muziejų asociacija, <http://www.museums.lt/Asociacija/Asociacija.htm>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 20.

1996 m. Atviros Lietuvos fondas inicijavo Lietuvos muziejų konkursą, kuriame buvo pristatomos, įvairiuose Lietuvos muziejuose parengtos edukacinės programos. Šį konkursą laimėję muziejai turėjo galimybę stažuotis Didžiosios Britanijos muziejuose. Konkursą ir stažuotes į Anglijos muziejus laimėjo Lietuvos dailės muziejaus, Kernavės archeologijos ir istorijos muziejaus rezervato, Alytaus kraštotyros muziejaus ir Jonavos krašto muziejaus darbuotojai⁶⁰.

Tais pačiais metais, gruodžio mėn. LMA, Lietuvos kultūros ministerija, Lietuvos kultūros darbuotojų tobulinimosi centras, remiami Europos Tarybos ir Švedijos instituto surengė dar vieną seminarą, skirtą muziejų edukacinei veiklai muziejuose plėtoti – „Mokomosios programos muziejuose“. Seminaro metu buvo pristatomos Švedijos muziejuose veikiančios edukacinės programos.

Taigi, matoma, kad Atviros Lietuvos fondo, LMA iniciatyva buvo padėti pamatai šiuolaikinės edukacinės sampratos plėtotei Lietuvos muziejuose. Esminis bruožas tas, kad vykdant ir skatinant edukacinę veiklą muziejuose pagrindinis dėmesys buvo kreipiamas į muziejaus bendradarbiavimą su mokykla. Tokia tendencija matoma ir tolesnėje veikloje, liečiančioje muziejaus edukacinės veiklos organizavimą. Kaip pavyzdį būtų galima pateikti 1999 m. vyskusį seminarą „Muziejus – mokyklai“, inicijuotą Lietuvos savivaldybių muziejų direktorių bendrijos. Seminare keltos problemos dėl specialistų ir pedagogų etatų trūkumo muziejuose. Taip pat keltas klausimas dėl rajono savivaldybių finansinės paramos muziejų edukacinei veiklai plėtoti⁶¹.

Dar vienu svarbiu postūmiu šiuolaikinės Lietuvos muziejų edukacinės veiklos plėtotei tapo 1997 m. prie Lietuvos muziejų asociacijos įkurta Švietimo sekcija. Galima teigti, kad nuo šios sekcijos įsikūrimo, faktiškai visas edukacinės veiklos muziejuose koordinavimas priklauso jos veiklai: t.y. seminarų, konferencijų, projektų rengimas, muziejų edukacinės veiklos publikavimas LMA periodiniuose leidiniuose, leidinių, skirtų edukacinei veiklai muziejuose, leidimas, taip pat ir metodinės pagalbos teikimas, skatinant naujų muziejų edukacinės veiklos pradžią.

Projektai: 1999 m. buvo paruoštas informacinio leidinio „Edukacinė veikla muziejuose“ projektas. Tais pačiais metais – bendras projektas kartu su Lietuvos istorijos mokytojų asociacija dėl Edukacinio centro Lietuvoje įsteigimo, taip pat šiuo projektu nutarta prie LMA kurti edukacinių programų fondą⁶².

⁶⁰ Kuncevienė E., Atviros Lietuvos fondas remia muziejų edukacines programas, *Muziejininkystės biuletenis*, 1996, p. 4.

⁶¹ Valužienė L., Seminaras „Muziejus mokyklai“, *Muziejininkystės biuletenis*, 1999, 5(9 – 10), p. 31.

⁶² Lietuvos muziejų asociacijos švietimo sekcijos veikla 1999 metais, http://www.museums.lt/Sekcijos/sviet_sekc_atask_1999.htm, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 09.

2004 – 2005 m. surengtas projektas „Lietuvos muziejų edukacinės veiklos įvertinimas ir visuomenės poreikių analizė“. Šiuo projektu siekta įvertinti muziejų edukacinę veiklą, atlikti visuomenės poreikių analizę, išsiaiškinti, kokios yra Lietuvos muziejų galimybės edukacinės veiklos organizavimo srityje⁶³.

Taigi, pradedami muziejinės edukacinės veiklos tyrimai: analizuojami muziejaus lankytojų poreikiai, svarstomos ir ieškomos didesnės muziejų edukacinės veiklos plėtros galimybės, nes iki tol atlikti lankytojų tyrimai buvo pavieniai, surinkta informacija buvo bendro pobūdžio, nebuvo atlikta išsamios edukacinių tyrimų analizės.

2005 m. LMA švietimo sekcija pristatė projektą „Idėjų mugė“, kurio metu 11 Lietuvos muziejų pristatė edukacines programas ir projektus.

Didelis dėmesys buvo skiriamas ir seminarų organizavimui. Remiantis LMA internetiniame portale skelbiamais duomenimis nuo 1997 – 2004 m. buvo surengti devyni įvairaus pobūdžio seminarai.

1999 m. surengtas seminaras „Edukacinių programų kūrimas istorijos – etnografijos muziejuose“, „kurio metu buvo analizuojamos istorinės – etnografinės pakraipos muziejų edukacinės programos, veiklos ir vykdymo būdai“⁶⁴. Remiantis šiame seminare keltomis idėjomis, galima išvelgti dar vieną edukacinės veiklos organizavimo muziejuose bruožą, t.y. tai, kad aptariant edukacinių programų rengimą, muziejai imami specializuoti – šio seminaro tyrimo objektas – etnografijos ir istorijos muziejai. Kaip dar vieną pavyzdį būtų galima išskirti 2003 m. įvykusią tarptautinę konferenciją, skirtą edukacinės veiklos literatūriniuose memorialiniuose muziejuose analizei. Viename iš seminarų buvo analizuojami ir aptariami edukaciniai projektai, vykdomi Anykščių A. Baranausko ir A. Vienuolio – Žukausko, Šiaulių rajono literatūros muziejuose, pristatoma Tomo Mano muziejaus patirtis, organizuojant festivalius Nidoje, Adomo Mickevičiaus muziejaus – rengiant tarptautinius poezijos skaitymus ar koncertus⁶⁵.

Tų pačių metų pavasarį „Amerikos Švietimo centras kartu su Kultūros darbuotojų tobulinimosi institutu organizavo seminarą, kurį vedė Linda Daws, muziejininkė iš JAV.

⁶³ LMA Švietimo sekcijos projektas „Lietuvos muziejų edukacinės veiklos įvertinimas ir visuomenės poreikių analizė“, http://www.museums.lt/Projektai/edukacines_veiklos_analize_2004.htm, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 09.

⁶⁴ LMA Švietimo sekcijos veikla 1999 metais, http://www.museums.lt/Sekcijos/sviet_sekc_atask_1999.htm, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 09.

⁶⁵ Saržickienė B., Edukacinė veikla literatūriniuose muziejuose, *Lietuvos muziejai*, 2003’2, p. 48.

Lapkričio 23 d. Atviros Lietuvos fondas inicijavo dar vieną seminarą, kurio metu buvo pristatomos Lenkijos šiuolaikinio meno muziejaus edukacinės laboratorijos darbuotojų edukacinės programos⁶⁶.

2000 – 2002 m. surengti seminarai „Meno pažinimo programų kūrimas muziejuose“, „Multikultūrinis ugdymas. Muziejus – mokykla“, „Vaikų psichologija, kalbos kultūra, retorika“, „Gyvenimas dvare“. 2004 m. surengti seminarai: „Muziejų edukacinės programos“, Kėdainių krašto muziejuje vyko seminaras „Multikultūrinės edukacinės programos muziejuose“, kartu su Nacionaliniu M. K. Čiurlionio muziejumi surengtas seminaras „Dailė kaip terapijos forma“. 2002/2003 metus sąlyginai išskyriau kaip ribą, nuo kurios edukacinės veiklos sritis dar labiau išsiplėčia. Jei iki šiol buvo galima kalbėti apie muziejaus bendradarbiavimą su mokyklomis ir daugiausia rengiamas šviečiamąsias programas įvairaus amžiaus vaikams ir moksleiviams, tai nuo 2002/2003 m. pastebimos naujos tendencijos, t.y. pradedamos rengti konferencijos, seminarai, kuriuose siekiama praplėsti edukacinės veiklos spektrą, kad jis apimtų kuo įvairesnes edukacinės raiškos formas, skatinančias muziejuje lankytis kuo įvairesnio amžiaus ir poreikių socialines grupes. Tokiai seminarų ir konferencijų grupei būtų galima priskirti: 1) 2002 m. tarptautinį projektą „Meno pažinimas pojūčiais“, 2) 2003 m. tarptautinę konferenciją „Muziejų edukacijos objektyve – modernus ir šiuolaikinis menas“, 3) 2004 m. Baltijos regiono muziejininkams skirtą seminarą „Europos parke“ 4) 2007 m. parengtą projektą „Muziejus visiems“. Tais pačiais metais buvo surengta konferencija „Apie edukacines muziejų funkcijas“, 5) 2008 m. Lietuvos muziejų asociacijos ir Lietuvos suaugusiųjų Švietimo asociacijos parengtą projektą „Andragogikos principų taikymas muziejų edukacinėms programoms rengti“.

Norėdama atspindėti naujas tendencijas, išskyriau, mano manymu, svarbiausius aspektus, kurie buvo paliesti aukščiau išvardintuose renginiuose:

Pirmasis bruožas, kurį norėčiau šiame skyriuje išskirti – tai bendradarbiavimas su Europos šalių muziejais, rengiant bendrus projektus, konferencijas, dalijantis tarpusavyje edukacine patirtimi. Ši idėja ir metodika buvo perimta iš užsienio. Kaip pavyzdžius būtų galima pateikti 2002 m. 40 Lietuvos muziejininkų studijinę kelionę, kurios metu buvo aplankyta Bratislava, daugelis Vienos, Marselio, Lijono, Paryžiaus, Berlyno muziejų⁶⁷, taip pat 2007 m. projekto „Muziejus visiems“

⁶⁶ LMA Švietimo sekcijos veikla 1999 metais, http://www.museums.lt/Sekcijos/sviet_sekc_atask_1999.htm, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 09.

⁶⁷ Salatkienė B., Studijinė kelionė po Europos muziejus, *Muziejininkystės biuletenis*, 2002‘5 – 6, p. 76.

suorganizuotą stažuotę į Švedijos Kalmaro apskrities muziejų. To paties projekto dėka, muziejininkams buvo surengta stažuotė ir ARKEN modernaus meno muziejuje Kopenhagoje.

Antra – didelis dėmesys skirtas neįgaliųjų, ypačiai regos negalią turinčių žmonių grupei: „2002 m. lapkričio 6 – 30 d. Lietuvos dailės muziejaus Radvilų rūmuose eksponuota akliesiems ir silpnaregiams skirta taktilinė (lytimoji) paroda „Pajuslime gamtą drauge su Sezanu“, atvežta iš Prancūzijos<...>Lapkričio 6 – 7 dienomis vyko tarptautinis seminaras „*Muziejų edukacinės programos regos negalios žmonėms. Prancūzijos patirtis*“⁶⁸. Šiuo projektu buvo norima suteikti regos negalią turintiems žmonėms kitų pojūčių pagalba pajusti sunkiai jiems prieinamą meno šaką – tapybą. Iškelta idėja – remiantis Prancūzijos pavyzdžiu, kurti atskiras liečiamų eksponatų ekspozicijas.

Žiūrint iš laiko perspektyvos šis projektas pasiteisino ir Lietuvoje turėjo atsaką. Remdamasis šiuo Prancūzijos pavyzdžiu, Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus ėmė kurti edukacines programas, parodas neregiam. Kaip pavyzdžius būtų galima pateikti parodą neregiam „Šeštojo pojūčio beieškant“, akciją „Dienos sapnai“ (2002), edukacinių projektų ciklą „Menas + Menas bendrauti“ (2003 – 2008). 2006 m. pradėta rengti nuolat veikianti paroda „Muziejus neregiiui“, 2009 m. ši paroda buvo dar papildyta naujų autorių darbais.

Trečia – didelis dėmesys skiriamas meno muziejams, taip pat menininkų ir įvairių Švietimo įstaigų įtraukimui į edukacinę muziejų veiklą. Norėdama iliustruoti šią idėją realiais pavyzdžiais taip pat galiu remtis Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus patirtimi: muziejus rengdamas edukacinius projektus bendradarbiauja su Kauno menininkais, pedagogais, kultūros darbuotojais, įvairiom kūrybinėm sąjungom, dailės profilio mokslo įstaigom, įvairiom organizacijom ir rėmimo fondais⁶⁹. Kauno IX forto muziejus stengiasi užmegsti bendradarbiavimą su Vilniaus žydų Gaono muziejumi. Taigi toks bendradarbiavimas tarp muziejų ir visuomeninių įstaigų iš tiesų galimas.

Ketvirta – mokinių ir mokytojų įtraukimas į edukacinį procesą. Šios idėjos realizavimą remdamasi Kauno apskrities pedagoginio muziejaus (nuo 2010 m. liepos 1 d. Švietimo istorijos muziejus) pavyzdžiu taip pat laikau įgyvendinamu, kaip pavyzdį galima pateikti 2010 m. Kauno apskrities pedagoginiame muziejuje vykusį seminarą, kuriame buvo pristatomos idėjos, kaip mokytojas, atvedęs mokinius į muziejų, gali rengti edukacines programas.

Penkta, mano manymu, labai svarbi idėja, kurią savo darbuose akcentuoja ir užsienio šalių autoriai – tai edukaciniai užsiėmimai ne tik muziejuje, bet ir už muziejaus ribų. Iliustruodama šią

⁶⁸ Jarockienė N., Įgyvendinamas tarptautinis projektas „Meno pažinimas pojūčiais“, *Muziejininkystės biuletenis*, 2002'5 – 6, p. 58 – 59.

⁶⁹ M. K. Čiurlionio dailės muziejaus Švietimo skyriaus duomenys (veiklos ataskaita).

idėją, taip pat galiu remtis Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus patirtimi. Kaip pavyzdį galima pateikti 2004 m. surengtą specifinę vietos akciją „Išplukdytas menas II“, skirtą Jurgiui Mačiūnui ir vykdytą Kauno mariose.

Ir paskutinė nuolat keliama idėja, kurią norėčiau šiame skyriuje išskirti, yra nuolatinis akcentavimas, kad reikia daugiau dėmesio skirti šeimų ir suaugusiųjų edukacinei veiklai muziejuose. Pavyzdžiui, 2008 m. Lietuvos muziejų asociacija ir Lietuvos suaugusiųjų Švietimo asociacija parengė projektą „Andragogikos principų taikymas muziejų edukacinėms programoms rengti“. Šiuo projektu buvo siekiama paruošti muziejų edukacinių programų rengėjus darbui su suaugusiųjų auditorija, suaugusiems skirtų edukacinių programų rengimo metodiką, mokomąją medžiagą, parengti specialistus, kurie vėliau galėtų vesti apmokymus ir kituose muziejuose⁷⁰. Dar vienas žingsnis žengtas numačius išleisti vadovėlį muziejų darbuotojams „Muziejų edukacinės programos suaugusiems“⁷¹. Tiesa, remiantis Kauno muziejų patirtimi, galima teigti, kad kol kas ši idėja muziejuose dar nauja ir mažai pasiteisino.

Šios idėjos buvo pirmoji Lietuvos muziejų pažintis su Europos muziejuose populiarinama edukacinės veiklos rengimo idėja ir metodika.

⁷⁰ Projektas *Andragogikos principų taikymas muziejų edukacinės programoms rengti*, http://www.museums.lt/Projektai/andragogika_edukacijoje.htm. prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 10.

⁷¹ Ten pat, žiūrėta 2010 03 10.

3. KAUNO MIESTO MUZIEJŲ EDUKACINĖ VEIKLA

Remiantis Lietuvos muziejų asociacijos duomenimis 2010 m. Kauno mieste veikė 21 įvairaus profilio ir priklausomybės muziejus. Šioje darbo dalyje pristatomi tie Kauno miesto muziejai, kurie edukacinę veiklą pradėjo vykdyti iki 2009 m. *(Reikėtų pažymėti, kad iki 2011 m. Kauno miesto muziejų, vykdančių edukacinę veiklą sąrašas išsiplėtė).*

Skyriuje pateikiama trumpa muziejaus istorinė apžvalga, leisianti plačiau aptarti muziejaus profilį ir rinkinių specifiką. Jei muziejuje yra atskiras skyrius, vykdomas edukacinę veiklą, šioje darbo dalyje bus pristatoma skyriaus istorija, pagrindinės veiklos kryptys, edukacinės veiklos organizavimo ypatumai, raiškos formos ir jų aprašai. Tokių edukacinės raiškos formų kaip edukacinės pamokos, edukacinės programos, edukaciniai projektai, edukaciniai žaidimai, teminės ekskursijos aprašai, dėl jų gausos ir apimties bus pateikiami darbo prieduose. Taip pat prieduose pateikiama informacija apie muziejų organizacinę struktūrą.

3.1.1. M. K. Čiurlionio dailės muziejus

Dailės muziejaus įkūrimo idėja siejama su pirmųjų lietuvių dailės parodų (1907 m.) ir Lietuvių dailės draugijos veikla. Idėja pradėta įgyvendinti 1921 m. Steigiamajam Seimui priėmus M. K. Čiurlionio galerijos įstatymą, po kurio priėmimo Kaune pradėti statyti M. K. Čiurlionio galerijos rūmai. 1936 m. laikinoji galerija perorganizuota į Vytauto Didžiojo kultūros muziejų, kuriame buvo suformuoti keturi skyriai - meno skyrių sudarė M. K. Čiurlionio dailės galerija. 1944 m. muziejus pavadintas Kauno valstybiniu M. K. Čiurlionio dailės muziejumi. 1997 m. jam suteiktas nacionalinio muziejaus statusas⁷². Muziejaus rinkiniai ir ekspozicijos skirtos supažindinimui su Lietuvos dailės raida nuo viduramžių iki šių dienų. Taip pat muziejus saugo, tyrinėja ir populiarina M. K. Čiurlionio paveldą.

⁷² Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus, <http://www.ciurlionis.lt/index.php?f=def84081cf&lg=lt>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 20.

3.1.2. M. K. Čiurlionio dailės muziejaus Švietimo skyrius

1964 m. prie M. K. Čiurlionio dailės muziejaus skyriaus buvo įkurtas „Liaudies universiteto dailės fakultetas“ (toliau LUDF). Struktūriškai šis sektorius priklausė muziejaus masinio darbo sektoriui ir veikė iki Sąjūdžio susikūrimo pradžios. 1992 m. jis pervadintas į Masinio darbo skyrių, o 1993 m. tapo Muziejinės informacijos ir Švietimo skyriumi⁷³.

Esminiu lūžiu, M. K. Čiurlionio dailės muziejaus edukacinės veiklos organizavime laikomi 1995 m., kuomet muziejuje pradėta atsisakyti beveik visą XX a. vyravusios nuostatos, kad muziejaus misija yra tik eksponatų kaupimas ir saugojimas. Tai sąlygojo, jog didesnė reikšmė imta teikti muziejaus edukaciniam skyriui, pradėti steigti specialūs etatai, atsakingi už edukacinės veiklos organizavimą muziejuje⁷⁴. Edukacinės veiklos suaktyvėjimą patvirtina ir 2000 m. prie Švietimo ir informacijos skyriaus įsteigtas Šiuolaikinio meno informacijos centras (toliau ŠMC). 2004 m. skyrius gavo Švietimo skyriaus pavadinimą. Šiuo metu jam priklauso „Vaikų meno laboratorija“, „Informacijos sektorius“, ir „Vaizdo studija“. Skyrius įsikūręs M. Žilinsko dailės galerijoje⁷⁵.

M. K. Čiurlionio dailės muziejaus Švietimo skyrius rengia didžiąją dalį muziejaus edukacijos. Programos, kurios yra sukuriamos skyriuje vėliau pristatomos ir kituose muziejaus padaliniuose. Šioje vietoje būtų galima išskirti tik memorialinius M. K. Čiurlionio dailės muziejaus padalinius, kurie yra sukūrę keletą edukacinių programų, vykdomų tik jų padaliniuose. Apie dabartinę muziejaus struktūrą žiūrėti prieduose, **16 lentelė**.

3.1.3. Muziejaus edukacinė veikla

Muziejuje vykdomos šios edukacinės raiškos formos: plenerai, edukacinės parodos, meno akcijos, edukacinės programos. Šioje darbo dalyje bus pristatyti, aukščiau minėtų edukacinės raiškos formų konkretūs pavyzdžiai, vykdyti ir vykdomi M. K. Čiurlionio dailės muziejuje ir jo padaliniuose. Edukacinių programų aprašai dėl jų gausos ir apimties pateikiami **1 – oje priedų lentelėje**.

⁷³ M. K. Čiurlionio dailės muziejus. (Švietimo skyriaus duomenys).

⁷⁴ Ten pat.

⁷⁵ Ten pat.

Plenerai. Pleneras „[pranc. *plein air* – atviras oras] - tapymas iš natūros gamtoje; perteikia gamtovaizdžio spalvų, jų niuansų ir refleksų, kintančių nuo saulės įvairovę“⁷⁶. 1996 – 1999 m. surengti keturi plenerai. 1996 m. – pleneras Plokščiuose, dedikuotas dailininkui ir skulptoriui Kajetonui Sklėriui, 1997 m. – pleneras „Grįžimas“ vykęs Rumšiškėse, 1998 m. pleneras Kaune, dedikuotas tapytojui Vladiui Eidukevičiui, 1999 m. surengtas pleneras Kačerginėje, dedikuotas dailininkui Antanui Martinaičiui⁷⁷.

Edukacinės parodos. 1998 – 2009 m. surengta 10 edukacinių parodų. 1998 m. – paroda „Šeštojo pojūčio beieškant“, pristatyta tarptautiniame forume „Kontrolinė jausmų stotis“, Mažajame Manieže (Maskva). Tais pačiais metais Kauno paveikslų galerijoje surengta edukacinė paroda „Mokykla – Dailininkas – Muziejus“, 1999 m. Kauno paveikslų galerijoje jaunimo kūrybos paroda „2000 – asis gimtadienio vainikas Kristui“, 2001 m. – paroda „Grafika. Nuo raižinio iki...“, surengta Kauno paveikslų galerijoje, 2002 m. – paroda „Džiazuojantis estampas“⁷⁸.

2003 m. buvo pradėtas rengti edukacinių parodų ciklas „Menas + Menas bendrauti“. 2003 – 2009 m. surengtos penkios šio parodų ciklo parodos, kurių kiekviena buvo skirta atskirai meno šakai: 2003 m. surengta paroda buvo skirta tapybai, 2004 m. – tekstilei, 2005 m. – skulptūrai, 2006 – ujų metų paroda vadinosi „Menas + Menas bendrauti. Fotointencijos“⁷⁹. 2009 – ujų metų paroda - skirta garsui. Viena iš šių parodų „Menas + Menas bendrauti. Tapyba“ buvo aprašyta LMA leidinyje „Lietuvos muziejai“, todėl remiantis šia medžiaga galima pristatyti parodų edukacinį pobūdį. Parodoje „Menas + Menas bendrauti. Tapyba“, lankytojams buvo suteikta galimybė patiems išbandyti tapymą ant molberto, taip pat, norint supažindinti su posmodernistiniu menu, buvo leista tapyti ant pagalvių ir drabužių. „Parodą ir visą mėnesį joje vykusį procesą vainikavo akcija „Gyvoji tapyba“. Jos metu vaikai surengė spektaklį – savo pačių ištaptų drabužių, daiktų demonstravimą.“⁸⁰

Taigi, šiomis edukacinės raiškos priemonėmis buvo siekiama skatinti žiūrovo ir eksponato santykį, į kūrybinį procesą įtraukiant pačius parodos lankytojus.

Meno akcijos. 1998 - 2004 m. surengtos trys meno akcijos.

1998 m. surengta akcija Kauno paveikslų galerijoje „Septynios meilės postmodernizmui dienos“. Akcijos metu buvo parengta septynių dienų programa, sudaryta iš „instaliacijų – akcijų

⁷⁶ *Tarptautinių žodžių žodynas*, ketvirtasis leidimas, Alma littera, 2005, p. 580.

⁷⁷ M. K. Čiurlionio dailės muziejaus Švietimo skyriaus duomenys (veiklos ataskaitos).

⁷⁸ Ten pat

⁷⁹ Ten pat.

⁸⁰ Jasevičiūtė V., „Menas + Menas bendrauti“, *Lietuvos muziejai*, 2003’3, p. 32.

video filmų apie XX a. užsienio menininkų kūrybą⁸¹. Projektą įgyvendino kauniečiai menininkai, kurie „laisvai disponuodami salės erdve, įranga, instaliacijomis, garsu, žiūrovams pristatė meno objektus, t.y. sintetinius spektaklius, skatinančius modeliuoti, konstruoti, jausti, „žaisti“, mąstyti bei permąstyti šiuolaikinę meno būklę“⁸².

1998 m. kartu su Maltos ordino pagalbos tarnyba Kauno Auklėjimo darbų kolonijoje buvo surengta graffiti akcija „Mano pasaulis“. 2004 m. Kauno mariose buvo vykdyta specifinė vietos akcija „Išplukdytas menas II“, skirta Jurgiui Mačiūnui⁸³.

Kaip atskirą grupę būtų galima išskirti M. K. Čiurlionio dailės muziejaus rengiamus projektus neregiamis. 1997 m. Kauno paveikslų galerijoje surengta paroda neregiamis ir silpnaregiams „Šeštojo pojūčio beiėškant“, 2001 m. tarptautiniame forume „Terapijos zona“ Nižnij Novgorode (Rusija) surengta akcija neregiamis „Dienos sapnai“, 2002 m. ši akcija surengta M. Žilinsko galerijoje, 2009 m. paroda „Muziejus neregiumi“ papildyta naujais kūriniais⁸⁴.

3.2. Kauno IX forto muziejus

Muziejus Kauno IX forte įkurtas 1958 m. ir nuo įkūrimo pradžios gavo respublikinio muziejaus statusą. Pirmasis muziejus buvo įrengtas buvusiose IX forto kareivinėse, kurios dar 1924 m. buvo pertvarkytos į kalėjimo kameras. 1959 m. keturiose iš tų kamerų buvo įrengta pirmoji muziejaus ekspozicija, skirta hitlerinių okupantų Lietuvoje vykdytiems nusikaltimams. 1984 m. prie senojo IX forto pastatytas naujas muziejus, todėl ekspozicijos pradėtos rengti naujame muziejuje. 1988 m. restauruota dalis senojo muziejaus. 1991 m. atidengta stela, skirta žydų, nužudytų IX forte nacių okupacijos metais atminimui⁸⁵. Dabartinė muziejaus struktūra pateikiama darbo prieduose, **17 lentelė**.

Muziejaus fonduose yra sukaupia apie 65 000 eksponatų, iš kurių formuojami rinkiniai, atspindintys atskirus IX forto istorijos laikotarpius.

⁸¹ Jasevičiūtė V., Septynios meilės posmodernizmui dienos, *Muziejininkystės biuletenis*, 1998' 6(11 – 12), p. 28.

⁸² Ten pat, p. 28.

⁸³ M. K. Čiurlionio dailės muziejaus Švietimo skyriaus duomenys, (veiklos ataskaita).

⁸⁴ Ten pat.

⁸⁵ Kauno IX forto muziejus, istorijos fragmentai, http://www.muziejai.lt/kaunas/forto_muziejus.htm#Istorijos, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 17.

Rinkinių tematika – Kauno tvirtovė ir I pasaulinis karas, Nepriklausomos Lietuvos Respublikos, II pasaulinio karo ir sovietinės bei nacių okupacijos laikotarpiai (šie rinkiniai muziejuje yra gausiausi)⁸⁶.

3.2.1. Muziejaus Ryšių su visuomene skyrius

Muziejuje Ryšių su visuomene skyrius įsteigtas 2001 m. Pagrindinės skyriaus veiklos kryptys – edukacinės veiklos organizavimas t.y. programų rengimas, veiklos populiarinimas žiniasklaidoje – straipsnių miesto laikraštyje, Lietuvos muziejų leidinyje rašymas, edukacinės veiklos platinimas internetiniuose portaluose www.muziejai.lt, www.fortifikacija.lt, www.vaikogidas.lt., edukacinės veiklos aprašų siuntinėjimas į mokyklas ir jų lankymas – tokiu būdu buvo užmegztas ryšys su Šakių miesto mokyklomis.

Taip pat dalis skyriaus veiklos skirta ir muziejaus šviečiamosios veiklos statistikos sudarinėjimui, veiklos analizei. (Žiūrėti interviu prieduose, **1 pavyzdys**).

Muziejaus edukacinė veikla daugiausia yra orientuota į moksleivius, tačiau muziejus dalyvauja LMA rengiamuose seminaruose ir stengiasi praplėsti savo edukacinės veiklos lauką, kad galėtų muziejuje esančius rinkinius ir ekspozicijas pritaikyti platesniam lankytojų ratui. (Žiūrėti interviu prieduose, **1 pavyzdys**).

Išskirtinis požymis Kauno IX forto muziejaus edukacinės veiklos organizavime yra bandymai užmegzti ryšius su panašaus profilio muziejais. Kadangi Kauno IX forto muziejuje svarbi ekspozicijų dalis yra žydų paveldas, stengiamasi užmegzti ryšius su Vilniaus Gaono žydų muziejumi. (Žiūrėti interviu prieduose, **1 pavyzdys**).

Skatinamas muziejaus bendradarbiavimas ir su mokyklomis – šiuo metu bendradarbiaujama su Kauno J. Grušo, Sargėnų mokyklomis, Vilkijos gimnazijos skautais.

Informacijos ir edukacijos skyrius, organizuodamas muziejaus edukacinę veiklą, rengia edukacines programas, edukacines pamokas, filmų peržiūras, edukacinius orientacinius žaidimus, konkursus. Aukščiau įvardintų edukacinių raiškos formų aprašus žiūrėti **2, 3 ir 4 priedų lentelėse**.

⁸⁶ Ten pat, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 17.

3.3. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus

Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus pradėtas kurti 1919 m., gydytojo pln. Vlado Nagevičiaus iniciatyva. Muziejus atidarytas 1921 m. vasario 16 d. 1930 m. muziejui suteiktas Vytauto Didžiojo vardas. 1936 m. atidarytas naujas muziejaus pastatas. 1940 m. muziejus neteko Vytauto Didžiojo vardo. Vytauto Didžiojo vardas muziejui vėl sugrąžintas 1990 m.⁸⁷.

Vytauto Didžiojo karo muziejaus rinkinių tematika atspindi Lietuvos ir kitų valstybių istoriją, ginklų bei karinės atributikos evoliuciją nuo seniausių laikų iki šių dienų⁸⁸.

Šiuo metu muziejus turi respublikinio muziejaus statusą. Dabartinė muziejaus struktūra pateikiama darbo prieduose, **18 lentelė**.

3.3.1. Edukacijos ir informacijos skyrius

Nuo savo veiklos pradžios iki 2009 m. skyrius buvo vadinamas Ryšių su visuomene ir bendruoju skyriumi. 2009 m. skyrius pervadintas į Edukacijos ir informacijos skyrių.

Muziejaus Edukacijos ir informacijos skyriaus viešųjų ryšių vyr. specialistės D. Žiurauskienės teigimu, viena iš prioritetinių skyriaus veiklos sričių yra muziejaus veiklos platinimas žiniasklaidoje, t.y. straipsnių apie muziejuje vykstančius renginius, ekspozicijas, edukacinę veiklą skelbimas ir kita veikla, susijusi su muziejaus veiklos populiarinimu. Dar viena skyriaus veiklos sritis – apžvalginių, teminių ekskursijų, edukacinių programų rengimas, parodų ir knygų pristatymų organizavimas, valstybės švenčių ir istorinių datų minėjimų, paskaitų, seminarų, istorijos pamokų moksleiviams, darželinukų dienų rengimas.

Skyriaus veiklos sričiai yra priskiriami ir lankytojų poreikių tyrimai, tačiau ši veiklos sritis skyriuje nėra prioritetinė. (Žiūrėti interviu prieduose, **2 pavyzdys**).

Vytauto Didžiojo karo muziejaus edukacinė veikla daugiausia orientuota į bendradarbiavimą su mokyklomis – tai grindžiama sutarčių tarp muziejaus ir mokyklų sudarinėjimu. 2007 – 2008 m.

⁸⁷ *Vytauto Didžiojo karo muziejus, istorijos fragmentai*, http://www.muziejai.lt/kaunas/karo_muziejus.htm, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 17.

⁸⁸ *Vytauto Didžiojo karo muziejus, rinkiniai*, http://www.muziejai.lt/kaunas/karo_muziejus.htm, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 17.

muziejus yra pasirašęs sutartis su Kauno apskrities specialiąja mokykla⁸⁹, Šalčininkų rajono Stanislovo Rapalionio gimnazija⁹⁰, Kauno „Vyturio vidurinė mokykla“⁹¹, keletas edukacinių programų įgyvendinta bendradarbiaujant su Kauno kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų reabilitacijos ir ugdymo centru „Lingua“.

Vykdant sutartis mokyklose rengiamos parodos, bendri projektai. Tokiam bendradarbiavimui galima priskirti edukacinius projektus „Pažink Žalgirio mūšio dvasią“, „Istorijos pamoka Vytauto Didžiojo karo muziejuje“ ir kitas edukacinės veiklos formas.

Skyriaus organizuojamos edukacinės raiškos formos: edukacinės programos, edukacinės pamokos, teminės, pažintinės ekskursijos ir edukaciniai projektai, kurie dėl jų gausos ir apimties yra pateikiami darbo prieduose, žiūrėti **5, 6, 7, 8 lenteles**.

Svarbus požymis Vytauto Didžiojo karo muziejaus Edukacijos ir Informacijos skyriaus edukacinės veiklos organizavime yra tai, kad edukacinės raiškos formos, prieš pristatant lankytojiui, yra vertinamos ir tvirtinamos Muziejaus Tarybos. (Žiūrėti interviu prieduose, **2 pavyzdys**).

3. 4. Maironio lietuvių literatūros muziejus

1936 m. Maironio bute atidarytas poeto memorialinis muziejus. 1965 m. muziejus peržengė memorialinio muziejaus ribas ir tapo respublikiniu Lietuvių literatūros muziejumi. Šiuo metu tai yra didžiausias literatūrinio profilio muziejus Lietuvoje, fonduose turintis apie 201 tūkstantį eksponatų. Jam priklauso ir penki muziejiniai padaliniai⁹². Muziejaus rinkiniai ir ekspozicijos skirtos supažindinimui su lietuvių literatūros raida. Atskirai būtų galima paminėti poeto Maironio memorialinį butą su jame eksponuojamais autentiškais baldais, daiktais. Taip pat muziejuje saugomas gausus poeto rankraštynas, išėivijoje gyvenančių rašytojų archyvai, „muziejuje didžiausi S. Santvaro, A. Vaičiulaičio, J. Jankaus, P. Babickio, S. Zbarskio, A. Radžiaus archyvai“⁹³. „Įrengta apžvalginė

⁸⁹ Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus, 2007 metų archyvas, http://kariuomene.kam.lt/lt/kariuomenes_atributika/karo_istorija/vytauto_didziojo_karo_muziejus/archyvas_2181/2007_metu_archyvas.html?pbck=0, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 30.

⁹⁰ Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus, 2008 m. archyvas, http://kariuomene.kam.lt/lt/kariuomenes_atributika/karo_istorija/vytauto_didziojo_karo_muziejus/archyvas_2181/2008_metu_archyvas.html?pbck=0, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 30.

⁹¹ Ten pat, žiūrėta 2010 03 30.

⁹² *Maironio lietuvių literatūros muziejus*, muziejaus leidinys, 2002.

⁹³ Ten pat.

lietuvių literatūros ekspozicija, atskleidžianti literatūros raidą nuo tautosakos, senųjų raštų iki 1940 m. okupacijos⁹⁴.

3.4.1. Ryšių su visuomene skyrius

Maironio lietuvių literatūros muziejuje už edukacinės veiklos organizavimą yra atsakingas Ryšių su visuomene skyrius. Apie dabartinę muziejaus struktūrą žiūrėti **19 lentelėje**.

Pagrindinės skyriaus veiklos kryptys: edukacinių programų rengimas, ekskursijų rengimas ir vedimas, viktorinų, skaitovų, kūrybos, piešinių konkursų, renginių moksleiviams ir suaugusiems organizavimas (rašytojų jubiliejai, knygų sutiktuvių, parodų pristatymai, susitikimai su rašytojais), muziejaus veiklos reklamavimas (informacijos apie muziejaus veiklą skelbimas spaudoje, televizijoje, radijuje, internete, straipsnių rašymas, reklaminių kvietimų, lankstinukų, skrajučių, plakatų rengimas ir platinimas), įvairių projektų rengimas bei vykdymas. (Žiūrėti prieduose, **3 pavyzdys**).

Kaip minėjau darbo pirmoje dalyje, trumpalaikiai, edukacinės veiklos sričiai priskiriami renginiai (*kurie pirmajame skyriuje pagal tam tikrus išskirtus bruožus buvo įvardijami kaip netradicinės edukacinės raiškos formos*) šiame darbe nebus aptariami. Pagrindinė ir pati gausiausia nuolatinė muziejaus edukacinės raiškos forma yra edukacinės programos. Dėl jų gausos edukacinių programų aprašai pateikiami darbo prieduose, **9 lentelė**.

Maironio lietuvių literatūros muziejaus Ryšių su visuomene skyrius atsakingas už edukacinės veiklos organizavimą pačiame muziejuje. Muziejaus padaliniai edukacinę veiklą vykdo atskirai ir nepriklausomai nuo Maironio muziejaus, todėl edukacinės programos, vykdomos Maironio lietuvių literatūros muziejaus padaliniuose, prieduose pateikiamos atskirai – **10 lentelė**.

Dar viena netradicinė (*skiriama pagal kriterijus išskirtus pirmajame bakalauro darbo skyriuje*) forma muziejuje ir jo padaliniuose – paskaitos, kurias muziejus ir jo padaliniai rengia pagal juose esančių rinkinių tematiką.

3.5. Kauno miesto muziejus

Kauno miesto muziejaus ištakos siekia 1897 m., kuomet buvo įkurtas pirmasis muziejus Kaune ir pavadintas Mokslo ir pramonės muziejaus vardu. 1936 m., kai buvo pastatyti nauji Vytauto

⁹⁴ Ten pat.

Didžiojo Karo muziejaus rūmai Kaune, Miesto muziejus buvo uždarytas, o eksponatai perduoti saugoti Kauno Vytauto Didžiojo karo, Pedagoginiam ir kitiems muziejams. Kauno miesto muziejus vėl atkurtas 2005 m. spalio 20 d., miesto tarybos sprendimu, kaip savivaldybės biudžetinė įstaiga⁹⁵.

Muziejaus fonduose suformuoti fotografijų, numizmatikos, dokumentų, spaudinių, meno kūrinių, memorialinių daiktų, knygų rinkiniai, įvairių Lietuvai nusipelnusių asmenų archyvai, atspindinys Kauno miesto istoriją⁹⁶.

Muziejuje atskiro skirstymo į padalinius nėra. Dabartinė muziejaus administracinė struktūra pateikiama prieduose, **20 lentelė**.

Muziejus organizuodamas edukacinę veiklą rengia edukacines programas ir projektus, kurių aprašai pateikiami darbo prieduose, **10, 11 lentelės**.

3.6. Lietuvos švietimo istorijos muziejus

Muziejus įkurtas 1922 m., žymaus pedagogo, vadovėlių autoriaus, visuomenės veikėjo Vinco Ruzgo (1892 – 1972) iniciatyva. Savo fonduose muziejus yra sukaupęs daugiau nei 50 tūkst. eksponatų, atspindinčių Lietuvos švietimo istoriją⁹⁷.

Nuo 2010 m. liepos 1 d. muziejui grąžintas respublikinio muziejaus statusas⁹⁸. Muziejuje atskiro administracinio skirstymo į skyrius nėra. Edukacinę veiklą vykdo ekskursijų vadovas kartu su muziejininkais bei kultūrinių renginių organizatore. Apie dabartinę muziejaus administracinę struktūrą žiūrėti 21 priedų lentelėje.

Muziejaus rengiamos nuolatinės edukacinės raiškos formos – edukacinės programos, jų aprašai pateikiami **12 priedų lentelėje**.

⁹⁵ Balčiūnienė I, Kaunas laiko ženkluose, *Lietuvos muziejai*, 2008'2, p. 15 – 16.

⁹⁶ Kauno miesto muziejus, rinkiniai, <http://kaunomuziejus.lt/index.php?page=Rinkiniai>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.

⁹⁷ Lietuvos Švietimo istorijos muziejus, http://www.lsim.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=18&Itemid=1&lang=lt, prieiga per internetą, žiūrėta 2011 04 20.

⁹⁸ LIETUVOS RESPUBLIKOS MUZIEJŲ ĮSTATYMO 4, 12, 13 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS, 2010 m. balandžio 8 d. Nr.XI – 733, Vilnius.

3.7. Miko ir Kipro Petrauskų lietuvių muzikos muziejus

Muziejus įkurtas 1970 m., name, kuriame anksčiau gyveno muzikai M. ir K. Petrauskai⁹⁹. 1994 m. muziejus gavo M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejaus vardą.

2006 m. pradėtas vykdyti muziejaus pastato rekonstrukcijos projektas, tad šiuo metu muziejuje veikia tik K. Petrausko buto memorialinė ekspozicija¹⁰⁰.

Muziejaus rinkinių tematika susijusi su M. ir K. Petrauskų, S. Šimkaus gyvenimu ir kūryba, (*K. Petrausko memorialinis butas su autentiškais baldais, fotografijos, gaidos, spektaklių ir koncertų programos, afišos, įvairūs memorialiniai daiktai, laiškai, rankraščiai*), taip pat prieš renovaciją dalis muziejaus ekspozicijos buvo skirta Valstybės teatrui, veikusiam Kaune 1920 – 1948 m.¹⁰¹.

Muziejuje administracinio skirstymo į skyrius nėra, edukacinę veiklą vykdo muziejaus darbuotojai. Plačiau apie dabartinę muziejaus struktūrą duomenys pateikti **22 priedų lentelėje**.

Muziejus edukacinę veiklą vykdo kartu su J. Gruodžio memorialiniu padaliniu. Programos, kurių tematika yra bendresnio pobūdžio, vedamos tiek M. ir K. Petrauskų muziejuje, tiek J. Gruodžio memorialiniame muziejuje.

Muziejaus edukacinės raiškos formos – edukacinės programos. Edukacinių programų aprašai pateikiami darbo prieduose, **13 lentelėje**.

3.8. Kauno Valerijos ir Stasio Ratkevičių lėlių teatro muziejus

Muziejus įsteigtas 1994 m. Kauno lėlių teatro įkūrėjų Valerijos ir Stasio Ratkevičių iniciatyva. Idėją kurti muziejų V. Ratkevičienę paskatino noras išsaugoti spektakliams naudojamas lėles. Pirmoji ekspozicija buvo skirta S. Nėries spektakliui „Eglė žalčių karalienė“, taip pat pirmiesiems teatro spektakliams, statytiems Marijampolėje¹⁰².

⁹⁹ M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejus ir J. Gruodžio memorialinis muziejus (leidinys lankstinuko forma, leidėjas, leidimo metai ir vieta nenurodyti).

¹⁰⁰ Miko ir Kipro Petrauskų lietuvių muzikos muziejus, http://www.muziejai.lt/kaunas/muzikos_muziejus.htm, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 18.

¹⁰¹ Ten pat, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 18.

¹⁰² Kauno lėlių teatras, muziejus, <http://www.kaunoleles.lt/448/muziejus.html>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 27.

Šiuo metu muziejaus fonde yra daugiau nei 800 eksponatų. Jų pagrindą sudaro vaidintų spektaklių lėlės, butaforijos ir dekoracijų elementai. Muziejaus fonde yra per 800 eksponatų¹⁰³.

Muziejus yra struktūrinis Kauno lėlių teatro padalinys ir turi žinybinio muziejaus statusą.

Apie dabartinę muziejaus struktūrą žiūrėti prieduose, **23 lentelė**.

3.8.1. Muziejaus edukacinė veikla

Muziejuje vykdomos edukacinės raiškos formos – edukacinės programos, kilnojamos parodos.

Kilnojamos parodos. Kadangi šios parodos rengiamos pristatymui kituose miestuose, pagal jų pristatymo specifiką muziejaus darbuotojų jos yra vadinamos išvažiuojamomis parodomis.

2006 – 2009 m. surengtos devynios tokio pobūdžio parodos. 2006 m. parodos Klaipėdoje kultūrų ir komunikacijų centre, taip pat Telšių parodų salėje. 2007 m. parodos Punske, Šiaulių „Aušros“ muziejuje, Pakruojo J. Paukštelio viešojoje bibliotekoje. 2008 m. paroda Marijampolės P. Kriaučiūno viešojoje bibliotekoje. 2009 m. parodos Panevėžio G. Petkevičaitės – Bitės, Anykščių L. ir S. Didžiulių ir Šilutės raj. E. Bajoraičio viešosiose bibliotekose¹⁰⁴.

Šios parodos edukacinei kryptiai priskiriamos dėl jų pristatymo metu vaidinamų etiudų, supažindinančių lankytojus su parodose pristatomais eksponatais. Parodos metu lankytojai taip pat yra įtraukiami į parodos vyksmą – t.y. skatinami vaidinti, improvizuoti su lėlėmis. E. Žekienės teigimu, šiuo metu į parodas yra įtraukiamos ne tik lėlės, kaip eksponatai, tačiau ir ankstesnių teatro spektaklių afišos, nuotraukos. Rengiant kilnojamą parodą, daugiausia bendradarbiaujama su įvairių miestų viešosiomis bibliotekomis. (Žiūrėti interviu prieduose, **4 pavyzdys**).

Dar viena nuolatinė edukacinės raiškos forma muziejuje – edukacinės programos. Muziejaus edukacinių programų aprašai pateikiami darbo prieduose, **14 lentelė**.

¹⁰³Ten pat, žiūrėta 2010 03 27.

¹⁰⁴ Kauno V. ir S. Ratkevičių lėlių teatro muziejaus duomenys (veiklos ataskaita).

3.9. Povilo Stulgos lietuvių tautinės muzikos instrumentų muziejus

Muziejus įsteigtas 1983 m., lankytojams atidarytas 1985 m.¹⁰⁵. Muziejus kaip kultūros ir meno vertybes kaupia, saugo, eksponuoja, tiria ir populiarina Kauno regiono, lietuvių ir kitų tautų liaudies muzikos instrumentus¹⁰⁶.

Pagrindinės muziejaus ekspozicijos – lietuvių tautinės muzikos instrumentai, Europos tautų instrumentai, turintys senas tradicijas Lietuvoje, vaikų folkloro kolektyvas „Tututis“, Lietuvos folkloro teatras, pasaulio tautų autentiški muzikos instrumentai, Povilo Stulgos – muziejaus pradininko memorialinės vertybės.

Muziejus turi savivaldybės muziejaus statusą. Atskiro administracinio skirstymo į skyrius nėra. Dabartinė muziejaus struktūra pateikiama darbo prieduose, **24 lentelė**.

Muziejus savo edukacinės veiklos organizavime išsiskiria jos pritaikymu įvairioms amžiaus grupėms. Nuolatinė muziejaus edukacinės raiškos forma – edukacinės programos. Edukacinių programų aprašai pateikiami darbo prieduose, **15 lentelė**.

¹⁰⁵ *Povilo Stulgos lietuvių tautinės muzikos instrumentų muziejus*, (leidinys lankstinuko forma, leidėjas, leidimo metai ir vieta nenurodyti).

¹⁰⁶ *Povilo Stulgos lietuvių tautinės muzikos instrumentų muziejaus statutas*, patvirtinta Kauno miesto savivaldybės tarybos 2004 m. gruodžio 23 d. sprendimu Nr. T – 686.

4. EDUKACINIŲ PROGRAMŲ APRAŠAI – KAIP TAM TIKRAS TEKSTINIS ŠALTINIŲ MASYVAS

Edukacinių programų aprašai - tai glaustai aprašytos edukacinės programos, kurios buvo surinktos iš įvairių Kauno miesto muziejų, vykdančių edukacinę veiklą (*aprašų pavyzdžiai apima Kauno miestų muziejų edukacinės veiklos organizavimo laikotarpį nuo edukacinės veiklos tam tikrame muziejuje pradžios iki 2010 m.*).

Aprašai daugiausiai pateikiami lankstinuko, skirto lankytojiui, arba nespausdinto varianto forma. Šiuos edukacinių programų aprašus galima tyrinėti kaip tekstų masivą, nes jie pagal savo struktūrą ir esmę yra tipiški. Tiesa, nežymiai skiriasi edukacinių programų aprašai, pateikti ir išleisti lankstinuko forma arba pateikiami konkretaus muziejaus internetinėje svetainėje, nuo aprašų, kurie gaunami muziejuje kompiuterinio varianto forma.

Nagrinėjant šiuos, galima sakyti, du (*jei kartu nagrinėsime edukacinių programų aprašus, pateiktus lankstinuke ir muziejų internetinėse svetainėse*) muziejų edukacinių programų aprašų tipus ryškėja tokie skirtumai: skiriasi edukacinių programų aprašų ilgis, tuo pačiu ir informatyvumas. Edukacinių programų aprašai, pateikiami lankstinuke, dažniausiai būna žymiai mažesnės apimties, kaip pavyzdžius galima pateikti Kauno IX forto ir M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejaus edukacinių programų aprašus, kurie buvo pateikti kompiuterinio (nepublikuoto varianto) forma ir, pavyzdžiui, Maironio lietuvių literatūros muziejaus padalinio Salomėjos Nėries memorialinio muziejaus ir Kauno Švietimo istorijos muziejaus edukacinių programų aprašus.

Lyginamoji lentelė

Publikuotuose lankstinukuose pateikti edukacinių programų aprašai	Kompiuterinio varianto forma (nepublikuoti) pateikti edukacinių programų aprašai
S. Nėries memorialinis muziejus. 1. „Jei nenusiteikę klausytis ekskursijos ir norite susipažinti su S. Nėries gyvenimu ir kūryba žaisdami ir lenktyniaudami, tuomet užsisakykite programą „Atpažink S. Nėries eilėraščius ir jos lankytas vietas ekspozicijoje“. Išklause trumpą poetės gyvenimo aprašymą, susiskirstę į komandas, ieškosite ir bandysite atpažinti S. Nėries lankytas vietas bei eilėraščius literatūrinėje ekspozicijoje“¹⁰⁷.	Kauno IX forto muziejus. 1. Programą sudaro 2 užsiėmimai. 1) „64 kalinių pabėgimas iš IX forto 1943 m. gruodžio 25 d.“ Sudaro dvi dalys: teorinė ir praktinė. Muziejaus ekspozicijoje „64 kalinių pabėgimas 1943 m. gruodžio 25 d.“ mokiniai bus supažindinami su 64 kalinių pabėgimo istorija, mokiniai kartu su vadovu praeis jų pabėgimo keliu, apžiūrės unikalias, istorines duris, tunelius, kuriais pabėgo 64 kaliniai. Praktinėje pamokos

¹⁰⁷ Salomėjos Nėries memorialinis muziejus. Edukacinės programos. (Leidiny s lankstinuko forma, leidėjas, leidimo vieta ir metai nenurodyti).

2. „Jei turite lakią vaizduotę, mokate susikaupti, mėgstate fantazuoti ir žaisti komandomis, tada užduotis „Pabūkime „Eglės žalčių karalienės“ arba „Senelės pasakos“ pasaulyje“ kaip tik Jums! Žaismingi paveikslėliai padės prisiminti eiles ir sudėlioti jas šalia vaizdelių“¹⁰⁸.	dalyje mokiniai atliks praktines užduotis. 2) Prancūzijos žydų likimas IX forte 1944 m. gegužės mėn. Muziejaus ekspozicijoje „Priešmirtiniai Prancūzijos žydų įrašai“ mokiniams bus pasakojama apie 878 Prancūzijos žydų deportavimą į Kauną 1944 m., jų likimą. Mokiniam bus rodomi unikalūs įrašai, kuriuos paliko žmonės prieš mirtį. Po to, mokiniams bus pateikiamos fotonuotraukos, kuriuose yra išfotografuoti šie įrašai. Praktinėje dalyje mokiniai nufotografuos įrašus bandys rasti autentiškoje sienoje, pildys užduočių lapus, žiūrės videofilimą“¹⁰⁹.
Kauno apskrities pedagoginis muziejus. 1. Karpinių pamoka. 1 – 4 kl. moksleiviams. „Praktinis užsiėmimas. Susipažinus su muziejaus ekspozicija suteikiama galimybė sukurti teminius karpinius (popierines eksponatų kopijas, varpelius, pieštukus, knygas ir kt.)“¹¹⁰. 2. Dailės pamoka tarpukario Lietuvos mokykloje. 1 – 5 kl. moksleiviams. Susipažinę su dailės rašymo taisyklėmis, vadovėliais, moksleiviai patys rašo metalinėmis plunksnomis“¹¹¹.	M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejus. 1. „Dalyviai susipažįsta su Valstybės teatro ekspozicija: operos spektaklių pastatymais, žymiaisiais atlikėjais, dekoracijų eskizais, kostiumais. Apžiūrėdami teatro grimerio darbo stalėlį ir įrankius, edukacinės programos dalyviai dalyviai galės įsivaizduoti kaip artistas tampa spektaklio personažu. Teatrinę atmosferą papildys operos „Faustas“ muzikos įrašai. Linksmiausia ir dinamiškiausia programos dalis-dalyvių fotografavimasis su Fausto, Margaritos, Mefistofelio personažų maketais“¹¹²

Teksto turinio, pateikiamo edukacinės programos apraše bendrumai:

- 1) Edukacinės programos pavadinimas;
- 2) Tikslinė lankytojų grupė;
- 3) Kartais pristatoma tema, kuri bus liečiama edukacinėje programoje;
- 4) Edukacinės programos veiklos aprašas (*kas edukacinės programos metu bus atliekama*);
- 5) Edukacinės programos kaina;
- 6) Edukacinės programos vadovas;
- 7) Kontaktiniai adresai.

¹⁰⁸ Ten pat.

¹⁰⁹ Kauno IX forte muziejaus ryšių su visuomene skyriaus duomenys. Edukacinių programų aprašai (informacija gauta kompiuterinio varianto forma).

¹¹⁰ Kauno apskrities pedagoginis muziejus. Edukacinės programos. (Leidinyo lankstinuko forma, leidėjas, leidimo metai ir vieta nenurodyti).

¹¹¹ Ten pat.

¹¹² Kauno M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejus. Edukacinių programų aprašai (duomenys gauti kompiuterinio varianto forma).

Informacijos siuntėjas yra tam tikras muziejus (dažniausiai už muziejinę edukaciją atsakingi muziejaus darbuotojai arba tam tikri skyriai: švietimo, informacijos ir edukacijos, ryšių su visuomene ir kt.). Kaip sprendžiama iš tikslinių grupių, kurioms skirtos edukacinės programos, informacijos gavėjai dažniausiai yra vaikai ir mokyklinio amžiaus moksleiviai.

Informaciją platina įvairūs muziejai spausdindami ją lankstinukų forma, keldami į savo muziejaus internetines svetaines, siuntinėdami įvairioms mokykloms.

Šis, darbe nurodytas edukacinių programų aprašų tekstinis šaltinių masyvas naudojamas bakalauro darbe Kauno miesto muziejų edukacinių programų suderinamumui su muziejinėmis ekspozicijomis ir muziejų darbo su lankytojų auditorija metodikai tirti.

Tyrimui panaudoti 106 įvairiu formatu pateikti edukacinių programų aprašai.

5. EDUKACINIŲ PROGRAMŲ SUDERINAMUMAS SU MUZIEJINE EKSPOZICIJA

Naudojant edukacinių programų aprašų turinio analizės ir lyginamąjį metodus bandyta išsiaiškinti, kiek muziejai rengdami edukacines programas derina jas su muziejuose esančiomis ekspozicijomis.

Nagrinėjant Kauno miesto muziejų ekspozicijas, pasitelkta įvairių Kauno miesto muziejų leidiniais, kuriuos leidžia patys muziejai, taip pat atskirų muziejų internetinių portalų ir interviu metodu gautais duomenimis.

Tokia analizė, mano manymu, leistų atspindėti:

- ✓ kiek kokio profilio muziejai, rengdami edukacines programas derina jas su muziejuje esančiomis ekspozicijomis;
- ✓ ar daugiau yra siauros tematikos edukacinių programų, kurios orientuotos į vieną ekspozicinę temą, ar daugiau plačios tematikos, apimančių visas muziejuje esančias ekspozicijas;
- ✓ ar egzistuoja ir jei egzistuoja, tai kokių mastu, edukacinių programų rengimas, kurios nėra tiesiogiai orientuotos į muziejaus ekspozicijas.

Norint atlikti tokią analizę buvo išskirtos trys muziejų edukacinių programų ir ekspozicijų suderinamumo rūšys:

Pirma suderinamumo rūšis, mano manymu, egzistuoja tuomet, kai edukacinės programos metu norima supažindinti su visomis muziejuje esančiomis ekspozicijomis.

Šioje vietoje reikėtų pabrėžti, kad daugelis ypač mažų muziejų arba tam tikrų didelių muziejų padalinių prieš vesdami edukacines programas dažniausiai supažindina su visa muziejuje esančia ar esančiomis ekspozicijomis. Tačiau atliekant tokią analizę bandyta pažvelgti į edukacinę programą kaip į konkretų užsiėmimą, t.y. kiek jis yra ar nėra priklausomas nuo muziejinės ekspozicijos, analizuojant būtent edukacinių programų aprašų turinį.

Antroji suderinamumo rūšis, kurią išskyriau, egzistuoja tuomet, kai edukacinės programos metu supažindinama su viena ar keletu muziejaus ekspozicijų.

Reikėtų pažymėti tai, kad dauguma nedidelių muziejų (dažniausiai tai yra tam tikro didelio muziejaus padaliniai), kurie dažniausiai skiria vieną, ar geriausiu atveju keletą ekspozicijų, galimas ir ekspozicijos dalių išskyrimas. Pavyzdžiui, Maironio lietuvių literatūros muziejaus padalinyje, Juozo Grušo memorialiniame muziejuje, skiriama viena J. Grušo memorialinio muziejaus ekspozicija, tačiau

atskirai išskiriamos teatrinė, literatūrinė muziejaus memorialinės ekspozicijos dalys. Todėl, jei edukacinė programa yra orientuota į konkrečią bendros ekspozicijos dalį, ji visgi priskiriama antrajai, mano išskirtai, edukacinių programų suderinamumo su muziejine ekspozicija rūšiai.

Trečioji suderinamumo rūšis, išskiriama tuomet, kai edukacinės programos atitinka muziejaus tematiką ir profilį, tačiau nėra tiesiogiai pritaikytos ekspozicijoms, pvz. edukacinė programa gali būti vedama už muziejaus ribų, (*Kauno miesto muziejaus pavyzdys*) taip pat tai gali būti susiję su vieno žmogaus pomėgiu, kaip, pavyzdžiui, M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejaus padalinyje, J. Gruodžio muziejuje vedama edukacinė programa, kurios metu, lankytojai susipažinę su kompozatoriaus J. Gruodžio žmonos Stasės Gruodienės pomėgiu lankstyti įvairias figūrėles iš saldinių popierėlių patys bando tai atkartoti. Šiuo pavyzdžiu norima pažymėti tai, kad šis užsiėmimas nėra tiesiogiai priklausomas nuo konkrečios muziejaus ekspozicijos.

Visgi atliekant tokią analizę labai svarbu pabrėžti, kad skirtingo dydžio ir profilio muziejuose skiriasi ir pati ekspozicija. Šioje vietoje, mano manymu, labiausiai reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad priklausomai nuo muziejaus priklausomybės (*kitaip statuso – nacionalinio, respublikinio, savivaldybinio lygmens ir t.t.*), dydžio, rinkinių gausos priklauso ir ekspozicijos dydis, eksponatų pateikiamų ekspozicijoje skaičius, todėl sudaromos nevienodos sąlygos ir edukacinių programų rengimui. Taip pat jos yra nevienodos ir tematikos prasme, kartais ekspozicija pristatoma labai plati tema, kuriai edukacijos galimybės yra labai didelės, o kartais tokių galimybių, priešingai, nėra.

Tokiai analizei atlikti buvo reikalingas muziejų profiliavimas, kadangi muziejų edukacinių programų suderinamumas su muziejine ekspozicija didele dalimi priklauso nuo muziejaus profilio.

Kauno miesto muziejų, vykdančių edukacinę veiklą profiliavimas (skirstymas pagal rūšis) atliktas remiantis Lietuvos muziejų įstatymu, kurio 6 – ajame straipsnyje skelbiama, kad „Lietuvos Respublikoje pagal muziejuose esančių rinkinių rūšį gali veikti archeologijos, etnografijos, gamtos, istorijos, literatūros, meno, mokslo, technikos, kraštotyros, memorialiniai ir kitokie muziejai“¹¹³.

Darbe skiriami meno (dailės, muzikos, teatro), literatūros, istorijos profilio ir specialūs muziejai. Reikėtų pažymėti, kad specialaus muziejaus profilis išskirtas remiantis F. Waidacher, kuris tokio pobūdžio muziejus apibūdina, kaip „atspindinčius vieną konkrečią temą“¹¹⁴. (Žiūrėti prieduose **26 lentelė**).

¹¹³ Lietuvos muziejų įstatymas 1995 m. birželio 8 d. Nr. I-930, Vilnius.

¹¹⁴ Waidacher F., *Bendrosios muzeologijos metmenys*, Vilnius, Lietuvos nacionalinis muziejus, 2007, p. 227.

Remiantis bakalauro darbo prieduose pateiktais Kauno miesto muziejų edukacinių programų suderinamumo su muziejų ekspozicijomis duomenimis (**žiūrėti II - ame priede**), kurie parengti imant konkrečią edukacinę programą ir derinant ją su muziejine ekspozicija arba ekspozicine tema (*Kauno IX forto muziejaus pavyzdys*), bandyta šiuos duomenis susisteminti, naudojant lyginamąjį metodą.

5.1. Kauno miesto muziejų edukacinių programų suderinamumo su muziejinėmis ekspozicijomis lyginamoji analizė

Meno profilio muziejų edukacinių programų suderinamumui su muziejinėmis ekspozicijomis tirti panaudoti 34 edukacinių programų aprašai. Kaip matoma iš **III priede pateiktos I - os diagramos**, meno profilio muziejuose daugiausia, 15 arba 44 % edukacinių programų yra tiesiogiai susijusios su viena ar keliomis muziejų ekspozicijomis, šiek tiek mažiau, 11 arba 32 % edukacinių programų yra tiesiogiai susijusios su visomis (arba viena bendra - mažas muziejus dažnai turi vieną ekspoziciją, be dalių išskyrimo) ekspozicijomis, 8 arba 24 % edukacinių programų yra nesusijusios su muziejų ekspozicijomis.

Literatūros profilio muziejų edukacinių programų suderinamumui su muziejinėmis ekspozicijomis tirti panaudota 50 edukacinių programų aprašų. Kaip matoma, iš **III priede pateiktos II – os diagramos**, daugiausia 26 arba 52 % edukacinių programų atitinka muziejaus profilį ir rinkinių tematiką, tačiau nėra tiesiogiai pritaikytos muziejų ekspozicijoms. Galima teigti, kad tokią edukacinių programų, tiesiogiai nepritaikytų muziejų ekspozicijoms gausą lemia vaikų literatūros muziejuje rengiamos edukacinės programos. Tai galima aiškinti pagrindine muziejaus lankytojų auditorija (mažesni nei mokyklinio amžiaus vaikai) ir jų dėmesio išlaikymu. 15 arba 30 % edukacinių programų yra tiesiogiai susijusios su viena ar keliomis muziejaus ekspozicijomis, 9 arba 18 % edukacinių programų yra tiesiogiai susijusios su bendrai visomis muziejaus ekspozicijomis.

Taigi matoma, kad literatūros profilio muziejuose, priešingai nei meno profilio, didžiausią dalį užima tos edukacinės programos, kurios nėra tiesiogiai susijusios su viena, keliomis ar bendrai visomis literatūros profilio muziejuose esančiomis ekspozicijomis. Edukacinių programų, kurios yra tiesiogiai susijusios su viena ar keliomis muziejų ekspozicijomis skaičius meno ir literatūros profilio muziejuose taip pat skiriasi (44 %; 30%). Panašiu mastu tiek literatūros, tiek meno profilio muziejuose yra rengiamos edukacinės programos, kurios yra tiesiogiai susijusios su bendrai visomis muziejaus ekspozicijomis (18 %; 24%).

Istorijos profilio muziejų edukacinių programų suderinamumui su muziejinėmis ekspozicijomis tirti panaudota 14 edukacinių programų aprašų. Kaip matoma, iš **III priede pateiktos III – ios diagramos**, istorijos profilio muziejuose daugiausia 9 arba 65 % edukacinių programų yra tiesiogiai susijusios su viena ar keliomis muziejų ekspozicijomis. Toks skaičius rodo, kad istorijos profilio muziejai rengdami edukacines programas labai didele dalimi jas sieja su muziejaus ekspozicijomis. To pasekoje, istorijos profilio muziejuose tik 3 arba 21 % edukacinių programų yra nepritaikytos muziejaus ekspozicijoms. Tokį skaičių išsidėstymą lemia Kauno miesto muziejus, kurį galima vadinti ne grynai istorinio, bet šiek tiek platesnio profilio muziejumi. Šią mintį grindžiu remdamasi R. Šermukšnyte, kuri nagrinėdama istorijos muziejaus sampratą, t.y. tai, ką turėtų apimti istorijos profilio muziejus, į šio profilio muziejaus gretas įkomponuoja ir miesto muziejus, kaip tam tikrą istorijos profilio muziejų tipą¹¹⁵. Taip pat galima pažymėti, kad tik 2 arba 14 % visų edukacinių programų yra pritaikytos bendrai visoms muziejų ekspozicijoms. Tai galima paaiškinti muziejų ekspozicijų gausa, visgi Vytauto Didžiojo ir Kauno IX forto muziejai yra respublikinio lygmens, todėl būtų gana sunku rengti tokias plačios tematikos edukacines programas, kurios bendrai apimtų visas muziejuje esančias ekspozicijas.

Specialaus profilio muziejaus edukacinių programų suderinamumui su muziejaus ekspozicijomis tirti buvo panaudoti 7 edukacinių programų aprašai. Kaip matoma, iš **III priede pateiktos IV diagramos** Kauno Švietimo istorijos muziejuje, kaip ir meno bei istorijos profilio muziejuose, daugiausia 4 arba 57 % edukacinių programų yra tiesiogiai susijusios su viena ar keliomis muziejaus ekspozicijomis, 2 arba 29 % edukacinių programų yra tiesiogiai susijusios su visomis muziejuje esančiomis ekspozicijomis, tik 1 arba 14 % edukacinių programų nėra tiesiogiai susijusios su muziejaus ekspozicijomis.

Taigi apibendrinant galima teigti, kad išskyrus literatūros profilio muziejus, daugiausia Kauno miesto muziejai, rengdami edukacines programas derina jas su viena ar keliomis muziejuje esančiomis ekspozicijomis.

¹¹⁵ Šermukšytė R., *Istorija, muziejus ir didaktinė perteikimo problema.: metodinė priemonė*, Vilnius: Vilniaus universitetas, 2008, p. 5.

6. KAUNO MIESTO MUZIEJŲ DARBO SU LANKYTOJŲ AUDITORIJA METODIKA (TIK EDUKACINĖS PROGRAMOS)

Istoriografijoje tenka pastebėti, kad kai kalbama apie muziejinėje edukacijoje taikomus metodus, dažnai minimas edukacinės veiklos pritaikymas tam tikroms amžiaus grupėms, tačiau šiame skyriuje, siekiama atspindėti, kokios metodų rūšys yra taikomos darbui su muziejine auditorija, remiantis Kauno miesto muziejų praktine veikla, t.y. darbo su lankytojų auditorija metodų panaudojimas buvo tiriamas pagal tam tikrą metodų klasifikaciją ir bruožus, analizuojant bakalauro darbo prieduose pateiktų edukacinių programų aprašus, ir naudojant anketinį tyrimą muziejininkams, kuriuo norėta atspindėti, kaip patys muziejininkai vertina konkrečių darbo su lankytojų auditorija metodų panaudojimą savo muziejuje.

Muziejų darbo su auditorija edukacinėse programose metodiką, remiantis edukacinių programų aprašais bandyta tirti naudojant turinio analizės, lyginamąjį ir statistinį metodus. Edukacinės programos kaip tradicinė edukacinės raiškos forma analizei pasirinkta todėl, kad tai yra gausiausia edukacinės raiškos formų grupė ir rengiama visuose muziejuose.

Kai kalbama apie metodų muziejinei edukacijai pasirinkimą, reikėtų paminėti ir N. Keršytės poziciją, kuri kalbėdama apie metodų derinio muziejinėje edukacijoje pasirinkimą kaip svarbiausius komponentus mini muziejinės edukacijos formą ir ugdymo tikslus, kurie priklauso nuo muziejinės edukacijos išteklių (*ekspozicijos, parodos, apskritai muziejinės vertybės (eksponatai) ir įvairios ugdymo formos*) ir produkto diferencijuoto (pagal amžiaus, socialinius ir kitus parametrus) vartotojo¹¹⁶.

Nors galima rasti ir daugiau darbo su lankytojų auditorija metodų klasifikavimo ir pritaikymo variantų (pavyzdžiui, 2010 m. Lietuvos suaugusiųjų Švietimo asociacija išleido vadovėlį „*Muziejų edukacinės programos suaugusiems*“, kuriame M. Libikas pateikia darbo su auditorija metodų klasifikaciją), šiame bakalauro darbe muziejų darbo su auditorija edukacinėse programose metodika skiriama pagal leidinyje „*Muziejų edukacinės programos: naujos idėjos*“, pateiktą LGRTC Genocido aukų muziejaus vyr. edukologės Dovilės Lauraitienės straipsnį „Darbo su vaikais muziejuje metodai“. Šis metodikos išskyrimas taikomas darbui muziejuje su vaikų auditorija, kadangi darbe pateikti edukacinių programų pavyzdžiai, kurių apie 90 % (iš 106 edukacinių programų 96 skirtos

¹¹⁶ *Muziejų edukacinės programos: teorija ir praktika* [straipsnių rinkinys], Lietuvos muziejų asociacija, Švietimo sekcija, 2005, p. 4.

vaikams ir įvairaus mokyklinio amžiaus mokiniams) yra skirti vaikams ir įvairioms mokyklinio amžiaus grupėms, tai šiame straipsnyje pateikiama metodika, mano manymu, yra tinkama Kauno miesto muziejų vykdančių edukacinę veiklą darbui su auditorija edukacinėse programose tirti.

Norint atlikti tokią analizę, būtina plačiau aptarti kiekvieną metodų rūšį, išskiriant esminius tam tikrų metodų bruožus, pabrėžiant, kad beveik nėra tokių edukacinių programų, kuriose yra naudojama viena metodų rūšis. Dažniausiai edukacinės programos metodiką sudaro įvairių metodų kompleksas.

Nors aptariant darbui su auditorija naudojamus metodus, skiriami ir tam tikrų metodų porūšiai, jų panaudojimas edukacinėse programose darbe nebus atskirai analizuojamas.

Taigi išskiriamos 6 pagrindinės muziejaus darbo su auditorija metodų rūšys. Tai žodiniai, vaizdiniai, praktiniai, pasinėrimo į praeitį (rekonstrukcijos), interaktyvus ir kūrybinio pobūdžio metodai.

Žodiniai metodai. Žodinių metodų rūšis yra skiriama į dar tris šio metodo porūšius - aiškinimą, pasakojimą ir pokalbį. **Aiškinimas** apibūdinamas kaip „sudėtingų istorinių reiškinių vidinių ryšių, naujų sąvokų bei muziejinių terminų aiškinimas. Esmingiausia aiškinimo grandis yra grįžtamieji ryšiai“¹¹⁷. **Pasakojimas** nusakomas kaip nuoseklus istorinis siužetas. Pagal paskirtį, straipsnio autorė jį skiria į tris rūšis, tai „įžanginis, kurio tikslas padėti vaikams studijuoti naują temą; pasakojimas, kuris reikalingas numatytam turiniui atskleisti; pasakojimas – išvada, kurio tikslas – apibendrinti“¹¹⁸. **Pokalbis.** Pokalbio esmę straipsnio autorė apibūdina kaip dialogą, skirtą žinioms įgyti, jas apibendrinti arba patikrinti. „Pokalbiai vis dažniau naudojami muziejaus edukacinėje veikloje. Dabar perspektyviausia yra ekskursija – dialogas. Plačiai naudojami žinių įtvirtinimo pokalbiai“¹¹⁹.

Antroji metodų rūšis, kuri išskiriama - **vaizdiniai metodai**. Vaizdinių, kaip ir prieš tai aptartų žodinių metodų taip pat yra skiriami trys porūšiai. Tai **demonstravimas, iliustravimas ir audiovizualinės mokymo priemonės**. **Demonstravimas** apibūdinamas kaip mokymo metodas, kuriuo „objektyvios tikrovės daiktai ar jų atvaizdai tampa informacijos šaltiniu. Demonstravimas prasideda nuo bendro susipažinimo su muziejiniu eksponatu. Po stebėjimo muziejaus darbuotojas

¹¹⁷ Lauraitienė D., Darbo su vaikais muziejuje metodai, *Muziejų edukacinės programos: naujos idėjos*, Lietuvos muziejų asociacija, Švietimo sekcija, 2009, p. 5.

¹¹⁸ Ten pat, p. 5.

¹¹⁹ Ten pat, p. 5.

detaliai analizuoja muziejinio eksponato vidines savybes, paskirtį, istorinę reikšmę¹²⁰. Ypač pabrėžiamas šio metodo naudojimo efektyvumas, kuomet jis yra derinamas kartu su interaktyviu mokymo metodu. **Iliustravimas** apibūdinamas kaip mokymo metodas, kuriuo įvairiomis vaizdinėmis priemonėmis paryškinami, konkretinami nagrinėjami dalykai, pavyzdžiui, iliustravimui gali būti naudojama įvairi ikonografinė medžiaga, tokia kaip plakatai, portretai, fotografijos, reprodukcijos, piešiniai, schemos ir t.t.¹²¹ Reikėtų pabrėžti, kad šie metodai yra labai tarpusavyje susiję, todėl dažniausiai naudojami kartu. **Audiovizualinės mokymo priemonės.** Tai įvardijama kaip garsiniai mokomieji filmai, mokomoji televizija, videokasetės, audiovizualinis displėjus, mokomieji kompiuteriai ir kt.¹²² Priešingai, nei kitos metodų rūšys, šie metodai negali egzistuoti atskirai, todėl vaizdiniai metodai naudojami derinant juos su kitomis metodų rūšimis. Dažniausiai su žodiniais metodais.

Trečioji metodų rūšis - **praktiniai metodai**. Autorė skiria du praktinių metodų porūšius, tai **žaidybinis ir vaidybinis (inscenizacijos) metodai**. **Žaidybinis metodas** naudojamas „siekiant sukurti tikrovę modeliuojančias situacijas ir kolektyvinius žaidybinius uždavinius, kuriuose atsispindėtų situacijos arba įvairūs muziejiniai eksponatai“¹²³. **Vaidybinis (inscenizacijos) metodas** naudojamas norint atkurti kokią nors situaciją arba herojaus paveikslą. Reikia pažymėti, kad šis metodas ypač dažnai naudojamas literatūrinio profilio muziejuose (ypač šiuo bruožu pasižymi Vaikų literatūros muziejus).

Tačiau nagrinėjant Kauno miesto muziejų edukacinių programų aprašus pasirodė reikalinga išskirti ir **užduočių metodą**, kurį galima būtų įvardinti kaip specialiai edukacinei programai parengtus tam tikrus užduočių lapus, knygeles ir kt. Reikėtų pabrėžti, kad remiantis Kauno miesto muziejų pavyzdžiu, dažniausiai tokį metodą naudoja literatūros profilio muziejai (Maironio lietuvių literatūros muziejaus padaliniai: Juozo Grušo memorialinis muziejus, S. Nėries memorialinis muziejus ir kt.).

Ketvirtoji metodų rūšis, tai **pasinėrimo į praeitį metodas**. Šis metodas naudojamas tam, kad pasaulį būtų galima pamatyti tam tikro laikotarpio akimis¹²⁴.

Penktoji metodų rūšis, tai **interaktyvus mokymo metodas**. „Interaktyvumo idėja, veikiant J. Piaget intelekto teorijai, kurios esmė – norint pažinti daiktą, reikia veikti kartu su juo, – muziejuje

¹²⁰ Ten pat, p. 7.

¹²¹ Ten pat, p. 7.

¹²² Ten pat, p. 7.

¹²³ Ten pat, p. 8.

¹²⁴ Ten pat, p. 10.

formavosi nuo XX a. šeštojo dešimtmečio¹²⁵. Taigi, šio metodo pagalba, edukacinės programos metu, lankytojams suteikiama galimybė tiesiogiai liesti muziejaus eksponatus. Eksponatas, naudojant šį metodą tiesiogiai dalyvauja edukaciniame procese.

Šeštąją metodų rūšį, kurią pavadinau **kūrybinio pobūdžio**, išskyriau remdamasi Kauno miesto muziejų pavyzdžiu. Šio metodo esmė yra ta, kad egzistuoja tam tikros edukacinės programos, kuriose lankytojas dalyvauja ne tik kaip aktyvus klausytojas, bet ir kaip kūrėjas, pavyzdžiui, nacionalinio Čiurlionio dailės muziejaus Paveikslų galerijos padalinyje rengiama edukacinė programa „FLUXUS arba JURGIS MAČIŪNAS“, kurios metu lankytojai kuria flux(išką) paštą¹²⁶.

Taigi, šiuos darbo su auditorija metodus galima skirti į du pagrindinius blokus. Pirmajam blokui būtų galima priskirti žodinius ir vaizdinius metodus, kuriuose lankytojas dalyvauja kaip pasyvus dalyvis. Antrajam blokui būtų galima priskirti praktinio, pasinėrimo į praeitį, interaktyvų ir kūrybinio pobūdžio metodus, kuriuos naudojant aktyviai dalyvauja pats lankytojas.

Remiantis pateikta muziejų darbui su auditorija naudojamų metodų klasifikacija, visa tai būtų galima pateikti ir grafiškai:

1 lentelė.

DARBO SU AUDITORIJA MUZIEJUJE METODAI (skirta edukacinėms programoms)					
ŽODINIAI Aiškinimas; Pasakojimas; Pokalbis.	VAIZDINIAI Demonstravimas; Iliustravimas; Audiovizualinės mokymo priemonės.	PRAKTINIAI Žaidybinis; Vaidybinis (inscenizacijų); Užduočių (<i>specialiai edukacinėms programoms paruošti užduočių lapai</i>).	PASINĖRIMO Į PRAEITĮ REKONSTRUKCIJOS METODAS	INTERAKTYVUS MOKYMO METODAS	KŪRYBINIO POBŪDŽIO

6.1. Kauno miesto muziejų edukacinių programų darbo su auditorija metodikos lyginamoji analizė (tik edukacinės programos)

Kaip ir edukacinių programų suderinamumui su muziejinėmis ekspozicijomis, taip pat ir muziejų darbo su auditorija metodikai edukacinėse programose tirti buvo naudojami 106 edukacinių

¹²⁵ Ten pat, p. 10.

¹²⁶ Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus, 2009 – 2010 m. edukacinės programos. (Leidinys lankstinuko forma, leidėjas, leidimo metai ir vieta nenurodyti).

programų aprašai. Naudoti turinio analizės (edukacinių programų aprašai tirti šiuo aspektu), statistinis (sudarinėjamos statistinės lentelės ir diagramos, remiantis iš edukacinių aprašų gautais duomenimis) ir lyginamasis metodai (lyginami įvairių profilių muziejų darbo su auditorija metodikos savitumai, remiantis turinio ir statistinės analizės metodų pagalba gautais duomenimis).

Remiantis skyriaus pradžioje pateikta metodų klasifikacija ir edukacinių programų aprašais buvo sudarytos **statistinės lentelės (IV priedas 2 – 5 lentelės) ir diagramos (IV priedas V - VIII diagramos)**, kuriose norėta atspindėti, koku dažniu edukacinėse programose yra naudojami muziejų darbo su auditorija metodai. Remiantis šiais duomenimis sudarytos metodų diagramos leido atlikti išsamesnę įvairių Kauno miesto muziejų darbo su auditorija metodų panaudojimo edukacinėse programose lyginamąją analizę.

Meno profilio muziejų darbo su auditorija metodikai edukacinėse programose tirti panaudoti 34 edukacinių programų aprašai. Remiantis jais, sudaryta ir bakalauro darbo IV priede pateikta statistinė lentelė **(2)** ir diagrama **(V)**, kuriomis remiantis atlikta meno profilio muziejų darbo su auditorija metodų analizė.

Taigi, remiantis gautais duomenimis galima teigti, kad daugiausia, t.y. 29 % analizuotų edukacinių programų yra naudojami praktiniai metodai. 28 % sudaro žodiniai metodai. 23 % edukacinių programų, kuriuose naudojami vaizdiniai metodai, nors, kaip jau anksčiau minėjau, šis skaičius nėra visiškai tikslus, dėl to, kad vaizdiniai metodai, dažniausiai yra žodinių metodų dalis ir iš edukacinių programų aprašų jų panaudojimą labai sunku išskaityti. 11% sudaro edukacinės programos, kurias įvardinau kaip kūrybinio pobūdžio. Labai panašiai pasiskirstė edukacinės programos, kuriose naudojamas interaktyvus (5%) ir persikėlimo į praeitį rekonstrukcijos (4%) metodai.

Literatūros profilio muziejų darbui su auditorija tirti pasitelkta 50 edukacinių programų aprašų.

Remiantis bakalauro darbo **IV priede** pateikta diagrama **(VI)**, galima teigti, kad daugiausia Kauno literatūros profilio muziejuose, vykdančiuose edukacinę veiklą, yra naudojami praktiniai metodai (49 %), žymiai mažesnę, tačiau taip pat gan didelę naudojamų metodų dalį sudaro žodiniai metodai (35 %). 11 % edukacinėse programose naudojamų metodų sudaro vaizdiniai metodai. 5 % edukacinių programų sudaro kūrybinio pobūdžio edukacinės programos. Įdomu tai, kad literatūros profilio muziejuose neaptinkama edukacinių programų, kuriose būtų naudojami persikėlimo į praeitį rekonstrukcijos ir interaktyvus mokymo metodai.

Taigi lyginant meno ir literatūros profilio muziejų edukacinėse programose naudojamą darbo su auditorija metodiką ryškėja tokios tendencijos: 1) tiek meno tiek literatūros profilio muziejuose daugiausiai yra naudojami praktiniai metodai, nors jų panaudojimo procentas ryškiai skiriasi (29 %; 49%). Matoma, kad literatūros profilio muziejuose šis procentas žymiai didesnis. 2) Žodinių metodų panaudojimas literatūros profilio muziejuose taip pat didesnis (35 %; 28 %). 3) Vaizdinių metodų panaudojime taip pat jaučiamas skirtumas. Meninio profilio muziejuose jie naudojami dažniau (23 %; 11%). 4) Kūrybinio pobūdžio edukacinės programos labiau mėgiamos meno profilio muziejuose (11 %), tuo tarpu literatūros profilio muziejuose tokio pobūdžio edukacinės programos sudaro 5% visų imtų analizuoti edukacinių programų aprašų. 5) Ryškiausi skirtumai meno ir literatūros profilio muziejuose darbo su auditorija metodų naudojime edukacinėse programose pastebimi persikėlimo į praeitį rekonstrukcijos ir interaktyvaus metodo naudojime. Literatūros profilio muziejuose, analizuojant edukacinių programų aprašus šie metodai nėra naudojami. Reikėtų pabrėžti, kad interaktyvaus metodo panaudojimą meno profilio muziejuose iš esmės lemia tai, kad jie vieninteliai rengia edukacines programas neregiamis ir šio metodo panaudojimas tokio pobūdžio edukacinėms programoms yra faktiškai būtinas. Šiuos muziejų profilius pasirinkau lyginti todėl, kad egzistuoja ir toks muziejų profiliavimas (*remiantis F. Waidacher*), kuriuo remiantis, literatūros ir meno profilio muziejai skiriami kaip vieno profilio.

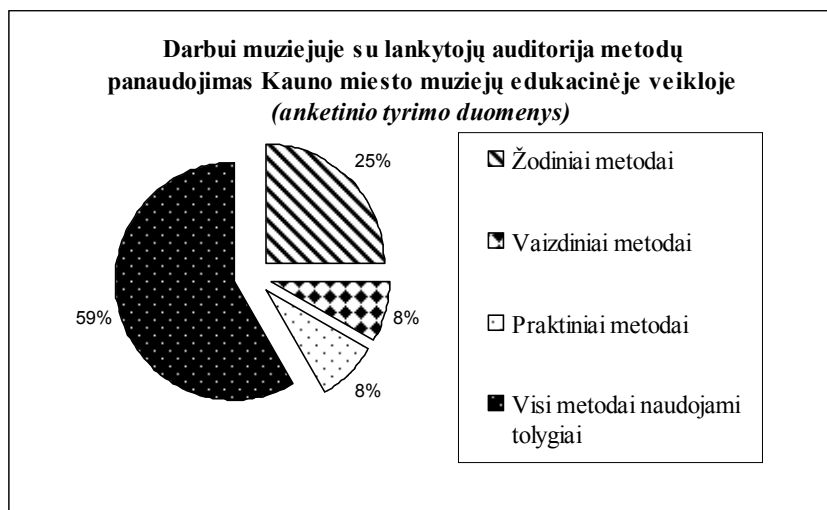
Istorijos profilio muziejų darbui su auditorija metodikai edukacinėse programose tirti panaudota 14 edukacinių programų aprašų. Remiantis **IV darbo priede** pateikta **diagrama (VII)** galima teigti, kad daugiausia edukacinėse programose yra naudojami žodiniai metodai (46 %). Taigi, matoma, kad priešingai nei meno ar literatūros profilio muziejai, istorijos muziejai prioritetą teikia žodinių metodų edukacinėse programose panaudojimui, todėl nenuostabu, kad taip pat nemaža dalis edukacinių programų yra paremta ir vaizdinių metodų naudojimu (26 %). Apskritai, galima sakyti, kad istorijos profilio muziejuose žodiniai ir vaizdiniai metodai labai glaudžiai tarpusavyje susiję ir dažniausiai yra naudojami kartu. Praktiniai metodai, priešingai nei meno ir literatūros profilio muziejuose yra naudojami tik 18 % visų nagrinėtų edukacinių programų aprašų. Istorijos profilio, kaip ir literatūros profilio muziejuose, nagrinėjant edukacinių programų aprašus nerasta persikėlimo į praeitį ir interaktyvaus metodo naudojimo pavyzdžių, todėl galima drąsiai teigti, kad šių dviejų metodų panaudojimas faktiškai yra meno profilio muziejų darbo su auditorija metodikos bruožas. Kūrybinio pobūdžio edukacinės programos istorijos profilio muziejuose sudaro 7 % edukacinių programų.

Specialaus profilio, t.y. Kauno apskrities pedagoginiame (nuo 2010 m. liepos 5 d. Švietimo istorijos muziejus) muziejuje, **remiantis IV darbo priede pateikta diagrama (VIII)** kaip ir meno bei literatūros profilio muziejuose dažniausiai yra naudojami praktiniai metodai (49 %). 35 % sudaro žodinių metodų edukacinėse programose panaudojimas. Tačiau priešingai, nei, pavyzdžiui, istorijos profilio muziejuose žodinių metodų panaudojimas nėra taip glaudžiai susijęs su vaizdiniais metodais (17%). Priešingai nei literatūros ir istorijos profilio muziejuose Kauno apskrities pedagoginiame (nuo 2010 m. Švietimo istorijos) muziejuje 6 % (nors tai yra tik viena edukacinė programa) edukacinėse programose naudojamų metodų sudaro persikėlimo į praeitį rekonstrukcijos metodo panaudojimas. Kūrybinio pobūdžio edukacinės programos šiame muziejuje sudaro 11 % edukacinių programų. Kaip ir literatūros, istorijos profilio muziejuose, Kauno apskrities pedagoginiame muziejuje, nagrinėjant edukacinių programų aprašus interaktyvaus mokymo metodo pavyzdžių nėra.

Apibendrinant galima teigti, kad daugiausia Kauno miesto muziejuose, vykdančiuose edukacinę veiklą edukacinėse programose yra naudojami praktiniai, žodiniai ir vaizdiniai metodai. Kūrybinio pobūdžio edukacinių programų skaičius visų mano išskirtų profilių muziejuose labai panašus, tačiau nedidelis. Tokia, tyrimais pagrįsta išvada leidžia teigti, kad Kauno miesto muziejuose vis dar vyrauja pasyvūs arba didaktiniai mokymo modeliai, kurie yra būdingi tradiciniams muziejams. Galima išskirti meno profilio muziejus, kurie priešingai nei kitų profilių muziejai palyginus gan plačiai naudoja persikėlimo į praeitį rekonstrukcijos ir interaktyvų metodus.

Atlikus anketinę apklausą (*11 muziejininkų, dirbančių įvairaus profilio muziejuose*) paaiškėjo, kad 100 % apklaustųjų darbui su lankytojų auditorija naudoja visas tradicines metodų rūšis (žodinius, praktinius, vaizdinius).

IV diagrama. Darbui muziejuje su lankytojų auditorija metodų panaudojimas Kauno miesto muziejų edukacinėje veikloje (anketinio tyrimo duomenys).

Iš diagramos matoma, kad daugiausia (59 %) apklausoje dalyvavusių muziejininkų pasisakė už tolygų darbo muziejuje su lankytojų auditorija metodų naudojimą. 25 % apklaustųjų už dažniausiai savo muziejuje naudojamus žodinius metodus, ir po 8 % apklaustųjų už dažniausiai savo muziejuje naudojamus vaizdinius ir praktinius metodus.

IŠVADOS

Muziejui, šalia kitų savo veiklų, tokių kaip muziejinių vertybių kaupimas, saugojimas, restauravimas, tyrimai, eksponavimas, priskiriama ir švietimo funkcija, suteikiant jam neformaliojo švietimo institucijos statusą. Nagrinėjant muziejaus kaip švietimo institucijos funkcijas, diskusiniu ir nuolat istoriografijoje svarstomu klausimu tampa muziejaus ir mokyklos ryšio nustatymas. Iki XX a. muziejinės edukacijos samprata nuolat kito, keitėsi jos reikšmė, sudėtingėjo ir pats jos traktavimas. Šiandien muziejinę edukaciją galima apibrėžti kaip mokymosi galimybę muziejaus aplinkoje, naudojant tam tikrus bendravimo su lankytojų auditorija būdus (*raiškos formas*) ir mokymo metodus. Lietuvoje šiuo metu tiek praktiniame, tiek teoriniame lygmenyje nėra nusistovėjusios ir vieningai taikomos muziejinės edukacijos sampratos (*t.y. iki šiol nesutariama kokias funkcijas jai reikėtų priskirti*). Tai sąlygoja ir skirtingą edukacinės raiškos formų traktavimą, kuris kelia sunkumų, siekiant atskirti tam tikras edukacinės raiškos formas, jas klasifikuoti, todėl šią problemą siūloma spręsti sudarant naują edukacinės raiškos formų klasifikaciją, kurią būtų galima atlikti remiantis šiais kriterijais: edukacinės raiškos formų trukme; nevienoda ekspozicijų, taip pat ir muziejaus patalpų panaudojimo galimybe; skirtingomis darbo su lankytojų auditorija metodų panaudojimo galimybėmis.

Didžia dalimi edukacinės veiklos organizavimas priklauso nuo atskirų skyrių ir etatų, atsakingų už edukacinės veiklos organizavimą muziejuje steigimą. Taigi, Nacionaliniuose muziejuose edukacinę veiklą vykdo Švietimo skyriai, meno pažinimo centrai. Respublikinės reikšmės muziejuose už edukacinę veiklą dažniausiai atsakingi Ryšių su visuomene skyriai. Savivaldybių, apskričių, žinybiniai muziejai dažniausiai atskiros skirstymo į skyrius neturi, už edukacinę veiklą didžia dalimi atsakingi visi muziejaus darbuotojai. Remiantis Kauno muziejų pavyzdžiu galima teigti, kad edukatoriaus etatai dažniausiai steigiami tik nacionalinės ir respublikinės reikšmės muziejuose.

Šiuolaikinės muziejinės edukacinės veiklos sampratos sklaidos atskaitos tašku Lietuvoje laikomi 1991 m., kai buvo perimta nauja muziejaus samprata, susiformavusi pasaulyje XX a. pabaigoje. Didelis indėlis į muziejų edukacinės sampratos plėtotę įneštas į šią veiklą įsitraukus Atviros Lietuvos fondui, Lietuvos muziejų asociacijai ir 1997 m. prie jos įkurtai Švietimo sekcijai. Jų dėka pradedami rengti pirmieji seminarai, konferencijos, projektai, analizuojantys Lietuvos muziejų edukacinės veiklos plėtros galimybes. 1996 – 1999 m. Lietuvos muziejų edukacinės veiklos organizavimas pasižymi jos orientavimu į mokyklas. Laikotarpis nuo 2002 – 2003 m. iki 2009 m. taip pat sąlyginai pasižymi naujomis idėjomis. Prie tokių naujovių galima priskirti idėjų perimamumą iš

Europos šalių muziejų, nuolat keliamą klausimą dėl edukacinės veiklos skalės praplėtimo ir pritaikymo įvairesnėms socialinėms grupėms.

Iki 2010 m. Kauno mieste edukacinė veikla buvo organizuojama 9 -iuose įvairaus profilio ir priklausomybės muziejuose. Tokio pobūdžio veikla anksčiausiai iš visų Kauno miesto muziejų pradėta vykdyti Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje (1994).

Išskyrus literatūros profilio muziejus, kuriuose ekspozicija nėra naudojama kaip svarbiausias veiksnys, daugiausia Kauno miesto muziejai, rengdami edukacines programas derina jas su viena ar keliomis muziejuje esančiomis ekspozicijomis. Atlikti tyrimai leidžia teigti, kad Kauno miesto muziejuose vis dar vyrauja pasyvūs arba didaktiniai mokymo modeliai, kurie yra būdingi tradiciniams muziejams (*kriterijus: mažai kuriama tokių edukacinių programų, kuriose lankytojas dalyvauja kaip kūrėjas*). Galima išskirti meno profilio muziejus, kurie priešingai nei kitų profilių muziejai palyginus gan plačiai naudoja persikėlimo į praeitį (rekonstrukcijos) ir interaktyvų metodus.

Atlikus anketinę apklausą paaiškėjo, kad 100 % apklaustųjų darbui su lankytojų auditorija naudoja visas tradicines metodų rūšis (žodinius, praktinius, vaizdinius). Daugiausia pasisakoma už tolygų darbo muziejuje su lankytojų auditorija metodų naudojimą.

ŠALTINIAI IR LITERATŪRA

Nepublikuoti šaltiniai

1. Kauno IX forto muziejaus ryšių su visuomene skyriaus duomenys. Edukacinių programų aprašai (informacija gauta kompiuterinio varianto forma).
2. *Kauno M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejus*. Edukacinių programų aprašai (duomenys gauti kompiuterinio varianto forma).
3. *Kauno V. ir S. Ratkevičių lėlių teatro muziejus*. Edukacinių programų aprašai (duomenys gauti spausdinto varianto forma).
4. Kauno V. ir S. Ratkevičių lėlių teatro muziejaus duomenys (veiklos ataskaita).
5. M. K. Čiurlionio dailės muziejaus Švietimo skyriaus duomenys (veiklos ataskaita)
6. Povilo Stulgos lietuvių tautinės muzikos instrumentų muziejaus statutas, patvirtinta Kauno miesto savivaldybės tarybos 2004 m. gruodžio 23 d. sprendimu Nr. T – 686.
7. Anketų „*Kauno miesto muziejų edukacinė veikla: samprata, raiškos formos*“ duomenys. (Prieduose pateikiama 11 vnt. anketų, skirtų Kauno miesto muziejiniams).
8. Interviu metodu gauti duomenys. Prieduose (1 – 4 pavyzdys) pateikiami keturi interviu pavyzdžiai (interviu su Jūrate Idaite (*Kauno IX forto muziejaus Ryšių su visuomene skyriaus vedėja*); interviu su Daiva Žiurauskiene (*Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejaus Edukacijos ir informacijos skyriaus viešųjų ryšių specialistė*); interviu su Eglė Rankauskaite (*Maironio lietuvių literatūros muziejaus Ryšių su visuomene skyriaus vedėja*); Interviu su Elena Žekiene (*Kauno Valerijos ir Stasio Ratkevičių lėlių teatro muziejaus vedėja*).

Publikuoti šaltiniai

1. Edukacinės programos J. Gruodžio memorialiniame muziejuje, 2009 (leidinys lankstinuko forma, leidėjas ir leidimo vieta nenurodyti).
2. *Juozo Tumo - Vaižganto memorialinis butas – muziejus*. Maironio lietuvių literatūros muziejus, 2007 (leidinys lankstinuko forma, leidėjas ir leidimo vieta nenurodyti).

3. Kauno apskrities pedagoginis muziejus, edukacinės programos, (leidinys lankstinuko forma, leidėjas, leidimo metai ir vieta nenurodyti).
4. LIETUVOS RESPUBLIKOS MUZIEJŲ ĮSTATYMO 4, 12, 13 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS, 2010 m. balandžio 8 d. Nr. XI – 733, Vilnius.
5. Lietuvos muziejų įstatymas 1995 m. birželio 8 d. Nr. I- 930, Vilnius.
6. *Mykolo Žilinsko dailės galerija*, Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus (leidinio autorius, leidimo metai ir vieta nenurodyti).
7. *M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejus ir J. Gruodžio memorialinis muziejus* (leidinys lankstinuko forma, leidėjas, leidimo metai ir vieta nenurodyti).
8. *Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus*, 2009 – 2010 m. edukacinės programos. (leidinys lankstinuko forma, leidėjas, leidimo metai ir vieta nenurodyti).
9. *Povilo Stulgos lietuvių tautinės muzikos instrumentų muziejus*, (leidinys lankstinuko forma, leidėjas, leidimo metai ir vieta nenurodyti).
10. *Salomėjos Nėries memorialinis muziejus*, edukacinės programos, (leidinys lankstinuko forma, leidėjas, leidimo metai ir vieta nenurodyti).

Literatūra

11. Ambrose T., Paine C., *Museum Basics*, ICOM, 1993.
12. Balčytienė B., Senujų amatų dienos Trakų salos pilyje, *Lietuvos muziejai*, 2007'3, p. 27.
13. Baltrūnaitė R., Mokymosi muziejuose galimybės ir formos, *Lietuvos muziejai*, 2003'3, p. 6 – 7.
14. Balčiūnienė I., Kaunas laiko ženkluose, *Lietuvos muziejai*, 2008'2, p. 15 – 16.
15. Hooper – Greenhill E., *The educational role of museum*, Sencond Editon, Routlege, 1999.
16. Jarockienė N., Įgyvendinamas tarptautinis projektas „Meno pažinimas pojūčiais“, *Muziejininkystės biuletenis*, 2002'5 – 6, p. 58 - 59.
17. Jarockienė N., Muziejų edukacijos samprata, muziejų edukacinės programos ir jų rengimo principai, *Muziejų edukacinės programos suaugusiems*, Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija, Gimtasis žodis, 2010.
18. Jasevičiūtė V., Septynios meilės postmodernizmui dienos, *Lietuvos muziejai*, 1998'6(11 – 12), p. 28.
19. Jasevičiūtė V., Menas + Menas bendrauti, *Lietuvos muziejai*, 2003'3, p. 31.

20. Jokūbaitienė V., Gyvosios istorijos diena prie Žaliūkų vėjo malūno, *Lietuvos muziejai*, 2003'2, p. 51.
21. Keršytė N., Muziejinė edukacija ir mokymas(is), *Muziejų edukacinės programos: teorija ir praktika [straipsnių rinkinys]*, Vilnius, 2005.
22. Kuncevičienė E., Atviros Lietuvos fondas remia muziejų edukacines programas, *Muziejininkystės biuletenis*, 1996, p. 4.
23. Lauraitienė D., Darbo su vaikais muziejuje metodai, *Muziejų edukacinės programos: naujos idėjos*, Lietuvos muziejų asociacija, Švietimo sekcija, 2009, p. 5.
24. Maironio lietuvių literatūros muziejus, muziejaus leidinys, 2002.
25. Salatkienė B., Studijinė kelionė po Europos muziejus, *Muziejininkystės biuletenis*, 2002'5 – 6, p. 76.
26. Saržickienė B., Edukacinė veikla literatūriniuose muziejuose, *Lietuvos muziejai*, 2003'2, p. 48.
27. Sidorovienė A., Kalmaro apskrities muziejus Švedijoje, *Lietuvos muziejai*, 2008'1, p. 40.
28. Šermukšnytė R., *Istorija, muziejus ir didaktinė perteikimo problema.: metodinė priemonė*, Vilnius: Vilniaus universitetas, 2008.
29. *Tarptautinių žodžių žodynas*, ketvirtasis leidimas, Alma littera, 2005.
30. Valužienė L., Seminaras „Muziejus – mokyklai“, *Muziejininkystės biuletenis*, 1999'5(9 – 10), p. 31.
31. Virkūnas J., Gyvoji archeologija. Kernavės archeologijos ir istorijos muziejuje – rezervate, *Muziejininkystės biuletenis*, 2001'4, p. 38.
32. Waidacher F., *Bendrosios muzeologijos metmenys*, Vilnius, Lietuvos nacionalinis muziejus, 2007.
33. Jarockienė N., *Muziejų edukacinė veikla: istorija, samprata, praktika*, prieiga per internetą: <
http://www.pdfdownload.org/pdf2html/pdf2html.php?url=http%3A%2F%2Fwww.museums.lt%2Fateitis%2Fimages%2FKurkime_ateities_muz_leidinys%2Fleidinys_56_62.pdf&images=yes>, žiūrėta 2011 04 17.
34. Keršytė N., *Muzeologija Lietuvos mokslų kontekste*, Straipsniai muziejų tema, Knygotyra, 2003, p. 4 – 5 <http://www.leidykla.vu.lt/inetleid/knygot/40/straipsniai/str1.pdf>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 12 28.

Internetiniai šaltiniai

1. Alytaus kraštotyros muziejaus organizacinė struktūra, www.alytausmuziejus.lt/apie-muzieju/muziejaus-struktura-25/lt/>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.
2. Balio ir Vandos Sruogų namai – muziejus, edukacinės programos, <http://www.mairioniomuziejus.lt/index.php?id=58>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 04.
3. Committee for Education and Culural Action, http://ceca.icom.museum/01_cms/details.asp?ID=1, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 17.
4. Group of education museums, publications, http://www.gem.org.uk/pubs/pubs_menu.html, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 17.
5. Juozo Grušo memorialinis muziejus, edukacinės programos, <http://www.mairioniomuziejus.lt/index.php?id=200>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 04.
6. Juozo Tumo – Vaižganto memorialinis muziejus, edukacinės programos, <http://www.mairioniomuziejus.lt/index.php?id=38>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 04.
7. J. Zikaro memorialinio muziejaus ekspozicija, <http://www.ciurlionis.lt/alias-23>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 12 02.
8. Kauno IX forto muziejus, istorijos fragmentai, www.muziejai.lt/kaunas/forto_muziejus.htm#Istorijos, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 17.
9. Kauno IX forto muziejus. Ekspozicijos, http://www.muziejai.lt/kaunas/forto_muziejus.htm#Ekspozicijos, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 12 04.
10. Kauno miesto muziejus, rinkiniai, <http://kaunomuziejus.lt/index.php?page=Rinkiniai>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.
11. Kauno miesto muziejus. Ekspozicijos, <http://kaunomuziejus.lt/index.php?page=Ekspozicijos>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 11 05.
12. Kauno pedagoginis muziejus, apie muziejų, www.pedagoginismuziejus.lt/page.php?2, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 20.
13. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus. Edukacinės programos, http://kariuomene.kam.lt/lt/kariuomenes_atributika/karo_istorija/vytauto_didziojo_karo_muziejus/edukacines_programos.html, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 30.

14. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus, 2009 metų archyvas,
http://kariuomene.kam.lt/lt/kariuomenes_atributika/karo_istorija/vytauto_didziojo_karo_muziejus/archyvas_2181/2009_metu_archyvas.html?pbck=0, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 30.
15. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus, istorijos fragmentai,
www.muziejai.lt/kaunas/karo_muziejus.htm, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 17.
16. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus, rinkiniai,
www.muziejai.lt/kaunas/karo_muziejus.htm, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 17.
17. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus, 2007 m. archyvas,
http://kariuomene.kam.lt/lt/kariuomenes_atributika/karo_istorija/vytauto_didziojo_karo_muziejus/archyvas_2181/2007_metu_archyvas.html?pbck=0, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 30.
18. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus. Edukacinės programos,
http://kariuomene.kam.lt/lt/kariuomenes_atributika/karo_istorija/vytauto_didziojo_karo_muziejus/edukacines_programos.html, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 30.
19. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus, 2009 metų archyvas,
http://kariuomene.kam.lt/lt/kariuomenes_atributika/karo_istorija/vytauto_didziojo_karo_muziejus/archyvas_2181/2009_metu_archyvas.html?pbck=0, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 30.
20. Kauno valstybinis lėlių teatras, muziejus, <http://www.kaunoleles.lt/448/muziejus.html>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 27.
21. Kauno miesto muziejų edukacinės programos,
http://kaunomuziejus.lt/uploads/Edukacija%202010%20Kauno_miesto_muziejuje.pdf, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12
22. Kauno miesto muziejaus edukacija,
<http://kaunomuziejus.lt/uploads/10%20klasei%20EDUKACIJA%20LKB%20Kronika%204%20var%20crop%20copy.pdf>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.
23. Kauno miesto muziejus, projektai,
http://kaunomuziejus.lt/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=31&cntnt01origid=59&cntnt01lang=lt_LT&cntnt01returnid=52, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.

24. Lietuvos Švietimo istorijos muziejus,
http://www.lsim.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=18&Itemid=1&lang=lt,
 prieiga per internetą, žiūrėta 2011 04 20.
25. L. Truikio ir M. Rakauskaitės memorialinio muziejaus ekspozicija, <http://www.ciurlionis.lt/l-truikio-ir-m-rakauskaites-memorialinio-muziejaus-ekspozicija>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 12 02.
26. LDM administracinės struktūroschema,
www.ldm.lt/LDM/LDM_strukturos_schema_2009_06_30.pdf, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.
27. Lietuvos jūrų muziejaus darbuotojai 2008 01
[01, www.muziejus.lt/doc/2008/darbuotoju_schema](http://www.muziejus.lt/doc/2008/darbuotoju_schema), prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.
28. Lietuvos liaudies buities muziejaus administracinė struktūra,
www.llbm.lt/index.php?lng=lt&action=page&id=16, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.
29. Lietuvos muziejų asociacija, www.museums.lt/Asociacija/Asociacija.htm, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 20.
30. Lietuvos muziejų asociacijos švietimo sekcijos veikla 1999 metais,
www.museums.lt/Sekcijos/sviet_sekc_atask_1999.htm, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 09.
31. LMA Švietimo sekcijos projektas "Lietuvos muziejų edukacinės veiklos įvertinimas ir visuomenės poreikių analizė",
www.museums.lt/Projektai/edukacines_veiklos_analize_2004.htm, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 09.
32. Maironio lietuvių literatūros muziejus, edukacinės programos,
<http://www.mairioniomuziejus.lt/index.php?id=187>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 04.
33. Miko ir Kipro Petrauskų lietuvių muzikos muziejus,
http://www.muziejai.lt/kaunas/muzikos_muziejus.htm, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 18.
34. M. K. Čiurlionio tapyba ir grafika, <http://www.ciurlionis.lt/m-k-ciurlionio-tapyba-ir-grafika>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 12 02.

35. Museum Education Roundtable, about MER, http://museumeducation.info/?page_id=2,
prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 17.
36. Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus,
www.ciurlionis.lt/index.php?f=def84081cf&lg=lt, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 20.
37. Projektas "Andragogikos principų taikymas muziejų edukacinės programoms rengti,
www.museums.lt/Projektai/andragogika_edukacijoje.htm., prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 10.
38. P. Stulgos tautinių muzikos instrumentų muziejus, muziejaus edukacinės programos,
<http://www.muzikos-instrumentu-muziejus.lt/page6.html>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.
39. Salomėjos Nėries memorialinis muziejus, edukacinės programos,
<http://www.mairioniomuziejus.lt/index.php?id=215>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 04.
40. Šiaulių „Aušros muziejaus struktūra, kontaktai, www.ausrosmuziejus.lt/Apie-muzieju/Muziejaus-struktura-kontaktai>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.
41. Tarptautinės muziejų tarybos Lietuvos skyriaus įstatatai, www.icom-lietuva.ldm.lt/statutas.htm,
prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 20.
42. Vaikų literatūros muziejus, edukacinės programos,
<http://www.mairioniomuziejus.lt/index.php?id=230#edukacines>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.

SANTRAUKA

Muziejinė edukacija yra naujas ir daug dėmesio tiek Lietuvoje, tiek visame pasaulyje susilaukiantis reiškinys. Šiame bakalauro darbe pagrindinis dėmesys yra skiriamas Lietuvos (remiantis Kauno miesto muziejų pavyzdžiu) muziejų edukacinės veiklos tendencijoms, siekiant ištirti muziejinės edukacijos, kaip vienos iš šiuo metu daugiausiai dėmesio susilaukiančių muziejinės veiklos sričių, raidos, teorinę, praktinę ir metodologinę sritis.

Šiandien, muziejinę edukaciją galima apibrėžti kaip mokymosi galimybę muziejaus aplinkoje, naudojant tam tikrus bendravimo su lankytojų auditorija būdus (*edukacinės raiškos formas*) ir mokymo metodus.

Šiuolaikinės muziejinės edukacinės veiklos sampratos sklaidos atskaitos tašku Lietuvoje laikomi 1991 m., kai buvo perimta nauja muziejinės edukacijos samprata, susiformavusi pasaulyje XX a. pabaigoje. Didelis indėlis į muziejų edukacinės sampratos plėtotę įneštas į šią veiklą įsitraukus Atviros Lietuvos fondui, Lietuvos muziejų asociacijai ir 1997 m. prie jos įkurtai Švietimo sekcijai. Jų dėka pradedami rengti pirmieji seminarai, konferencijos, projektai, analizuojantys Lietuvos muziejų edukacinės veiklos plėtros galimybes. 1996 – 1999 m. Lietuvos muziejų edukacinės veiklos organizavimas pasižymi jos orientavimu į mokyklas. Laikotarpis nuo 2002 – 2003 m. iki 2009 m. taip pat sąlyginai pasižymi naujomis idėjomis. Prie tokių naujovių galima priskirti idėjų perimamumą iš Europos šalių muziejų, nuolat keliamą klausimą dėl edukacinės veiklos skalės praplėtimo ir pritaikymo įvairesnėms socialinėms grupėms.

Iki 2010 m. Kauno mieste edukacinė veikla buvo organizuojama 9 - iuose įvairaus profilio ir priklausomybės muziejuose. Tokio pobūdžio veikla anksčiausiai iš visų Kauno miesto muziejų pradėta vykdyti Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje (1994).

Išskyrus literatūros profilio muziejus, kuriuose ekspozicija nėra naudojama kaip svarbiausias veiksnys, Kauno miesto muziejai, rengdami edukacines programas daugiausia jas derina su viena ar keliomis muziejuje esančiomis ekspozicijomis. Bakalauro darbe atlikti darbo su auditorija metodų panaudojimo edukacinėse programose tyrimai leidžia teigti, kad Kauno miesto muziejuose vis dar vyrauja pasyvūs arba didaktiniai mokymo modeliai (*nedaug edukacinių programų, kuriose lankytojas dalyvauja kaip kūrėjas*), būdingi tradiciniams muziejams.

SUMMARY

The comparative analysis of education programmes of museums in Kaunas

Museum education is a new phenomenon that gains a lot of attention in Lithuania and worldwide as well. In this work the main focus is concentrated to the tendencies of the educational activities of Lithuanian museums (on the basis of the museums of Kaunas city). The main object - extend museum education as one of the most popular museum activity evolutionary, theoretical, practical and methodology researches fields.

Today museum education we can to characterize that the learning opportunity in museum, using some special communication with museum visitors audience ways (*education expression forms*) and learning methods.

The spread point of the conception of the educational activities of modern museum in Lithuania is regarded to be the year of 1991 when a new museum conception that formed worldwide in the end of XX century was applied. A significant contribution to the development of the educational conception of museums started after the Open Lithuania fund, the Association of Lithuania museums and finally the Education section, that was established in 1997, began to participate in this activity. Courtesy of them, the first seminars, conferences and projects have been arranged. They participate in analysing the possibilities of the development of educational activity of Lithuanian museums. During 1996 – 1999 that kind of educational activity of Lithuanian museums is focused on schools. The period between 2002 – 2003 and until 2009 is also considered as a period of new ideas that were adopted from museums of other European countries. It was always a discussed question about the development of education activity and adjusting it in various social groups.

Until 2010 the education activity in Kaunas was applied in 9 museums with various profiles and dependence. This type of activity for the first time was implemented in National art museum of M.K. Čiurlionis (1994).

The museums of Kaunas city when making educational programmes, coordinate them with one or a few expositions while literature profile museums do not consider exposition as the main factor. In this research work the analysis of methods of the participation of the audience in educational programmes were used. We may conclude that passive and didactic teaching models, which are typical to traditional museums, are still being used in museums of Kaunas city (there are not many educational programmes where the visitor would be able to participate as the creator).

SANTRUMPOS

ALF – Atviros Lietuvos fondas

CECA (Committee for Education and Cultural Action) – prie ICOM organizacijos įkurtas Švietimo komitetas

ICOFOM (International Committee for Museology) - Tarptautinis muzeologijos komitetas

ICOM (International Council of Museums) – Tarptautinė muziejų taryba

ICOFOM (International Committee for Museology) - Tarptautinis muzeologijos komitetas

LMA - Lietuvos muziejų asociacija

LUDF - 1964 m. prie M. K. Čiurlionio dailės muziejaus skyriaus įkurtas „Liaudies universiteto dailės fakultetas“

MER (Museum Education Roundtable) – Muziejų edukacijos apskrito stalo organizacija

MP – muziejinė pedagogika

ŠMC - 2000 m. prie Švietimo ir informacijos skyriaus įsteigtas Šiuolaikinio meno informacijos centras

UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) – Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija

PRIEDAI

I priedas. Kauno miesto muziejų edukacinių programų aprašai

1 lentelė. M. K. Čiurlionio dailės muziejus. Edukacinės programos

EDUKACINĖS PROGRAMOS			
Muziejaus padalinio pavadinimas	Edukacinės programos pavadinimas	Edukacinės programos aprašas	Lankytojų grupė
M. K. Čiurlionio dailės muziejus	Têtê-a-têtê su Čiurlioniu	Edukacinės programos tikslas – lankytojus supažindinti su M. K. Čiurlionio kūryba – tapybos ir muzikos kūriniais. Taip pat programoje pristatoma menininko biografija – vaikystė, kūrybos kelias. Suteikiama galimybė programos lankytojui išbandyti tapybos dažus, kuriuos mėgo dailininkas.	Jaunesnio amžiaus vaikai
	Animuotos Čiurlionio istorijos	Programos tikslas – panaudojant vaizdo grotuvus, suteikti galimybę patiems lankytojams kurti animacines istorijas „ne tik apie Čiurlionio pasaulį, bet ir apie save patį, ne tik apie meną, bet ir apie gyvenimą“ ¹²⁷ . Suteikiama galimybė muziejaus video laboratorijoje patiems sumontuoti autorinį filmą.	vyresniojo amžiaus mokiniai, studentai
M. Žilinsko dailės galerija	Kitoks pasaulis, arba kaip skaičiuoja kinai	Edukacinės programos tikslas – supažindinti lankytojus su kinų kultūra. Edukacinė programa rengiama M. Žilinsko dailės galerijoje, Rytų meno ekspozicijos salėje. Programoje pasakojamas mitas apie pasaulio sukūrimą. Supažindinama su budizmo ir konfucionizmo mokymu, pasakojama apie kinų civilizacijos atradimus (popierių, laką, porcelianą).	įvairaus amžiaus mokiniai
	Laiko mašina	Edukacinėje programoje, pasitelkiant meną, siekiama nukelti lankytojus į tris laikotarpius - praeitį, dabartį ir ateitį - pasitelkiant Venecijos didikų rūmus, koliažo techniką, ateities laikotarpiui	ikimokyklinio amžiaus vaikai ir pradinių klasių moksleiviai

¹²⁷ Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus, 2009 – 2010 m. edukacinės programos (leidinys lankstinuko forma, leidėjas, leidimo metai ir vieta nenurodyti).

		užduodamas klausimas – „Kaip praeities menininkai sugebėjo ją atspėti?“ Edukacinės programos metu naudojamas ekranas, kuris lankytojams suteikia galimybę patiems savo idėjas stebėti ekrane ir jas komentuoti.	
	Biblija paveiksluose	Edukacinės programos tikslas – supažindinti vaikus su Biblija (biblijoje aprašytais įvykiais, personažais, pagrindinėmis religinėmis šventėmis). Pasakojamos biblijinės istorijos, vaikai turi galimybę „patys tapti Biblijos iliustratoriais – piešti, tapyti, taip pat gyvai vaidinti religines scenas“ ¹²⁸ .	įvairaus amžiaus mokiniai
	Žmogus turėtų būti aklas tam, kas jį apakina, tada jis galės matyti (V. Kandinskis)	Muziejuje specialiai neregiamis įkurta dailės kūrinių ekspozicija, kurią jie gali pamatyti lytėdami pirštų galiukais“ ¹²⁹ . Taigi, šia edukacine programa siūloma matantiems žmonėms įsijausti į neregio būseną ir liečiant eksponatus rankomis bandyti su jais susipažinti.	įvairaus amžiaus lankytojai
	Surask lobį	Edukacinės programos tikslas – ieškant lobio lankytojus supažindinti su įdomiausiais M. Žilinsko dailės galerijos eksponatais.	jaunesnio amžiaus mokiniai
	Kelionė į Egiptą	Edukacinės programos tikslas – supažindinti lankytojus su Egipto kultūra. Programa pritaikyta ir neregiamis bei silpnaregiams. Įgyvendinant programą naudojami skulptūriniai portretai, skarabėjai ir hieroglifų raštas.	įvairaus amžiaus mokiniai
	Linksmybės pagal graikus	Programos tikslas – supažindinti lankytojus su graikų kultūra. Programoje supažindinama su antikinio pasaulio eksponatais, graikų įtakotais meno kūriniais, suteikiama galimybė apsirengti graikiškais apdais. Supažindinama su graikiškomis vaišėmis, šokiais, graikų teatru.	įvairaus amžiaus mokiniai
	Meilė nuoga ir	Programos tikslas – pasitelkiant meno kūrinius spręsti aktualius paaugliams klausimus, pvz. nuogybė – seksualumo,	įvairaus amžiaus mokiniai, studentai

¹²⁸ Ten pat.

¹²⁹ Ten pat.

	apsirengusi	meilės ar mirties simbolis? Programos pabaigoje pildoma slapta dėžė, kurioje kaupiami piešiniai, raštelių archyvas, laiškai ir rašiniai (eilėraščiai) apie meilę, svajones, rūpesčius ¹³⁰ .	
Kauno paveikslų galerija	AŠ - kolekcininkas	Edukacinės programos metu lankytojai dalinasi mintimis apie savo kaupiamas kolekcijas. Pasakojama apie Algimanto Miškinio dailės rinkinius, esančius paveikslų galerijoje. Pristatomi kiti žymūs kolekcininkai. Supažindinama su kolekcijos reikšme, kolekcionavimo būdais.	įvairaus amžiaus mokiniai
	FLUXUS arba JURGIS MAČIŪNAS	Edukacinė programa skirta posmodernistinio meno atšakai fluxus ir Jurgiui Mačiūnui ¹³¹ . Programos metu lankytojams suteikiama galimybė pabūti fluxus menininkais, kurti flux(sišką) paštą, pabūti „Juodojoj skylėj“.	vyresniojo amžiaus mokiniai, studentai
	EDUKACINĖS PROGRAMOS PARODOJE "MARTIŠIUS & ZAVADSKIS"	Programos tikslas – supažindinti su Vytauto Martišiaus ir Martyno Martišiaus, Mariaus Zavadskio, ir Gyčio Pigagos skulptūros paroda.	įvairaus amžiaus lankytojai
Velnių muziejus	Ne toks velnias baisus, kaip jį maliavoja	Edukacinės programos tikslas – supažindinti su muziejuje esančia velnių kolekcija.	įvairaus amžiaus vaikai
Edukacinės programos M. K. Čiurlionio dailės muziejaus memorialiniuose padaliniuose			
J. Zikaro memorialinis muziejus	Svečiuose pas 'Laisvės' paminklo kūrėją	Edukacinės programos tikslas – supažindinti su skulptoriaus Juozo Zikaro gyvenimu ir kūryba.	įvairaus amžiaus lankytojai
L. Truikio ir M. Rakauskaitės memorialinis muziejus	Smilkalų kvapas	Edukacinės programos metu supažindinama su L. Truikio ir M. Rakauskaitės gyvenimu ir kūryba.	įvairaus amžiaus lankytojai

¹³⁰ Ten pat.

¹³¹ Ten pat.

2 lentelė. Kauno IX forto muziejus. Edukacinės programos

EDUKACINĖS PROGRAMOS		
Edukacinės programos Pavadinimas	Edukacinės programos aprašas	Lankytojų grupė
IX fortas – gynybinis įtvirinimas	Edukacinės programos tikslas – lankytojus supažindinti su Pirmojo pasaulinio karo ginkluote, IX forto gynybine siena, amunicijos sandėliais, poternomis, patrankų slėptuvėmis, ugnies taškais, atsarginiais išėjimais.	5 – 9 kl. mokiniai
Holokaustas Kauno IX forte Antrojo pasaulinio karo metais	Programą sudaro 2 užsiėmimai. Pirmo užsiėmimo metu mokiniai supažindinami su 64 kalinių pabėgimo iš IX forto istorija, praeinama jų pabėgimo keliu. Antro užsiėmimo metu pasakojama apie 878 Prancūzijos žydų deportavimą į Kauną 1944 m., ir jų likimą. Mokiniais rodomi įrašai, kuriuos paliko žmonės prieš mirtį. Praktinėje dalyje mokiniai pildo užduočių lapus, rodomas video filmas ¹³² .	5 – 12 kl. mokiniai
Kauno getas 1941 – 1944 m.	Edukacinės programos tikslas – supažindinti lankytojus su ekspozicija „Kauno getas 1941 – 1944 m.“ Edukacinės programos metu supažindinama su Kauno geto kūrimu, žmonių gyvenimu gete, priverstiniais darbais. Pristatomi autentiški daiktai iš IX forto masinių žudynių vietos, laiškai, dokumentai. Praktinėje dalyje dirbama su žemėlapiais, mokomasi klasifikuoti informaciją.	6 – 12 kl. mokiniai
IX fortas – Kauno sunkių darbų kalėjimo skyrius	Edukacinės programos tikslas – supažindinti lankytojus su IX forto – kaip sunkių darbų kalėjimo skyriaus istorija, kalinių, kalėjusių IX forte gyvenimu, aplinka, buitimi. Suteikiama galimybė pamatyti autentišką to laikmečio kamerą, baudžiamuosius karcerius.	5 – 12 kl. mokiniams
Laisvės šauklis	Edukacinės programos tikslas - supažindinti su R. Kalantos gyvenimu, pomėgiais ir likimu. Programos metu pasakojama apie hipių judėjimą, su kuriuo tuo metu buvo susijęs R.	5 – 11 kl. mokiniams

¹³² Kauno IX forto muziejaus ryšių su visuomene skyriaus duomenys. Edukacinių programų aprašai (informacija gauta kompiuterinio varianto forma).

	Kalanta, taip pat rodomas filmas „Vaikai iš Amerikos viešbučio“ ¹³³ .	
Gynybinės sienos labirintai	Edukacinės programos metu lankytojai leidžiasi į IX forto požemius ir gynybinę sieną, atlieka tam tikras užduotis.	šėimos

3 lentelė. Kauno IX forto muziejus. Edukacinės pamokos

EDUKACINĖS PAMOKOS		
Edukacinės pamokos Pavadinimas	Edukacinės pamokos aprašas	Lankytojų grupė
Lobio paieška Kauno IX forto požemių labirintuose	Eduakcinės pamokos metu mokiniai pagal duotą schemą ieško lobio IX forto požemiuose ¹³⁴ .	3 – 7 kl. mokiniai
Kauno tvirtovė	Edukacinės pamokos tikslas – supažindinti su Kauno tvirtovei skirta ekspozicija. Pamokos metu dirbama su fortų schemomis, nagrinėjamas IX forto modelis, lankoma IX forto gynybinė siena, skaičiuojami ugnies taškai, šaudymo angos, patrankų slėptuvės, išėjimai, kontramininės galerijos. Vyrenieji lankytojai pagal Kauno tvirtovės žemėlapią ieško forto vietų dabartiniame Kauno žemėlapyje, jaunesnieji mokiniai sudarinėja Kauno tvirtovės žemėlapią ir deda gynybinės sienos schemą.	5 – 12 kl. mokiniai
Lietuvos žydai ir holokaustas	Edukacinės pamokos tikslas – supažindinti „su žydų tautos savitumu<...>Lietuvoje gyvenusių žydų tautybės žmonių žudynėmis“ ¹³⁵ . Pamokoje naudojami lankytojų surinkti ir atsinešti gyvų liudininkų prisiminimai.	5 – 12 kl. mokiniai

¹³³ Ten pat.

¹³⁴ Ten pat.

¹³⁵ Ten pat.

Vokietijos žydų holokaustas	Edukacinės pamokos tikslas – supažindinti su Vokietijos žydų padėtimi Hitlerio valdymo metais. Programos metu supažindinama su 1938 m. lapkričio 9 – 10 d. naktį vykusia „Krištoline naktimi“, 1941 m. lapkričio 26 – 29 d. Kauno IX forte vykusiomis žudynėmis. Skaitomos ištraukos iš Anos Frank dienoraščio ¹³⁶ .	5 – 12 kl. mokiniai
Užsienio žydų holokaustas	Edukacinės pamokos tikslas – supažindinti lankytojus su Vokietijos ir Prancūzijos žydų likimu. Pamokos metu skaitomi sienoje likę nužudytųjų Prancūzijos žydų įrašai, prisiminimai.	5 – 12 kl. mokiniai
Kultūra, papročiai ir tikėjimas tremties ir lagerio sąlygomis	Edukacinės pamokos tikslas – supažindinti su medžiaga apie šventes ir tikėjimą tremtyje. Lankytojai pamokos pabaigoje patys kuria savo parodą.	5 – 11 kl. mokiniai
64 kalinių pabėgimas iš IX forto	Edukacinės pamokos metu lankytojai supažindinami su 64 kalinių pabėgimo iš IX forto priežastimis, pačiu pabėgimu ir tolimesniu kalinių likimu. Praktinėje dalyje lankytojams suteikiama galimybė patiems suorganizuoti pabėgimą ir pagal planą surasti kalinių pabėgimo kelią per forto gynybinės sienos tunelius ¹³⁷ .	5 – 11 kl. mokiniai

¹³⁶ Ten pat.

¹³⁷ Ten pat.

4 lentelė. Kauno IX forto muziejus. Edukaciniai žaidimai

EDUKACINIAI ŽAIDIMAI		
Edukacinio žaidimo Pavadinimas	Edukacinio žaidimo aprašas	Lankytojų grupė
Surask, pažink, įsimink	Edukacinio žaidimo tikslas – lankytojus supažindinti su IX forto istorija ir apskritai su XX a. istoriniais įvykiais. Edukacinio žaidimo metu, lankytojai pagal pateiktas forto schemas turi surasti atitinkamas ekspozicijas ir remiantis jomis atsakyti į pateiktus klausimus.	5 – 10 kl. mokiniai
Surask gynybines pozicijas IX foro požemiuose	Edukacinio orientacinio žaidimo metu mokiniai su schema savarankiškai leidžiasi į požemius ir gynybinę sieną, pagal nuotraukas atpažįsta ir skaičiuoja skirtingus objektus IX forto požemiuose ir gynybinėje sienoje ¹³⁸ .	5 – 8 kl mokiniai

¹³⁸ Ten pat.

5 lentelė. Kauno Vytauto Didžiojo Karo muziejus. Edukacinės programos

EDUKACINĖS PROGRAMOS		
Edukacinės programos Pavadinimas	Edukacinės programos aprašas	Lankytojų grupė
Ką žinai apie Lietuvos karybos istoriją	Edukacinės programos tikslas – supažindinti su Lietuvos karybos istorija. Programos metu lankomos karinių įvykių vietos, prisimenami didžiausi lietuvių mūšiai, valstybei nusipelniusios asmenybės ¹³⁹ .	9 – 12 kl. mokiniai
Oršos mūšis	Edukacinė programa siekiama išplėti Oršos mūšio reikšmę, parodyti mūšio mastą ir svarbą.	9 – 12 kl. mokiniai
Atskleiskime muziejaus paslaptis	Edukacinės programos tikslas – supažindinti lankytojus su muziejumi ir jo ekspozicijomis.	ikimokyklinio amžiaus vaikai ir pradinį klasių mokiniai

¹³⁹ Vytauto Didžiojo karo muziejus, edukacinės programos, http://kariuomene.kam.lt/lt/kariuomenes_atributika/karo_istorija/vytauto_didziojo_karo_muziejus/edukacines_programos.html, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 30.

6 lentelė. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus. Edukacinės pamokos

EDUKACINĖS PAMOKOS		
Edukacinės pamokos Pavadinimas	Edukacinės pamokos aprašas	Lankytojų grupė
Karyba lietuvių padavimuose ir legendose	Edukacinės pamokos tikslas – „supažindinti lankytojus su legendomis apie garsius Lietuvos valstybės įvykius“ ¹⁴⁰ . Programos metu mokoma atskirti tikrus istorinius faktus. Supažindinama su senoviniais gynybiniais įtvirtinimais. Pasakojama Pilėnų gynybos istorija.	1 – 7 kl. mokiniai
Kaip senovėje kariauta	Edukacinės pamokos tikslas – supažindinti lankytojus su XIII – XIV a. lietuvių karybos istorija. „Praktinėje dalyje lankytojams suteikiama galimybė tapti senovės kariais: apsivilkti šarvinius marškinius, užsidėti šalmą, pakilnoti ginklus“ ¹⁴¹ .	3 – 7 kl. mokiniai

¹⁴⁰ Ten pat, žiūrėta 2010 03 30.

¹⁴¹ Ten pat, žiūrėta 2010 03 30.

7 lentelė. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus. Teminės ekskursijos

TEMINĖS EKSKURSIJOS		
Teminės ekskursijos Pavadinimas	Teminės ekskursijos aprašas	Lankytojų grupė
Prancūzmetis Lietuvoje	„Teminės ekskursijos metu pasakojama apie lietuvių nuotaikas ir kasdienybę 1812 m., prasidėjus Prancūzijos ir Rusijos karui ¹⁴² . Lankytojai supažindinami su muziejaus eksponatais, susijusiais su Napoelonu Bonapartu.	9 – 10 kl. moksleiviai
Vasario 16 – osios reikšmė	Teminės ekskursijos tikslas – lankytojus „supažindinti su 1918 m. vasario 16 d. Nepriklausomybės Akto deklaracijos pasirašymu, lietuvių kovomis dėl Nepriklausomybės“ ¹⁴³ .	8 – 12 kl. moksleiviai

¹⁴² Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus, edukacinės programos, http://kariuomene.kam.lt/lt/kariuomenes_atributika/karo_istorija/vytauto_didziojo_karo_muziejus/edukacines_programos, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 03 30.

¹⁴³ Ten pat, žiūrėta 2010 03 30.

8 lentelė. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus. Edukaciniai projektai

EDUKACINIAI PROJEKTAI		
Edukacinio projekto avadinimimas	Edukacinio projekto aprašas	Lankytojų grupė
Pajusk Žalgirio mūšio dvasią	Projekto tikslas – atkurti 1410 m. liepos 15 d. kautynių, vykusių tarp Kryžiuočių ordino ir Jungtinės Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės bei Lenkijos kariuomenės, vaizdą ¹⁴⁴ .	6 – 12 klasių mokiniai (Šis projektas įtrauktas į sąrašą, nes jis yra nuolat kartojamas)

9 lentelė. Maironio lietuvių literatūros muziejus. Edukacinės programos

EDUKACINĖS PROGRAMOS		
Edukacinių programų pavadinimai	Edukacinių programų aprašai	Lankytojų grupės
Iliustruojame pasaką	Programos tikslas - supažindinti su lietuvių rašytojo V. Vytauto Landsbergio kūryba. Programos metu skaitoma rašytojo pasaka, vėliau moksleiviai patys ją iliustruoja ¹⁴⁵ .	Pradinių klasių moksleiviai
Svečiuose pas Maironį	Edukacinės programos metu vaikai sprendžia specialiai edukacinei programai paruoštas ir sąsiuvinyje pateiktas užduotis, susijusias su Maironio gyvenimu ¹⁴⁶ .	jaunesniųjų klasių moksleiviai
Viešnagė Maironio namuose	Edukacinė programa rengiama Maironio memorialiniame bute. Jos metu kiekvienas mokinys pagal duotus aprašymus ieško muziejuje esančių eksponatų.	jaunesniųjų klasių moksleiviai
Maironis. Išgirs ir įsimink!	Programos metu moksleiviai supažindinami su Maironio memorialiniais kambariais. Naudodami fotokopijas su kambariuose esančių, jau matytų	vyresniųjų klasių moksleiviai

¹⁴⁴ Vytauto Didžiojo karo muziejus, 2009 metų archyvas, http://kariuomene.kam.lt/lt/kariuomenes_atributika/karo_istorija/vytauto_didziojo_karo_muziejus/archyvas_2181/2009_metu_archyvas.html?pbck=0, prieiga per internetą, žiūrėta 2003 03 30.

¹⁴⁵ Maironio lietuvių literatūros muziejus, edukacinės programos, <http://www.mairioniomuziejus.lt/index.php?id=187>, prieiga per internetą 2010 04 04.

¹⁴⁶ Ten pat, žiūrėta 2010 04 04.

	daiktų fragmentais, vaizdais iš skirtingų poeto gyvenimo laikotarpių, mokiniai, pasiskirstę grupėmis, bando vieni kitiems apibūdinti fotokopijose matomus objektus. Edukacinė programa vykoma žaidimo forma.	
Maironio gyvenimo taikais	Edukacinės programos metu, naudojant diskusijų metodą bandoma susipažinti ir diskutuoti temomis, susijusiomis su Maironio gyvenimo ir kūrybos faktais.	vyresniųjų klasių mokiniai
Ką pasakoja daiktai apie Maironį	Edukacinės programos metu lankytojai supažindinami su Maironio fonduose esančiais daiktais ar dokumentais, kurie nėra įtraukti į nuolatinės ekspozicijas.	vyresniųjų klasių mokiniai
Literatūros ekspozicija – ekskursija	Programos metu „moksleiviai iš pateiktų eksponatų kopijų (rankraščių, nuotraukų, knygų, suvenyrų ir pan.) atrinka tinkamus vertingiausius, informatyviausius, įdomiausius eksponatus ir patys rengia parodą. Vėliau patys veda ekskursiją ¹⁴⁷ . Šiuo metu, tokio pobūdžio ekskursijos parengtos apie Maironį, Žemaitę, J. Biliūną, J. Tumą-Vaižgantą, V. Krėvę, V. Mykolaitį-Putiną, S. Nėrį.	vyresniųjų klasių mokiniai
Rašytojų balsai ir veidai	Edukacinei programai naudojamos kasetės, kuriose yra įrašyti draugų, giminaičių prisiminimai apie konkrečius rašytojus, vaizdinė informacija – muziejaus archyvuose esančių nuotraukų, rankraščių, dokumentų, susijusių su minėtų autorių gyvenimu ar veikla, kopijos. Programos metu, mokiniai naudodamiesi pateikta garsine ir vaizdine medžiaga, bando atkurti pasirinkto rašytojo „pomėgius, charakterį, ar tiesiog pateikia smulkesnių gyvenimo detalių vienu ar kitu jo gyvenimo laikotarpiu“ ¹⁴⁸ . Šiuo metu mokiniai gali pasirinkti vieną iš šių autorių: M. Katiliškį, V. Krėvę-Mickevičių, A. Škėmą ar J. Tumą-Vaižgantą ¹⁴⁹ .	vyresniųjų klasių mokiniai
Knygos atsiradimo istorija	Edukacinės programos metu moksleiviai Supažindinami su žmonių bendravimo priemonėmis prieš rašto atsiradimą. Diskutuojama apie tai, kiek ir kokios informacijos galima perteikti nenaudojant rašto. ¹⁵⁰	vyresniųjų klasių mokiniai

¹⁴⁷ Ten pat, žiūrėta 2010 04 04.

¹⁴⁸ Ten pat, žiūrėta 2010 04 04.

¹⁴⁹ Ten pat, žiūrėta 2010 04 04.

¹⁵⁰ Ten pat, žiūrėta 2010 04 04.

	Vėlesnėje programos dalyje pasakojama apie rankraščių rašymą, J. Gutenbergo laikus, supažindinama su egiptietiškais hieroglifais.	
Kai žmonės rašė plunksna	Programos metu ekskursijų vadovas pasakoja lankytojams apie žmonių bendravimą ženklais iki rašto atsiradimo. Antroje programos dalyje vaikai supažindinami su atsiradusiu raštu – rankraščiais, suteikiama galimybė patiems išbandyti senovinius rašto metodus ¹⁵¹ .	vyresniųjų klasių mokiniai
Išeivių literatūros apžvalga „Išėję sugrįžti“ (Edukacinė programa yra pritaikyta prie Išeivių literatūros skyriaus ekspozicijos).	Pristatant ekspoziciją trumpai apžvelgiama išeivių literatūros raida. Vėliau moksleiviams pateikiamos keleto autorių rankraščių kopijos, bandoma lyginant raštą, rašymo stilių nustatyti autorių ¹⁵² .	vyresniųjų klasių mokiniai
Literatūrinė kelionė laiku	Edukacinės programos metu „moksleiviams pristatoma ekspozicija „Lietuvių literatūros istorija nuo senųjų raštų iki 1955 m.“ Po supažindinimo moksleiviai suskirstomi į 4 grupes. Pagal kiekvienai grupei pateiktus klausimus ir užduotis, vėliau bandoma atsekti svarbiausius lietuvių literatūros bei kultūros įvykius. Galiausiai žinios įtvirtinamos dëllojant „laiko juostą“ ¹⁵³ .	vyresniųjų klasių mokiniai

10 lentelė. Edukacinė veikla Maironio lietuvių literatūros muziejaus padaliniuose

EDUKACINĖS PROGRAMOS			
Muziejaus padalinio pavadinimas	Edukacinės programos pavadinimas	Edukacinės programų aprašas	Lankytojų grupė
Salomėjos Nėries memorialinis muziejus	TAIP arba NE	Edukacinės programos tikslas – atsakinėjant į pateiktus klausimus susipažinti su muziejaus ekspozicijomis.	

¹⁵¹ Ten pat, žiūrėta 2010 04 04.¹⁵² Ten pat, žiūrėta 2010 04 04.¹⁵³ Ten pat, žiūrėta 2010 05 12.

	Vaidiname Eglę Žalčių karalienę	Edukacinės programos metu, pasitelkiant duotus tekstus ir kostiumus vaidinama pasaka „Eglė Žalčių karalienė“.	šėimos
	Salomėjos Nėries namų labirintuose!	Edukacinės programos metu mįslių pagalba siekiama supažindinti su muziejaus rinkiniais.	jaunesniųjų klasių moksleiviai
	Užduotys poetės S. Nėries pasakų „Pabūkime Eglės žalčių karalienės“ arba „Senelės pasakos pasaulyje“ motyvais	Užduočių metu lankytojams pateikiamos pasakų iliustracijos, pagal kurias vaikams primenamos pasakų eilės.	jaunesniųjų klasių moksleiviai
	Susipažinkime su ekspozicija	Edukacinės programos metu pateikiami užduočių lapai, kuriuose lankytojai surašo muziejaus literatūrinėje ekspozicijoje esančių poetės kūrinių pavadinimus.	jaunesniųjų klasių moksleiviai
	Atpažink Salomėjos Nėries eilėračius ir jos lankytas vietas ekspozicijoje	Edukacinės programos metu pravedama trumpa ekskursija, vėliau lankytojams suteikiama galimybė patiems ieškoti ir bandyti atpažinti literatūrinėje ekspozicijoje esančias Salomėjos Nėries lankytas vietas bei eilėraščius ¹⁵⁴ .	vyresniųjų klasių moksleiviai
	Salomėjos Nėries kelionių sudarymas	Edukacinės programos metu lankytojams suteikiama galimybė, remiantis poetės S. Nėries parodine medžiaga, kurioje pateikiami poetės lankytų vietų vaizdai ir eilėraščiai, sukurti virtualią ekskursiją – vietovės vaizdą siejant su eilėraščiu. Antroje programos dalyje pateikiamos	vyresniųjų klasių moksleiviai

¹⁵⁴ Salomėjos Nėries memorialinis muziejus, edukacinės programos, <http://www.mairioniomuziejus.lt/index.php?id=215>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 04.

		užduotys, taip pat susijusios su poetės S. Nėries gyvenimu ir kūryba.	
Juozo Grušo memorialinis muziejus	Teatro užangą praskleidus	Edukacinės programos metu supažindinama su Grušo dramos veikalais, jų patekimu į sceną ¹⁵⁵ . Suteikiama galimybė pamatyti garso, vaizdo medžiagą, scenografiją, kostiumų eskizus.	darželinukams ir pradinių klasių moksleiviai
	Pirmoji viešnagė Juozo Grušo namuose bei viktorina Pažįstamas ir nepažįstamas rašytojas Juozas Grušas	Edukacinės programos tikslas – supažindinti su J. Grušo biografija ir kūryba, asmenybės bruožais ¹⁵⁶ . Edukacinės programos metu naudojamos priemonės – ekskursija po muziejų ir sodybą, garso ir vaizdo įrašų demonstravimas, specialūs užduočių lapai.	jaunesniųjų ir vyresniųjų klasių moksleiviai
Juozo Tumo Vaižganto memorialinis muziejus	Ką man papasakojo Vaižganto namuose esantys daiktai	Edukacinės programos metu išklausomas pasakojimas apie Juozą Tumą – Vaižgantą. Vėliau pateikiami užduočių sąsiuviniai, kuriuose atlieka pateiktas užduotis ¹⁵⁷ .	pradinių klasių moksleiviai
	Susipažink su Vaižgantu jo namuose	Edukacinės programos metu moksleiviams išdalinami skirtingi testai, į kuriuos atsakoma, remiantis muziejuje esančiais daiktais-eksponatais ¹⁵⁸ .	jaunesniųjų klasių moksleiviai
	Vaižganto portretas: tekstų mozaika	Programos tikslas – naudojantis tekstais - ištraukomis iš Juozo Tumo – Vaižganto kūrinių, laiškų, straipsnių, amžininkų prisiminimų apie rašytoją, supažindinti su ryškiausiais Vaižganto asmenybės bruožais, pasauležiūros ypatumais.	vyresnių klasių moksleiviai

¹⁵⁵ Juozo Grušo memorialinis muziejus, edukacinės programos, <http://www.mairioniomuziejus.lt/index.php?id=200>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 04.

¹⁵⁶ Ten pat, žiūrėta 2010 04 04.

¹⁵⁷ Juozo Tumo – Vaižganto memorialinis muziejus, edukacinės programos, <http://www.mairioniomuziejus.lt/index.php?id=38>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 04.

¹⁵⁸ Ten pat, žiūrėta 2010 04 04.

B. ir V. Sruogų namai - muziejus	Pirmoji pažintis su B. ir V. Sruogų namais – muziejumi	Edukacinės programos metu pravedama apžvalginė ekskursija, po kurios išdalinami specialūs užduočių sąsiuviniai, kuriuose pateikiami įvairūs klausimai ir eksponatų nuotraukos.	vyresniųjų klasių moksleiviai
	Atpažink ir surask muziejaus eksponatus	Edukacinės programos metu „moksleiviams kortelėse yra pateikiami užfišruoti klausimai – mįslės apie muziejuje esančius eksponatus<...>Moksleiviai turi atspėti, koks tai yra eksponatas, surasti jį muziejuje ir padėti prie jo kortelę“ ¹⁵⁹ .	jaunesniųjų klasių moksleiviai
	Balio Sruogos <i>Milžino paunksmė</i>	Programos tikslas – analizuoti pateiktus literatūrinius tekstus, t.y. atpažinti menines raiškos priemones, charakterizuoti personažus, apibūdinti erdvę, laiką ir t.t. Edukacinėje programoje įtvirtinamos ir teorinės žinios: aiškinamasi, kas yra ironija, sarkazmas, remarka ir k.t. ¹⁶⁰ .	vyresniųjų klasių moksleiviai
	Panoraminis kryžiažodis Balys Sruoga	Kryžiažodis parengtas pagal muziejuje ekspnuojamus daiktus - sprendžiamas išklausius ekskursijos.	vyresniųjų klasių moksleiviai
	Balio Sruogos biografija ir kūryba	Edukacinės programos metu lankytojai gavę korteles su rašytojo biografijos faktais dėlioja vientisą rašytojo biografiją. Antrojoje programos dalyje moksleiviai pagal žanrus dėlioja jiems pateiktus Balio Sruogos kūrinius ¹⁶¹ .	vyresniųjų klasių moksleiviai
Vaikų	Prano Mašiot	Edukacinės programos metu, pasakojamas pasakojimas, parengtas pagal P. Mašiot atsiminimų trilogiją, kurioje pasakojama apie XIX a. pusėje gyvenusio vaiko kasdienybę –	vaikai

¹⁵⁹ Balio ir Vandos Sruogų namai – muziejus, edukacinės programos, <http://www.mairioniomuziejus.lt/index.php?id=58>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 04 04.

¹⁶⁰ Ten pat, žiūrėta 2010 04 04.

¹⁶¹ Ten pat, žiūrėta 2010 04 04.

literatūros muziejus	kūrybos lobiai	žaidimus, mokslą. Antrojoje programos dalyje vaikai su lėlėmis vaidina P. Mašoto pasakėles ¹⁶² .	
	Kostas Kubilinskas – pasakų karalius	Programos metu vaikams pasakojama apie K. Kubilinsko vaikystę, mokslo metus, kūrybos kelio pradžią. Vėliau menamos mįslės, dëlionamos dëlionės, atpažįstami pasakos personažai, pagal pasakų ištraukas ieškoma iliustracijų ekspozicijose.	moksleiviai
	Anzelmas Matutis – ištikimas girios bičiulis	Programos metu lankytojams suteikiama galimybė atpažinti A. Matučio pasakos „Drevinukas“ personažus. Taip pat deklamuojamos poeto eilės. Poeto biografijos faktų įtvirtinimui sprendžiamas kryžiažodis.	moksleiviai
	Svečiuose pas Petrą Cvirką	Edukacinės programos metu lankytojai supažindinami su rašytojo P. Cvirkos kūryba. Skaitytos rašytojo kūriniai ištraukos.	moksleiviai
	Poetinis herbariumas	Edukacinės programos metu, remiantis J. Degutytės eilėraščių ciklu „Piemenaitė Karalaitė“ bandoma apibūdinti augalus, jų išvaizdą, vėliau juos atpažįstant paveikslėlyje. Taip pat lankytojai turi galimybę eilėraščius lyginti su moksliniu tekstu, įsiminti įvairių žolynų pavadinimus.	vaikai
	Vytautės Žilinskaitės apysakos „Kelionė į Tandadriką“ herojai kviečia susipažinti	Edukacinės programos metu lankytojai turi galimybę suvaidinti V. Žilinskaitės pasakos „Kelionė į Tandadriką“ šešių personažų susipažinimo sceną. Vėliau, pagal perskaitytus pagrindinių charakterio tipų aprašymus bandoma charakterizuoti veikėjus.	moksleiviai

¹⁶² Vaikų literatūros muziejus, edukacinės programos, <http://www.mairioniomuziejus.lt/index.php?id=230#edukacines>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.

	Iš kokios tai pasakos?	„Tautodailininkės Stasės Samulevičienės sukurti žaislai iš kailio, eksponuojami atskiroje salėje, iliustruoja šešių vaikų literatūros kūrinių personažus. Lankytojai skaito pasakos ištrauką ir spėja personažą, kūrinių, jo autorių“ ¹⁶³	moksleiviai
	Žaidžiame teatrą	Edukacinės programos metu vaidinamos dvi muzikinės pasakos su popierinėmis lėlėmis, į vaidinimą programos metu įtraukiami ir žiūrovai. Lietuvių liaudies pasaka „Ropė“ vaidinama šešėlių teatre.	darželinukai
	Gilės pasakos (V. Petkevičius <i>Gilė Ydų šalyje</i>)	Edukacinės programos metu vaidinama rašytojo V. Petkevičiaus pasaka <i>Gilė Ydų šalyje</i> , gaminami ir edukacinei programai reikalingi pasakos personažai.	vaikai
	Mano lėlės	Edukacinės programos metu susipažįstama su E. Spurgaitės pasakos <i>Žaliapūkė</i> , J. Avyžiaus pasakos <i>Aštuonetas iš Trepsės namų</i> , V. Žilinskaitės <i>Kėlionė į Tandadriką</i> pasakų personažais. Kuriama aplikacija. Demonstruojamos pokaryje sukurtos lėlės.	tik mergaitės
	Berniukų žaislai	Edukacinės programos metu lankytojai turi galimybę susipažinti su senoviniais žaislais. Inscenizuojamos P. Cvirkos <i>Vaikų karas</i> , K. Sajos <i>Jurgiukas pirmą kartą gano</i> , P. Mašiotų <i>Pirmoji banda</i> , B. Buivydaitytės <i>Auksinis batelis</i> apsakymuose pavaizduotos žaidimų scenos.	tik berniukai
	Kukučių nuotyčiai	Edukacinės programos metu šešėlių teatre vaidinamos G. Beresnevičiaus pasakų <i>Kukučiai ir varinis šernas</i> ,	vaikai

¹⁶³ Ten pat, žiūrėta 2010 05 12.

		<i>Kaukų šeimynėlė</i> ištraukos.	
	Rašau laišką – ilgą kaip smilgą	Edukacinės programos metu lankytojai mokomi rašyti laiškus. Skaitomi poeto Martyno Vainilaičio laiškų rankraščiai.	III klasių mokiniai
	Seku seku pasaką	Edukacinės programos metu vaidinamos trys pasakos: J. Degutytės paska <i>Žydrasis obuolys</i> , M. Vainilaičio mitologinė pasaka <i>Bruknelė</i> , P. Cvirkos pasaka <i>Kupriukas muzikantas</i> .	vaikai
	Svečiuose pas Lietuvos didžiuosius kunigaikščius	Edukacinės programos metu vaidinama eiliuota B. Pūkelevičiūtės pasaka „Rimas pas Kęstutį“.	vaikai
	Ar labai sunku būti geru poetu	Edukacinės programos metu mokomasi kurti eilėraštį.	V – VIII klasių moksleiviai
	Būsimiems dailininkams – iliustratoriams	Edukacinės programos metu supažindinama su „vieno kūrinio įvairiais iliustravimo variantais“ ¹⁶⁴ , vėliau kuriama autorinė iliustracija.	V – VIII klasių moksleiviai
	Edukacinė programa, skirta Danutės Lipčiūtės – Augienės 95 – mečiui	Eiliuota pasaka „Ropė“ skaitoma vaidmenimis ir vaidinama šešėlių teatre.	III – IV kl. moksleiviai
	Edukacinė programa, skirta poeto E. Mieželaičio 90 – mečiui	Edukacinės programos metu sekama ir piešiama E. Mieželaičio pasaka <i>Neringa</i> „pagal dailininkės S. Vainilaitės sukurtas iliustracijas“ ¹⁶⁵ . Pristatomas rašytojo gyvenimas ir kūryba.	vaikai

¹⁶⁴ Ten pat, žiūrėta 2010 05 12.

¹⁶⁵ Ten pat, žiūrėta 2010 05 12.

	Edukacinė programa, skirta vaikų poeto Mato Grigonio 120 – mečiui	Edukacinės programos metu lankytojai supažindinami su Mato Grigonio asmenybe, žaidžiami jo užrašyti žaidimai.	vaikai
	Edukacinė programa, skirta rašytojos Onos Mačiūtės 100 – mečiui	Edukacinės programos metu skaitomi poetės eilėraščiai. Supažindinama su O. Mačiūtės pjesės – pasakos <i>Laimės dėžutė</i> siužetu, improvizuojama tema – <i>Jeigu aš turėčiau Laimės dėžutę</i> .	vaikai

11 lentelė. Kauno miesto muziejus. Edukacinės programos

EDUKACINĖS PROGRAMOS		
Edukacinės programos pavadinimas	Edukacinės programos aprašas	Lankytojų grupė
Žaidimas TAIP arba NE	Programos metu lankytojams užduodami klausimai apie Kauną po gaubtu paslepiant su miestu susijusius „daiktus“ ¹⁶⁶ .	Pradinių klasių moksleiviai, 5 – 8 kl. moksleiviai
Miesto herbas (vaikai kviečiami lipdyti taurą iš molio)	Programos metu pristatoma vaizdinė medžiaga apie Kauno miesto heraldiką. Supažindinama su tauro sąvoka bei jo vystymosi raida herbo skyde. Praktinėje dalyje vaikai lipdo taurą iš molio ¹⁶⁷ .	pradinių klasių moksleiviai, 5 – 8 kl. moksleiviai
Įamžink Kauną piešinyje	Programos metu lankytojai supažindinami su vienu iš Kauno senamiestyje esančių senųjų pastatų. Praktinėje dalyje vaikams leidžiama pasirinkti ir nupiešti vieną iš apibūdinto pastato detalių. Vėliau lankytojai iš pateiktų piešinių turi apibūdinti nupieštus objektus ¹⁶⁸ .	pradinių klasių moksleiviai, 5 – 8 kl. moksleiviai
Kaunas ir pasaulis	Edukacinės programos metu Kauno miesto istorinės datos susiejamos su pasaulio didžiųjų įvykių datomis, pvz. Aleksandro privilegija su Kristupo Kolumbo kelione į Ameriką ir t.t. ¹⁶⁹ .	9 – 12 kl. moksleiviai
Jano Stykos paveikslo „Vytauto priesaika“ interpretacijos	Edukacinės programos metu supažindinama su paveiksle vaizduojamu siužetu, simbolika bei laikmečio paralelėmis. Praktinėje dalyje diskutuojama aktualia laikmečio tema. Laikmetis XIV a. II pusė ¹⁷⁰ .	5 – 8, 9 – 12 kl. moksleiviai
Laisvės kelias nuo LKB Kronikos iki Kovo 11 –osios	Edukacinės programos metu supažindinama su sovietmečiu leistu leidiniu „LKB kronika“, 1972 – 1988 m. istoriniu laikotarpiu, „LKB kronikos“ leidėjais, jų darbo	10 kl. moksleiviai

¹⁶⁶ Kauno miesto muziejų edukacinės programos, http://kaunomuziejus.lt/uploads/Edukacija%202010%20Kauno_miesto_muziejuje.pdf, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.

¹⁶⁷ Ten pat, žiūrėta 2010 05 12.

¹⁶⁸ Ten pat, žiūrėta 2010 05 12.

¹⁶⁹ Ten pat, žiūrėta 2010 05 12.

¹⁷⁰ Ten pat, žiūrėta 2010 05 12.

	rezultatais bei priemonėmis, leidinio sklaidos būdais Lietuvoje ir užsienyje. Suteikiama galimybė pamatyti „LKB kronikos redaktoriaus Arkivyskupo Sigitio Tamkevičiaus veiklos reikmenis, pirmuosius „LKB kronikos“ leidinius, pagrindinę spaudą ir kt. ¹⁷¹	
--	--	--

12 lentelė. Kauno miesto muziejus. Edukaciniai projektai

EDUKACINIAI PROJEKTAI		
Edukacinio projekto pavadinimas	Edukacinio projekto aprašas	Lankytojų grupė
Kauno gatvės ir žmonės	Edukacinio projekto metu dalyviai turi pasirinkti vieną iš 197 Kauno miesto gatvių, kurios pavadintos istorinių asmenybių vardais, surinkti medžiagą apie pasirinktą asmenybę, nufolmuoti pasirinktą gatvę ir jos atsiradimo žemėlapyje istoriją, sumontuoti turimą medžiagą į vientisą istoriją. Projektas buvo įgyvendinamas 2008, 2009, 2010 m. ¹⁷²	Visos amžiaus grupės

13 lentelė. Kauno apskrities pedagoginis muziejus. Edukacinės programos

EDUKACINĖS PROGRAMOS		
Edukacinės programos pavadinimas	Edukacinės programos aprašas	Lankytojų grupė
Karpinių pamoka	Praktinis užsiėmimas, kurio metu suteikiama galimybė sukurti teminius karpinius (popierines eksponatų kopijas, varpelius, pieštukus, knygas ir k.t.) ¹⁷³ .	1-4 kl. moksleiviai
Dailės pamoka	Edukacinės programos metu „susipažinę su dailės rašymo taisyklėmis, vadovėliais,	1–5 kl. moksleiviai

¹⁷¹ Kauno miesto muziejaus edukacija, <http://kaunomuziejus.lt/uploads/10%20klasei%20EDUKACIJA%20LKB%20Kronika%204%20var%20crop%20copy.pdf>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.

¹⁷² Kauno miesto muziejus, projektai,

http://kaunomuziejus.lt/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=31&cntnt01origid=59&cntnt01lang=lt_LT&cntnt01returnid=52, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.

¹⁷³ Kauno apskrities pedagoginis muziejus, edukacinės programos, (lankstinukas, leidėjas ir leidimo metai nenurodyti).

trapukario Lietuvos mokykloje	moksleiviai patys rašo metalinėmis plunksnomis ¹⁷⁴ .	
Tarpukario Lietuvos žaidimai: „Kaip žaidė mano senoliai“	Edukacinės programos metu „moksleiviai supažindinami su tarpukario vaikų ir jaunimo organizacijomis, popamokine veikla. Praktinės dalies metu žaidžiami tautiniai, skautiški žaidimai, lavinantys pastabumą, dėmesį, loginį mąstymą ¹⁷⁵ .	1 – 5 kl. moksleiviai
Piešiame mokyklą	Edukacinės programos metu vaikai mokomi vaizduoti mokyklos istoriją, į pagalbą pasitelkiant įvairias piešimo technikas.	1 – 5 kl. moksleiviai
Lietuviškos mokyklos praeitis	Išklause teminę ekskursiją, moksleiviai varžosi tarpusavyje atlikinėdami įvairias mokyklines užduotis su XIX – XX a. mokymo priemonių kopijomis ¹⁷⁶ .	4 – 7 kl. moksleiviai
Daraktorinė mokykla	Edukacinės programos metu mokiniai supažindinami su mokymo dalykais, priemonėmis, draustąja literatūra. Praktinės dalies metu patys inscenzuoja slaptojo mokymo situacijas ¹⁷⁷ .	6 – 10 kl. moksleiviai
Įdomiausios mokymo priemonės 1918 – 1940 m.	Edukacinės programos metu lankytojai turi galimybę susipažinti su įdomiausiomis to laikotarpio mokymo priemonėmis, jas lyginti su dabartinėmis.	6 – 10 kl. moksleiviai
Švietimo istorijos labirintais	Edukacinės programos metu naudojamas viktorinos metodas, kurios pagalba mokiniai įsidėmi svarbiausius Švietimo istorijos faktus.	8 – 12 kl. moksleiviai

¹⁷⁴ Ten pat.

¹⁷⁵ Ten pat.

¹⁷⁶ Ten pat.

¹⁷⁷ Ten pat.

14 lentelė. M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejus. Edukacinės programos

EDUKACINĖS PROGRAMOS			
Muziejaus arba padalinio pavadinimas	Edukacinės programos pavadinimas	Edukacinės programos aprašas	Lankytojų grupė
M. ir K. Petrauskų memorialinis muziejus	K. Petrauskas ir opera	Edukacinės programos metu lankytojai supažindinami su solisto K. Petrausko kūrybos ir gyvenimo ekspozicija, atkreipiant dėmesį į operas, kuriose dainavo K. Petrauskas Peterburgo ir Kauno teatruose, klausomasi solisto operose įdainuotų arijų, iš pateiktų nuotraukų bandoma atspėti operose K. Petrausko vaidintus personažus ¹⁷⁸ .	9 – 12 kl. mokiniai, muzikos mokyklų moksleiviai
	Svečiuose pas K. Petrauską	Edukacinės programos tikslas – supažindinti su K. Petrausku ir jo gyvenamąja aplinka, darbu operos teatre, išskiriant įdomiausius memorialinio buto eksponatus.	ikimokyklinio amžiaus vaikai ir pradinių klasių mokiniai
	Teatras: scena ir užkulisiai	Edukacinės programos metu lankytojai supažindinami su Valstybės teatro ekspozicija: operų spektaklių pastatymais, žymiausiais atlikėjais, dekoracijų eskizais, kostiumais ¹⁷⁹ .	įvairaus amžiaus vaikai ir moksleiviai
M. ir K. Petrauskų arba J. Gruodžio memorialinis muziejus	Žiūrėk, klausyk ir atpažink	Edukacinės programos metu J. Gruodžio kabinete arba K. Petrausko memorialiniame bute lankytojai supažindinami su įvairiais simfoninio orkestro instrumentais ¹⁸⁰ . Pasakojama konkretaus instrumento sukūrimo istorija, sandara, reikšmė orkestre, pristatomi žymiausi atlikėjai ir kolektyvai. Suteikiama galimybė lankytojams patiems atpažinti instrumentus pagal tembrą ir išvaizdą.	įvairaus amžiaus vaikai ir moksleiviai

¹⁷⁸ Kauno M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejus. Edukacinių programų aprašai (duomenys gauti kompiuterinio varianto forma)

¹⁷⁹ Ten pat.

¹⁸⁰ Ten pat.

J. Gruodžio memorialinis muziejus	Svečiuose pas J. Gruodį	Edukacinės programos tikslas – supažindinti su muziejaus ekspozicija, pasiklausyti J. Gruodžio muzikos įrašų. Praktinėje programos dalyje sprendžiamos specialiai edukacinei programai užduočių sąsiuvinyje pateiktos užduotys.	ikimokyklinio amžiaus bei pradinių klasių mokiniai
	Kompozitorius J. Gruodis, jo gyvenimas ir muzika	Tai edukacinių programų ciklas, skirtas supažindinimui su J. Gruodžio gyvenimu ir kūryba. Programų metu supažindinama su muziejuje esančia ekspozicija, kompozitoriaus namais, klausomasi kompozitoriaus muzikos įrašų. Programa yra parengta trimis formomis – pagal sudėtingumą, kad ją būtų galima pritaikyti įvairaus amžiaus ir skirtingo muzikinio išsilavinimo lankytojams.	skirta vidurinio mokyklinio amžiaus ir muzikos mokyklų moksleiviams, bet pagal sudėtingumą gali būti pritaikyta ir suaugusiems
	Arbatėlė pas tetą Stasę	Edukacinės programos tikslas – lankytojus supažindinti su kompozitoriaus J. Gruodžio žmonos S. Petrauskaitės – Gruodienės pomėgiu – figūrėlių lankstymu iš saldinių popieriukų. Praktinėje dalyje lankytojai patys turi galimybę susipažinti su figūrėlių lankstymo iš saldinių popieriukų technika.	ikimokyklinio amžiaus ir pradinių klasių mokiniai
	Surask	Ši edukacinė programa – „Lobio ieškojimo“ žaidimo variantas, skirtas gerai praleisti laiką J. Gruodžio sodintame sode, kartu lavinant regimąją atmintį ir mokantis pažinti medžius ¹⁸¹ .	ikimokyklinio amžiaus vaikai ir pradinių klasių mokiniai
	Naujai išgirskime kompozitorių Juozą Gruodį	Šioje programoje išsamiai pristatoma J. Gruodžio asmenybė, Lietuvos muzikinei kultūrai svarbūs asmenys, J. Gruodžio kūriniai įrašyti šelako, vinilo ir kompaktinėse plokštelėse. Programos metu dalyviai dirba su to laikmečio žemėlapiais, vietovių ir asmenų nuotraukų kopijomis ¹⁸² .	10 kl. ir vyresni moksleiviai

¹⁸¹ Ten pat.

¹⁸² Ten pat.

15 lentelė. Kauno Valerijos ir Stasio Ratkevičių lėlių teatro muziejus

Edukacinės programos pavadinimas	Edukacinės programos aprašas	Edukacinės programos gyvavimo laikas	Lankytojų grupė
Svečiuose pas visų lėlių žiniuonę	Edukacinė programa sudaryta iš penkių teminių dalių. Pirmoje dalyje pristatoma trumpa teatro istorija. Antroje dalyje, edukacinės programos dalyviai supažindinami su įvairia lėlių valdymo technika. Trečia dalis skiriama susipažinimui su vieno iš lėlių teatro aktorių – aktorius šioje dalyje pristato keletą etiudų iš savo vaidinamo spektaklio. Ketvirta dalis skirta vaikų improvizacijai su lėlėmis. Penktoji programos dalis skiriama edukacinės programos aptarimui ¹⁸³ .	1996 – 1997 m.	vaikai
Svečiuose pas skudurinę Onutę	Programa analogiška prieš tai buvusiai. Pakeistas pagrindinis personažas – Skudurinė Onutė.	1997 – 2003 m.	vaikai
Onutės dirbtuvėlė	Šios edukacinės programos tikslas – savo paties lėlių teatro kūrimas. Kūrybos procesas skirstomas į etapus: 1) pjesės parinkimas; 2) lėlių ir dekoracijų eskizų piešimas, medžiagų ir techninių detalių aptarimas; 3) personažų charakterių kūrimas; 4) mokymasis valdyti lėlę, repetavimas; 5) spektaklio rodymas. Taigi, edukacinės programos metu, lankytojai turi galimybę dalyvauti spektaklio gimime, apimant visas spektaklio kūrimo sritis - nuo pjesės parinkimo, dekoracijų gamybos, iki vaidybos elementų.		vaikai
Pasakų skrynia	Edukacinės programos metu improvizuotai sekama pasaka, kuriamas spektaklis. Programoje dalyvauja vienas ar du teatro aktoriai.	2003 -2005 m.	vaikai

¹⁸³ Kauno V. Ir S. Ratkevičių Lėlių teatro muziejus. Edukacinių programų aprašai (duomenys pateikti spausdinto varianto forma).

„Kiškis drąsuolis“	Edukacinės programoms metu vaidinami keturi etiudai pagal D. Čiurlionytės pasaką „Kiškis drąsuolis“, kurių metu demonstruojami skirtingi lėlių valdymo būdai: t.y. pirštinių lėlės, lazdelinės arba gabitinės lėlės, marionetinės, šešėlių teatro lėlės. Taigi, edukacinės programos metu vaikai susipažįsta su įvairiais lėlių valdymo būdais.	Nuo 2005 m.	vaikai
---------------------------	---	-------------	--------

16 lentelė. Povilo Stulgos tautinės muzikos instrumentų muziejus

EDUKACINĖS PROGRAMOS		
Edukacinės programos pavadinimas	Edukacinės programos aprašas	Lankytojų grupė
Tradiciniai šokiai ir žaidimai	Edukacinės programos tikslas – išmokyti lankytojus XIX a. pabaigos – XX a. pr. Lietuvos kaimo pasilinksminimo šokių.	moksleiviai, jaunimas, šeimos ir pagyvę žmonės
Muzikuoti smagu	Edukacinės programos tikslas – supažindinti su muziejaus ekspozicijomis, ir jame eksponuojamais instrumentais. Edukacinės programos metu pateikiamos muzikinės užduotys (ritmo kartojimas, garso atpažinimas ir pan.).	ikimokyklinio ir mokyklinio (1 – 5 klasių) amžiaus vaikai
Atgimstantys bandonijų garsai	Edukacinės programos tikslas – supažindinti su muziejaus bendratautinių muzikos instrumentų ekspozicija. Supažindinama su konkrečiais bendratautinių instrumentų pavyzdžiais, pasakojama jų kilmės istorija. Praktinės dalies metu lankytojai mokomi groti.	5 – 9 kl. mokiniai

Muzikinė kelionė lietuvių liaudies instrumentų pasaulyje	Edukacinės programos tikslas – paskatinti lankytojus domėtis liaudies muzika. Pirmojoje edukacinės programos – teorinėje – dalyje mokiniams pasakojama apie muzikos instrumentų kilmę, raidą, pritaikymą liaudies muzikoje ¹⁸⁴ . Praktinėje dalyje lankytojai patys turi galimybę pasigaminti paprastus, daugiausia piemenų naudotus instrumentus – skudutį, švilpynę ar birbynę.	5 – 9 kl. mokiniai
Lietuvių vestuvių papročių keliais	Edukacinės programos tikslas – supažindinti su senaisiais lietuvių vestuvių papročiais ¹⁸⁵ .	jaunavedžiai ir vestuvininkai
Kantičkinės giesmės	Edukacinės programos metu mokoma giedoti senąsias giesmes. Edukacinė programa išskirtina tuo, kad ją lankytojai galima lankyti nuolat.	visos amžiaus grupės

¹⁸⁴ Povilo Stulgos tautinių muzikos instrumentų muziejus, <http://www.muzikos-instrumentu-muziejus.lt/page6.html>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 05 12.

¹⁸⁵ Ten pat, žiūrėta 2010 05 12.

17 lentelė. Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus

Muziejaus pavadinimo kaita (pavadinimas)	Dabartinė muziejaus struktūra	Muziejaus edukacinės veiklos pradžia (metai)
1921 m. priimtas M.K.Čiurlionio dailės galerijos įstatymas. 1936 m. laikinoji M. K.Čiurlionio dailės galerija perorganizuota į Vytauto Didžiojo kultūros muziejų. 1944 m. muziejus pavadintas Kauno valstybiniu M. K. Čiurlionio dailės muziejumi. 1997 m. M. K. Čiurlionio muziejui suteiktas nacionalinio muziejaus statusas.	Padaliniai M. K. Čiurlionio dailės muziejui priklauso 12 padalinių. 10 iš jų yra įsikūrę Kaune. (M. K. Čiurlionio dailės galerija (1921 m.), Mykolo Žilinsko dailės galerija (1989 m.), Kauno paveikslų galerija (1978 m.), Vėlių muziejus (1966 m.), L. Truikio ir M. Rakauskaitės memorialinis muziejus (1994 m.), Juozo Zikaro memorialinis muziejus (2001 m.), Istorinė LR Prezidentūra (2005 m. rūmai perduoti Nacionaliniam M. K. Čiurlionio dailės muziejui), Keramikos muziejus (1978 m.), Adelės ir Pauliaus Galaunių namai (1996 m.). 2 muziejaus padaliniai – Druskininkuose. (M. K. Čiurlionio memorialinis muziejus, Vytauto Kazimiero Jonyno galerija). Skyriai Muziejuje veikia 15 skyrių: (M. K. Čiurlionio skyrius; Vaizduojamosios dailės skyrius; Liaudies meno skyrius; Taikomosios dailės skyrius; Numizmatikos skyrius; M. Žilinkso kolekcijos skyrius; Grafikos sektorius. Specializuoti skyriai: Švietimo skyrius; Informacijos sektorius; Muziejinės dokumentacijos ir fonotekos sektorius; Leidybos sektorius; Parodų rengimo skyrius; Ekspонатų restauravimo ir konservavimo skyrius; Biblioteka. Švietimo skyriaus struktūra (nuo 2004 m.) Šiuo metu priklauso: Vaikų meno laboratorija; Muziejaus informacijos sektorius; Vaizdo studija. Darbuotojai: Skyriaus vedėja; Du muziejaus edukatoriai; Interjero dizainerė; Menotyrininkė.	Muziejus edukacinę veiklą vykdo nuo 1994 m. 1996 – 1999 m. surengti 4 plenerai; 1998 – 2009 m. surengta 10 edukacinių parodų; 1998 - 2004 m. surengtos trys meno akcijos; 2009 – 2010 m. muziejuje vykdoma 16 edukacinių programų.

18 lentelė. Kauno IX forto muziejus

Muziejaus pavadinimo kaita (pavadinimas)	Dabartinė muziejaus struktūra	Muziejaus edukacinės veiklos pradžia
1958 m. Kauno IX forte įkurtas respublikinės reikšmės muziejus.	Skyriai Vadovybė; Buhalterinė tarnyba; Kauno tvirtovės skyrius; Okupacijų skyrius; Ryšių su visuomene skyrius; Fondų apsaugos ir apskaitos skyrius; Ūkio skyrius. Muziejaus edukacinę veiklą vykdo ryšių su visuomene skyrius. (Septyni darbuotojai). Atskiro edukatoriaus etato muziejuje nėra.	Muziejuje edukacinė veikla vykdoma nuo 2001 m. 2010 m. muziejuje vykdomos: 6 edukacinės programos; 7 edukacinės pamokos; 2 edukaciniai žaidimai; Skyrius įkurtas 2001 m.

19 lentelė. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus

Muziejaus pavadinimo kaita (pavadinimas)	Dabartinė muziejaus struktūra	Muziejaus edukacinės veiklos pradžia
1930 m. muziejui suteiktas Vytauto Didžiojo vardas. 1940 m. liepos 25 d. muziejus neteko Vytauto Didžiojo vardo. 1990 m. sausio 29 d. muziejui buvo sugrąžintas Vytauto Didžiojo vardas.	Padaliniai Karo technikos ir transporto Vilniaus skyrius Naujausiųjų laikų karybos istorijos skyriaus padalinys Pogrindžio spaustuvė „ab“ Skyriai Muziejuje veikia 7 skyriai. Archeologijos skyrius; LDK karybos istorijos skyrius; Karybos istorijos skyrius (1795 – 1940); Naujausių laikų karybos istorijos skyrius; Vytauto Didžiojo karo muziejaus Karo technikos ir transporto Vilniaus skyrius. Edukacijos ir informacijos skyrius;	Edukacinę veiklą vykdo nuo 2002 m. 2002 – 2010 m. rengiamos 3 edukacinės programos; 9 edukacinės pamokos; 2 teminės ekskursijos; 2 edukaciniai projektai.

	Fondų apsaugos ir apskaitos skyrius; Edukacijos ir informacijos skyrius (nuo 2009 m.) (Edukatoriaus etatas muziejuje įsteigtas 2008 m.) Dabartinė struktūra: Vedėja Du gidai Viešųjų ryšių vyr. specialistas (edukatorius) Fotografas Redaktorius Raštininkas Kompiuterininkas	
--	---	--

20 lentelė. Maironio lietuvių literatūros muziejus

Muziejaus pavadinimo kaita (pavadinimas)	Dabartinė muziejaus struktūra	Muziejaus edukacinės veiklos pradžia
1936 m., praėjus ketveriems metams po poeto mirties, Maironio bute atidarytas muziejus – įrengti trys memorialiniai kambariai. 1965 m. muziejus tapo respublikiniu Lietuvos literatūros muziejumi. 1989 m. muziejus susigrąžino Maironio vardą. 1992 m. atkurtas visas Maironio butas.	Padaliniai Salomėjos Nėries memorialinis muziejus (įkurtas 1962 m.) (atskirai vykdo edukacines programas) Juozo Grušo memorialinis muziejus (nuo 1989 m. priklauso Maironio lietuvių literatūros muziejui) (atskirai vykdo edukacines programas). Juozo Tumo - Vaižganto memorialinis butas – muziejus (įkurtas 1995 m.) (atskirai vykdo edukacines programas). B. ir V. Sruogų namai – muziejus (įkurtas 1966 m.) (atskirai vykdo edukacines programas) Vaikų literatūros muziejus (įkurtas 1991 m.) (atskirai vykdo edukacines programas)	Muziejus edukacinę veiklą vykdo nuo 1998 m. 2009 m. muziejuje vykdoma 12 edukacinių programų. Muziejus edukacinę veiklą vykdo nuo 1997 m. 2009 m. muziejuje buvo vykdomos 7 edukacinės programos. Muziejus edukacinę veiklą vykdo nuo 2001 m. 2009 m. muziejuje buvo vykdomos 2 edukacinės programos. Muziejus edukacinę veiklą vykdo nuo 2001 m. 2009 m. muziejuje buvo vykdomos 3 edukacinės programos. Muziejus vykdo edukacinę veiklą nuo 2000 m. 2009 m. muziejuje buvo vykdomos 5 edukacinės programos. Muziejus edukacinę veiklą vykdo nuo 2000 m. 2009 m. muziejuje buvo vykdomos 22 edukacinės programos.

	Skyriai Ryšių su visuomene skyrius Seniausios literatūros skyrius Senosios literatūros skyrius Bernardo Brazdžionio literatūros skyrius Išėivių literatūros skyrius Šiuolaikinės literatūros skyrius Muziejaus dailininkė Muziejaus fotografas Už edukacinę veiklą atsakingas Ryšių su visuomene skyrius (atskirai edukacinė veikla vykdoma muziejaus padaliniuose). Dabartinė skyriaus struktūra Skyriaus vedėja Dvi ekskursijų vadovės	
--	--	--

21 lentelė. Kauno miesto muziejus

Muziejaus pavadinimo kaita (pavadinimas)	Dabartinė muziejaus struktūra	Muziejaus edukacinės veiklos pradžia
Kauno miesto muziejus įkurtas 1897 m. (duotos miesto Rotušės patalpos). 1898 m. nutarta paruošti muziejaus statutą. Statutas patvirtintas 1905 m. Muziejus pavadintas „Kauno miesto moksliskai – pramoniniu muziejumi“. Šalia rotušės buvusio pašto pastate muziejus įkurtas 1907 m. Veikė iki 1936 m. 1936 m., įsteigus Kultūros muziejų, Miesto muziejus buvo likviduotas, eksponatai išskirstyti. Kauno miesto muziejus atkurtas 2005 m. Kauno miesto tarybos sprendimu kaip savivaldybės biudžetinė įstaiga. Lankytojams muziejus duris atvėrė 2008 m.	Padaliniai Kauno miesto muziejaus Rezistencijos ir tremties skyrius. Pareigos/skyrius Direktorė Vyr. fondų saugotoja Rinkinių saugotoja Pavaduotoja muziejininkystei Muziejininkai: Ūkio dalies vedėjas Vyr. buhalterė Kultūrinės veiklos vadybininkė Dailininkė – dizainerė Referentė Ekskursijų vadovė	Muziejus edukacinę veiklą vykdo nuo 2008 m. 2010 m. muziejuje vykdomos: 6 edukacinės programos; 1 edukacinis projektas.

22 lentelė. Lietuvos Švietimo istorijos muziejus

Muziejaus pavadinimo kaita (pavadinimas)	Dabartinė muziejaus struktūra	Muziejaus edukacinės veiklos pradžia
1922 m. Pedagoginis muziejus įkurtas Kauno miesto savivaldybės. II – ojo pasaulinio karo metais muziejus buvo uždarytas, o pokario laikotarpiu eksponatai buvo saugomi Kauno Švietimo skyriaus patalpose. 1958 m. muziejus pavadintas Kauno respublikiniu pedagoginiu muziejumi. 2002 m. pasikeitus steigėjui, muziejus pervadintas Kauno apskrities pedagoginiu muziejumi. Nuo 2010 m. liepos 1 d. muziejui grąžintas respublikinio muziejaus statusas. Muziejaus pavadinimas iš „Kauno apskrities pedagoginio“ pakeistas į „Kauno Švietimo istorijos“ muziejų.	Muziejus į skyrius neskirstomas. Pareigos: šiuo metu muziejaus personalą sudaro 14 žmonių. Direktorius; Vyriausias fondų saugotojas; Vyriausiasis muziejininkas; Kultūrinių renginių organizatorius; Administratorius; Vyriausiasis buhalteris; Rinkinių saugotojai; Muziejininkai; Ekskursijų vadovas; Kasininkas; Parodų salių prižiūrėtojas; Rūbininkas Valytojas Ūkio darbininkas Muziejuje edukacinę veiklą vykdo ekskursijų vadovas kartu su muziejininkais bei kultūrinių renginių organizatore.	Muziejus edukacinę veiklą vykdo nuo 2000 m. 2010 m. muziejuje vykdomos 8 edukacinės programos.

23 lentelė. Miko ir Kipro Petrauskų lietuvių muzikos muziejus

Muziejaus pavadinimo kaita (pavadinimas)	Dabartinė muziejaus struktūra	Muziejaus edukacinės veiklos pradžia
Muziejus įkurtas 1970 m. brolių Miko ir Kipro Petrauskų name, pastatytame 1924 m. ir pavadintas K. Petrausko memorialiniu muziejumi. 1977 m. muziejus pervadintas į M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejų. Nuo 2006 m. vykdomas muziejaus pastato pastato rekonstrukcijos - renovavimo projektas. 2010 m. dėl kapitalinio muziejaus remonto veikė K. Petrausko memorialinis butas ir J. Gruodžio memorialinis muziejus (M. ir K. Petrauskų muziejaus padalinys).	Padaliniai Juozo Gruodžio memorialinis muziejus (nuo 1977 m.) Stasio Šimkaus memorialinis muziejus (1977 - ?). Muziejus neskirstomas į skyrius. Edukacines programas rengia muziejininkai, atskiro edukatoriaus etato muziejuje nėra.	Edukacinę veiklą vykdo nuo 2004 m. (kartu su padaliniu). 2010 m. muziejus kartu su Juozo Gruodžio memorialiniu padaliniu vykdo 9 edukacines programas.

24 lentelė. Kauno Valerijos ir Stasio Ratkevičių lėlių muziejus

Muziejaus pavadinimo kaita (pavadinimas)	Dabartinė muziejaus struktūra	Muziejaus edukacinės veiklos pradžia
Kauno lėlių teatro muziejus įkurtas 1994 m. 2006 m. lėlių muziejui buvo suteiktas Valerijos ir Stasio Ratkevičių lėlių muziejaus vardas.	Valerijos ir Stasio Ratkevičių muziejus yra Kauno valstybinio lėlių teatro struktūrinis padalinys (turi žinybinio muziejaus statusą). Darbuotojai: Muziejaus vedėja; Vedėjos padėjėja; Aktorius padėjėjas (kviečiamas edukacinių programų metu).	Muziejus edukacinę veiklą vykdo nuo 1996 m. 1996 - 2009 m. sukurtos ir vykdytos bei vykdomos 5 edukacinės programos. 2006 – 2009 m. surengtos 9 kilnojamosios (išvažiuojamosios) parodos.

25 lentelė. Povilo Stulgos lietuvių tautinės muzikos instrumentų muziejus

Muziejaus pavadinimo kaita (pavadinimas)	Dabartinė muziejaus struktūra	Muziejaus edukacinės veiklos pradžia
Muziejus įsteigtas 1983 m. kovo 1 d. Lankytojams atidarytas 1985 m. balandžio 26 d. Tais pačiais metais muziejui suteiktas Povilo Stulgos – muzikanto, liaudies kultūros puoselėtojo – vardas.	Muziejus neskirstomas į skyrius. Edukacines programas rengia muziejininkai. Atskiros edukatoriaus etato muziejuje nėra.	Muziejuje edukacinė veikla pradėta vykdyti 2008 m. 2010 m. muziejuje buvo vykdomos 6 edukacinės programos.

INTERVIU PRIEDAI

1 pavyzdys. Kauno IX forto muziejus

Tema: Edukacinė veikla Kauno IX forto muziejuje	Pateikėjo vardas, pavardė, pareigos: Jūratė Idaitė, muziejaus Ryšių su visuomene skyriaus vedėja	Interviu parengė: Birutė Žvirblytė Data: 2010 m. balandžio 14 d.
--	---	---

- *Nuo kada IX forto muziejuje yra vykdoma edukacinė veikla?*

Muziejuje edukacinė veikla pradėta vykdyti nuo 2001 m.

- *Kada muziejuje įsteigtas Ryšių su visuomene skyrius?*

Muziejuje Ryšių su visuomene skyrius įsteigtas 2001 m. Skyriuje šiuo metu dirba septyni darbuotojai. Visi darbuotojai priklausantys skyriui dalyvauja edukacinės veiklos rengime, veda užsiėmimus, užsiima edukacinės veiklos populiarinimu žiniasklaidoje, sudarinėja muziejaus edukacinės veiklos statistiką, kurios pagalba ieškoma patrauklesnių edukacinės veiklos pateikimo būdų.

- *Kokios edukacinės veiklos formos vykdomos Jūsų muziejuje?*

Edukaciniai renginiai, edukacinės pamokos, filmų peržiūros, edukaciniai orientaciniai žaidimai, konkursai, pvz. konkursas „IX forto maketas“, kurio tikslas yra skatinti domėtis visa Kauno tvirtove, kuri yra unikalus I Pasaulinio karo paveldas.

- *Į ką daugiausia orientuotos Jūsų muziejuje rengiamos edukacinės veiklos formos?*

Edukacinė veikla daugiausia orientuota į moksleivius, tačiau muziejus stengiasi plėsti veiklą ir pritaikyti ją platesniam lankytojų ratui, pvz. šiuo metu yra parengta programa šeimoms „Gynybinės sienos labirintai“. Toliau, pasitelkiant LMA organizuojamus seminarus, stengiamasi praplėsti edukacinės veiklos lauką, kad į muziejų būtų galima pritraukti kuo platesnes lankytojų arba amžiaus grupes (suaugusiųjų, neįgaliųjų grupės).

- *Ar rengiant ir įgyvendinant edukacinės veiklos formas bendradarbiaujama su kitais muziejais, kultūros, švietimo įstaigomis?*

Norint užmegzti bendradarbiavimą su muziejais sudarinėjami žemėlapiai, taip vadinami „linkai“ tarp muziejų. Kadangi muziejuje svarbi ekspozicijų dalis yra žydų paveldas, stengiamasi užmegzti ryšius su Vilniaus Gaono žydų muziejumi.

Taip pat bendradarbiaujama su Kauno J. Grušo, Sargėnų vidurinėmis mokyklomis, Vilkijos gimnazijos skautais.

▪ *Kaip edukacinės veiklos formos yra pristatomos plačiajai visuomenei?*

Straipsnių miesto laikraštyje, Lietuvos muziejų leidinyje rašymas, edukacinės veiklos platinimas internetiniuose portaluose www.muziejai.lt, www.fortifikacija.lt, www.vaikogidas.lt. Taip pat muziejaus edukacinės veiklos aprašų siuntinėjimas įvairioms mokykloms, edukacinės veiklos pristatymas konkrečiose mokyklose, pvz. tokiu būdu buvo užmegztas ryšys su Šakių miesto mokyklomis.

▪ *Su kokiais sunkumais susiduriama organizuojant edukacinę veiklą?*

Lėšų, patirties trūkumas (turima omenyje tai, kad Lietuvoje dar labai jaunos ir sunkiai prigyjančios tradicijos edukacinės veiklos lauką pritaikyti suaugusiųjų, neįgaliųjų lankytojų grupėms). Taip pat sunkumų kyla dėl muziejaus rinkinių tematikos specifikos – ji daug kam yra nepriimtina ir neįdomi, todėl yra sudėtinga tai pateikti patrauklia forma, tokiu bruožu pasižymi su holokaustu, okupacijų laikotapiu susijusi tematika. Kitos temos pvz.: Kauno tvirtovė, IX fortas kaip gynybinis įtvirtinimas yra lankytojams įdomesnės ir jas pateikti įdomiai nėra taip sunku.

2 pavyzdys. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus

Tema: Edukacinė veikla Kauno Vytauto Didžiojo Karo muziejuje	Pateikėjo vardas, pavardė, pareigos: Daiva Žiurauskienė, Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejaus Edukacijos ir informacijos skyriaus viešųjų ryšių specialistė	Interviu parengė: Birutė Žvirblytė Data: 2010 m. kovo 18 d.
---	---	---

▪ *Nuo kada Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejuje yra vykdoma edukacinė veikla?*

Edukacinė veikla mūsų muziejuje vykdoma nuo 2002 m.

- *Kadangi informacija apie Edukacinės ir informacijos skyrių muziejus internetiniame puslapyje nėra pateikiama, gal galėtumėte plačiau papasakoti:*
- *Kada muziejuje įsteigtas šis skyrius?*

Edukacijos ir informacijos skyriumi šis skyrius yra vadinamas nuo 2009 m.

- *Kokia yra muziejaus Edukacijos ir informacijos skyriaus dabartinė administracinė struktūra? Kiek darbuotojų dirba? Kokios pareigybės įsteigtos skyriuje?*

Šiuo metu skyriuje dirba aštuoni darbuotojai. Pareigybės – skyriaus vedėja, du gidai, viešųjų ryšių vyr. specialistas (edukatorius), redaktorius, raštininkas, kompiuterininkas. Oficialus edukatoriaus etatas muziejuje įsteigtas 2008 m.

- *Gal galėtumėte apibrėžti pagrindines skyriaus veiklos kryptis?*

Viena iš prioritetinių skyriaus veiklos krypčių yra muziejaus veiklos platinimas žiniasklaidoje, t.y. straipsnių apie muziejuje vykstančius renginius, veikiančias ekspozicijas, edukacinę veiklą skelbimas, ir kita veikla, susijusi su muziejaus veiklos populiarinimu žiniasklaidoje.

Dar viena skyriaus veiklos kryptis – apžvalginių, teminių ekskursijų, edukacinių programų rengimas, parodų ir knygų pristatymų organizavimas, projektų rengimas, valstybės švenčių ir istorinių datų minėjimų, paskaitų, seminarų, istorijos pamokų moksleiviams, darželinukų dienų rengimas.

Taip pat skyriaus veiklos sričiai priskiriami ir lankytojų poreikių tyrimai, tačiau ši veiklos sritis skyriaus darbe nėra prioritetinė.

Dar vienas svarbus požymis Vytauto Didžiojo karo muziejaus Edukacijos ir Informacijos skyriaus edukacinės veiklos organizavime yra tai, kad edukacinės veiklos formos, prieš pristatant lankytojui, yra vertinamos ir tvirtinamos Muziejaus Tarybos.

- *Į kokias socialines žmonių grupes daugiausiai yra orientuota Jūsų muziejuje vykdoma edukacinė veikla?*

Edukacinė veikla mūsų muziejuje daugiausiai yra orientuota į moksleivius. Dažnai kuriamos programos, orientuotos į mokymo programas

- *Ar muziejus turi edukacinių veiklos programų, pritaikytų suaugusiems, arba specifinėms neigaliųjų grupėms?*

Specialiai suaugusiems kuriamų programų muziejuje nėra, tačiau yra keletas programų, kurias mielai lanko ir jos yra labiau įdomios suaugusiems, pvz. viena iš tokių programų yra „*Lituanicos*“ *didvyriai amžinai gyvi*“.

(rašytojų jubiliejai, knygų sutiktuvių, parodų pristatymai, susitikimai su rašytojais), muziejaus veiklos reklamavimas (informacijos apie muziejaus veiklą skelbimas spaudoje, televizijoje, radijuje, internete, straipsnių rašymas, reklaminių kvietimų, lankstinukų, skrajučių, plakatų rengimas ir platinimas), įvairių projektų rengimas bei vykdymas.

4 pavyzdys. Kauno V. ir S. Ratkevičių lėlių teatro muziejus

Tema: Edukacinė veikla Kauno V. ir S. Ratkevičių lėlių teatro muziejuje	Pateikėjo vardas, pavardė, pareigos: Elena Žekienė, Kauno V. ir S. Ratkevičių muziejaus vedėja	Interviu parengė: Birutė Žvirblytė Data: 2010 m. kovo 21 d.
--	---	--

- *Kada V. ir S. Ratkevičių lėlių teatro muziejuje pradėtos vykdyti edukacinės programos?*

Muziejuje edukacinės programos pradėtos vykdyti 1996 m.

- *Kokia dabartinė muziejaus struktūra? Kiek ir kokie darbuotojai dirba skyriuje?*

Valerijos ir Stasio Ratkevičių muziejus yra Kauno lėlių teatro muziejaus struktūrinis padalinys. Dabartinė struktūra: vedėja, vedėjos padėjėja ir aktorius padėjėjas, kviečiamas edukacinių programų metu, padėti suvaidinti etiudą ar improvizuota pasekti pasaką.

- *Kokios edukacinės veiklos formos vykdomos muziejuje?*

Muziejuje vykdomos edukacinės programos. Taip pat nuo 2006 m. pradėtos vykdyti išvažiuojamosios parodos. 2006 – 2009 m. surengtos 9 tokio pobūdžio parodos. Rengiant edukacines parodas, daugiausia bendradarbiaujama su įvairių miestų viešosiomis bibliotekomis. Šiuo metu į parodas yra įtraukiamos ne tik lėlės, tačiau ir ankstesnių spektaklių afišos, nuotraukos.

26 lentelė. Kauno miesto muziejai vykdančios edukacinę veiklą. (Suskirstyta pagal profilius)

MENO PROFILIO MUZIEJAI	
Dailės	M. K. Čiurlionio dailės muziejus
	M. Žilinsko dailės galerija (<i>M. K. Čiurlionio muziejaus padalinys</i>)
	Kauno paveikslų galerija (<i>M. K. Čiurlionio muziejaus padalinys</i>)
	Velnių muziejus (<i>M. K. Čiurlionio muziejaus padalinys</i>)
	J. Zikaro memorialinis muziejus (<i>M. K. Čiurlionio muziejaus padalinys</i>)
Muzikos	L. Truikio ir M. Rakauskaitės memorialinis muziejus (<i>M. K. Čiurlionio muziejaus padalinys</i>)
	Povilo Stulgos tautinės muzikos instrumentų muziejus
	M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejus
Teatro	J. Gruodžio memorialinis muziejus (<i>M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejaus padalinys</i>)
	Kauno V. Ir S. Ratkevičių lėlių teatro muziejus

LITERATŪROS PROFILIO MUZIEJAI	
Literatūros	Maironio lietuvių literatūros muziejus
	Vaikų literatūros muziejus
	Salomėjos Nėries memorialinis muziejus
	Juozo Grušo memorialinis muziejus
	Juozo Tumo Vaižganto memorialinis muziejus
	B. ir V. Sruogų memorialinis muziejus

ISTORIJOS PROFILIO MUZIEJAI	
Istorijos	Kauno IX forto muziejus
	Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus
	Kauno miesto muziejus

SPECIALŪS MUZIEJAI (skiriami remiantis F. Waidacher, pagrindinis požymis – rinkinių tematika atspindi vieną konkrečią temą)	
Specialūs	Švietimo istorijos muziejus

II PRIEDAS. Edukacinių programų suderinamumas su muziejų ekspozicijomis

27 lentelė. Dailės profilio muziejai. (M. K. Čiurlionio muziejus ir jo padaliniai)

Edukacinių programų suderinamumas su muziejų ekspozicijomis				
		Naudojamos visos muziejuje esančios ekspozicijos (arba viena bendra)	Naudojama viena ar keletas muziejaus ekspozicijų	Edukacinės programos yra nepritaikytos muziejaus ekspozicijoms
Dailės	M. Žilinsko galerija (NMKČM padalinys)	1. „ <i>Surask lobį</i> “ (beieškodami lobio susipažinsite su įdomiausiais M. Žilinsko dailės galerijos eksponatais). 2. „ <i>Meilė nuoga ir apsirengusi</i> “ (muziejaus ekspoziciją galima atrasti kaip viliojantį meilės žaidimą – nuo gundančių damų vėduoklių, kavalierių dvikovos pistoletų iki žymių meistrų aktų studijų).	1. „ <i>Kitoks pasaulis arba kaip skaičiuoja kinai</i> “ (Rytų meno ekspozicijos salė). 2. „ <i>Laiko mašina</i> “ (ekspozicijos PASAULIO TAIKOMOJI DAILĖ VII – XX a., EUROPOS VAIZDUOJAMOJI DAILĖ XVI – XX a.). 3. „ <i>Biblija paveiksluose</i> “ (ekspozicija - EUROPOS VAIZDUOJAMOJI DAILĖ XVI a. pab. – XX a.). 4. „ <i>Žmogus turėtų būti aklas tam, kas jį apakin, tada jis galės matyti (V. Kandinskis)</i> “ (naudojama specialiai neregiamis įkurta dailės kūrinių ekspozicija). 5. „ <i>Kelionė į Egiptą</i> “ (ekspozicija SENOVĖS PASAULIO MENO EKSPOZICIJA). 6. „ <i>Linksmybės pagal graikus</i> “ (ekspozicija SENOVĖS PASAULIO MENO EKSPOZICIJA).	
	Kauno paveikslų galerija (NMKČM padalinys)		1. „ <i>Aš kolekcininkas</i> “ (Algimanto Miškinio kolekcijos Rytų meno ekspozicija). 2. „ <i>FLUXUS arba JURGIS MAČIŪNAS</i> “ (Jurgio Mačiūno Fluxus kabinetas).	
	Velnių muziejus (NMKČM padalinys)	1. „ <i>Ne toks velnias baisus kaip jį maliavoja</i> “.		

Dailės/žy mintys memorial umą	M. K. Čiurlionio dailės muziejus		1. „ <i>Tėtė-a-tėtė su Čiurlioniu</i> “ (ekspozicija – ČIURLIONIO TAPYBA IR GRAFIKA).	1. „ <i>Animuotos Čiurlionio istorijos</i> “.
--	-------------------------------------	--	---	---

	J. Zikaro memorialinis muziejus (NMKMČ padalinys)	1. „ <i>Svečiuose pas laisvės paminklo kūrėją</i> “ (J. Zikaro memorialinio muziejaus ekspozicija).		
	L. Truikio ir M. Rakauskaitės memorialinis muziejus (NMKČM padalinys)	1. „ <i>Smilkalų kvapas</i> “ (L. Truikio ir M. Rakauskaitės memorialinio muziejaus ekspozicija).		
VISO:		5	9	1

Literatūra:

1. Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus, 2009 – 2010 m. edukacinės programos. (Leidinys lankstinuko forma, leidėjas, leidimo metai ir vieta nenurodyti).
2. *Mykolo Žilinsko dailės galerija*. Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus (leidinėj, leidimo metai ir vieta nenurodyti).
3. L. Truikio ir M. Rakauskaitės memorialinio muziejaus ekspozicija, <http://www.ciurlionis.lt/1-truikio-ir-m-rakauskaites-memorialinio-muziejaus-ekspozicija>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 12 02.
4. J. Zikaro memorialinio muziejaus ekspozicija, <http://www.ciurlionis.lt/alias-23>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 12 02.
5. M. K. Čiurlionio tapyba ir grafika, <http://www.ciurlionis.lt/m-k-ciurlionio-tapyba-ir-grafika>, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 12 02.

28 lentelė. Muzikos profilio muziejai. Edukacinės programos.

Edukacinių programų suderinamumas su muziejų ekspozicijomis				
		Naudojamos visos muziejuje esančios ekspozicijos (arba viena bendra)	Naudojama viena ar keletas muziejaus ekspozicijų	Edukacinės programos yra nepritaikytos muziejaus ekspozicijoms
Muzikos	Povilo Stulgos tautinės muzikos instrumentų muziejus	1. „ <i>Muzikuoti smagu</i> “ (supažindinama su muziejaus ekspozicijomis ir jose eksponuojamais instrumentais).	1. „ <i>Atgimstantys bandonijų garsai</i> “ (bendratautinių muzikos instrumentų ekspozicija). 2. „ <i>Muzikinė kelionė lietuvių liaudies instrumentų pasaulyje</i> “ (ekspozicijos: pučiamieji lietuvių	1. „ <i>Tradiciniai šokiai ir žaidimai</i> “. 2. „ <i>Lietuvių vestuvių papročių keliais</i> “. 3. „ <i>Kantičkinės giesmės</i> “.

			liaudies muzikos instrumentai, styginiai lietuvių liaudies muzikos instrumentai).	
Muzikos/žymintys memorialumą	M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejus		1. „K. Petrauskas ir Opera“ (K. Petrausko memorialinio buto ekspozicija). 2. „Žiūrėk, klausyk, atpažink“ (K. Petrausko memorialinio buto ekspozicija). 3. „Svečiuose pas K. Petrauską“ (K. Petrausko memorialinio buto ekspozicija). 4. „Teatras: scena ir užkulsiai“ (Valstybės teatro ekspozicija).	
	J. Gruodžio memorialinis muziejus (M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejaus padalinys)	1. „Svečiuose pas J. Gruodį“. 2. „Kompozitorius J. Gruodis, jo gyvenimas ir muzika“. 3. „Naujai išgirs kime kompozitorių Juozą Gruodį“ (J. Gruodžio memorialinio muziejaus ekspozicija). 4. „Surask“ (J. Gruodžio memorialinio muziejaus ekspozicija).		1. „ Arbatėlė pas tetą Stasę “ (geriama arbata, iš saldainių popieriukų lankstomos figūrėlės).
VISO:		5	6	4

Literatūra:

1. Povilos Stulgos lietuvių tautinės muzikos instrumentų muziejus. (Leidiny s lankstinuko forma, leidėjas, leidimo metai ir vieta nenurodyti).
2. M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejus. J. Gruodžio memorialinis muziejus. (Leidiny s lankstinuko forma, leidėjas, leidimo metai ir vieta nenurodyti).
3. Kauno M. Ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejus. Edukacinių programų aprašai (duomenys gauti kompiuterinio varianto forma)
4. Edukacinės programos J. Gruodžio memorialiniame muziejuje, 2009. (Leidiny s lankstinuko forma, leidėjas ir leidimo vieta nenurodyti).

29 lentelė. Teatro profilio muziejus. Edukacinės programos.

Edukacinių programų suderinamumas su muziejų ekspozicijomis				
		Naudojamos visos muziejuje esančios ekspozicijos (arba viena bendra)	Naudojama viena ar keletas muziejaus ekspozicijų	Edukacinės programos yra nepritaikytos muziejaus ekspozicijoms
Teatro	Kauno V. ir S. Ratkevičių lėlių teatro muziejus	1. „Svečiuose pas visų lėlių žiniuonę“ (lėlių teatro muziejaus ekspozicija).		1. „Onutės dirbtuvėlė“ (kuriamas spektaklis). 2. „Pasakų skrynia“ (improvizuotai sekama pasaka). 3. „Kiškis drąsuolis“ (vadinami 4 etiudai pagal D. Čiurlionytės pasaką „Kiškis drąsuolis“).
VISO:		1		3
Literatūra:				
1. Kauno V. Ir S. Ratkevičių Lėlių teatro muziejus. Edukacinių programų aprašai (duomenys pateikti spausdinto varianto forma).				

30 lentelė. Literatūros profilio muziejai. Edukacinės programos (Maironio lietuvių literatūros muziejus ir jo padaliniai)

Edukacinių programų suderinamumas su muziejų ekspozicijomis				
		Naudojamos visos muziejuje esančios ekspozicijos (arba viena bendra)	Naudojama viena ar keletas muziejaus ekspozicijų	Edukacinės programos nėra pritaikytos muziejaus ekspozicijoms
Literatūros	Maironio lietuvių literatūros muziejus		1. „<i>Svečiuose pas Maironį</i>“ (Maironio memorialinio buto ekspozicija). 2. „<i>Viešnagė Maironio namuose</i>“ (Maironio memorialinio buto ekspozicija). 3. „<i>Maironis. Išgirsk ir įsimink!</i>“ (Maironio memorialinio buto ekspozicija). 4. „<i>Maironio gyvenimo takais</i>“ (Maironio memorialinio buto ekspozicija, ekspozicija „Maironis ir Lietuvos kultūrinis gyvenimas“). 5. „<i>Išėivių literatūros apžvalga „Išėję sugrįžti“</i>“ (Išėivių literatūros skyriaus ekspozicija). 6. „<i>Literatūrinė kelionė laiku</i>“ (Literatūros istorijos ir kultūrinio gyvenimo ekspozicija (nuo senųjų raštų iki 1955 m.). 7. „<i>Knygos atsiradimo istorija</i>“ (Lietuvių literatūros istorijos ir kultūrinio gyvenimo ekspozicija (nuo senųjų raštų iki 1955 m.). 8. „<i>Kai žmonės rašė plunksna</i>“ (Lietuvių literatūros istorijos ir kultūrinio gyvenimo ekspozicija (nuo senųjų raštų iki 1955 m.).	1. „<i>Iliustruojame pasaką</i>“ (skaitoma rašytojo pasaka, vėliau moksleiviai ją iliustruoja). 2. „<i>Ką pasakoja daiktai apie Maironį</i>“ (edukacinei programai naudojami daiktai ir dokumentai, kurie nėra įtraukti į nuolatinės ekspozicijas). 3. „<i>Literatūros ekspozicija – ekskursija</i>“ (edukacinės programos metu moksleiviai iš pateiktų eksponatų atranka jų manymu vertingiausių ir patys kuria ekskursiją). 4. „<i>Rašytojų balsai ir veidai</i>“ (edukacinei programai naudojamos kasetės, kuriose yra įrašyti draugų, giminaičių prisiminimai apie konkrečius rašytojus, vaizdinė informacija – muziejaus archyvuose esančių nuotraukų, rankraščių, dokumentų, susijusių su minėtų autorių gyvenimu ar veikla, kopijos).

Literatūros/ žyminės memorialum a	S. Nėries memorialinis muziejus (Maironio liet. lit. muziejaus pad.)	1. „ <i>TAIP arba NE</i> “ (literatūrinė ir memorialinė muziejaus ekspozicijos). 2. „ <i>Salomėjos Nėries namų labirintuose</i> “ (literatūrinė ir memorialinė muziejaus ekspozicijos).	1. „ <i>Susipažinkime su ekspozicija</i> “ (muziejuje esanti literatūrinė ekspozicija). 2. „ <i>Atpažink Salomėjos Nėries eilėračius ir jos lankytas vietas ekspozicijoje</i> “ (muziejuje esanti literatūrinė muziejaus ekspozicija).	1. „ <i>Vaidiname Eglę Žalčių karalienę</i> “ (vadinama pasaka „Eglė Žalčių karalienė“). 2. „ <i>Užduotys poetės S. Nėries pasakų „Pabūkime Eglės žalčių karalienės“ arba „Senelės pasakos pasaulyje“ motyvais</i> “ (pateikiamos iliustracijos ir nurodytų pasakų tekstai). 3. „ <i>Salomėjos Nėries kelionių sudarymas</i> “ (kuriama virtuali ekskursija).
	Juozo Grušo memorialinis muziejus	1. „ <i>Pirmoji viešnagė Juozo Grušo namuose bei viktorina „Pažįstamas ir nepažįstamas Juozas Grušas“</i> “ (ekskursija po Juozo Grušo namus bei sodybą).	1. „ <i>Teatro uždangą praskleidus</i> “ (teatrinė ekspozicijos dalis).	
	Juozo Tumo Vaižganto memorialinis muziejus (viena bendra memorialinė ekspozicija).	1. „ <i>Ką man papasakojo Vaižganto namuose esantys daiktai</i> “. 2. „ <i>Susipažink su Vaižgantu jo namuose</i> “.		1. „ <i>Vaižganto portretas: tekstų mozaika</i> “.
	B. ir V. Sruogų namai	1. „ <i>Pirmoji pažintis su B. ir V. Sruogų</i> “		1. „ <i>Balio Sruogos Milžino paunksmė</i> “ (edukacinės programos metu analizuojamas B. Sruogos kūrinys „Milžino paunksmė“).

	muziejus (memorialinė ekspozicija, literatūrinė ekspozicija, ekspozicija, skirta žmonai V. Daugirdaitei Sruogienei ir jų dukrai).	<i>namais – muziejumi“</i> (visos trys muziejuje esančios ekspozicijos). 2. „Atpažink ir surask muziejaus ekspонатus“ (visos trys muziejuje esančios ekspozicijos). 3. „Kryžiažodis Balys Sruoga“ (visus atsakymus į klausimus galima rasti ekspozicijose).		2. Viktorina „B. Sruogos biografija ir kūryba“ (programos metu iš tam tikrų kortelių dėliojama vientisa rašytojo biografija).
--	--	---	--	---

	Vaikų literatūros muziejus (Ekspozicinis skirstymas. Pirma muziejaus salė skirta chronologinei vaikų literatūros istorijos apžvalgai. Antroji salė – vaizduojami literatūriniai žanrai – pasaka, poezija, apsakymas, trečioji muziejaus salė – įvairių personažų apdarai, kurie tarnauja kaip ekspozicija, tačiau edukacinių programų metu jie naudojami kaip edukacinės programos elementai).	1. „Kostas Kubilinskas- pasakų karalius“ (programos metu vaikams pasakojama apie K. Kubilinsko vaikystę, mokslo metus, kūrybos kelio pradžią. Pagal pasakų ištraukas ieškoma iliustracijų ekspozicijose).	1. „Berniukų žaislai“ (edukacinės programos metu suteikiama galimybė susipažinti su senoviniais berniukų žaislais). 2. „Mano lėlės“ (susipažįstama su pasakų personažais, demonstruojamos pokaryje sukurtos lėlės). 3. „Iš kokios tai pasakos?“ (spėjami personažai pagal tautodailininkės Stasės Samulevičienės sukurtus žaislus iš kailio, kurie eksponuojami muziejuje). 4. „Anzelmas Matutis – ištikimas girios bičiulis“ (programos metu lankytojams suteikiama galimybė atpažinti A. Matučio pasakos „Drevinukas“ personažus).	1. „Edukacinė programa, skirta rašytojos Onos Mačiūtės 100 – mečiui“. 2. Edukacinė programa, skirta vaikų poeto Mato Grigonio 120 – mečiui“. 3. Edukacinė programa, skirta E. Mieželaičio 90 – mečiui. 4. „Edukacinė programa, skirta Danutės Lipčiūtės - Augienės 90 – mečiui“ (sekamos pasakos, skaitomi eilėraščiai). 5. „Būsimiems dailininkams – iliustratoriams“ (supažindinama su vieno kūrinio įvairiais iliustravimo variantais). 6. „Ar labai sunku būti poetu“ (edukacinės programos metu mokomasi kurti eilėraštį). 7. „Svečiuose pas Lietuvos Didžiuosius kunigaikščius“ (vadinama eiliuota B. Pūkelevičiūtės pasaka „Rimas pas Kęstutį“). 8. „Seku seku pasaką“ (vadinamos trys pasakos). 9. „Rašau laišką - ilgą kaip smilgą“ (mokoma rašyti laišką, skaitomi poeto Martyno Vainilaičio laiškų rankraščiai); 10. „Kukučių nuotykių“ (vadinamos G. Beresnevičiaus pasakų ištraukos). 11. „Gilės pasakos“ (vadinama pasaka, gaminami edukacinei programai reikalingi personažai). 12. „Žaidžiame teatrą“ (vadinamos dvi muzikinės pasakos). 13. „Vytautės Žilinskaitės apysakos „Kelionė į Tandadriką“ herojai kviečia susipažinti“ (vadinama apysaka). 14. „Poetinis herbariumas“ (remiantis J. Degutytės eilėraščių ciklu „Piemenaitė Karalaitė“ bandoma apibūdinti augalus). 15. „Svečiuose pas P. Cvirką“ (supažindinama su P. Cvirkos kūryba, skaitomos rašytojo kūrinių ištraukos). 16. „Prano Mašiotų kūrybos lobiai“ (vadinamos P. Mašiotų pasakėlės). 17. „Šmurkšt atgal į pasaką“ (vadinama pasaka).
--	--	---	--	---

VISO:	9	15	26
Literatūra: 1. Salomėjos Nėries memorialinis muziejus. Edukacinės programos. (Leidiny s lankstinuko forma, leidėjas, leidimo metai ir vieta nenurodyti). 2. Salomėjos Nėries memorialinis muziejus. Maironio lietuvių literatūros muziejus, 2005. (Leidiny s lankstinuko forma, leidėjas, leidimo metai ir vieta nenurodyti). 3. Juozo Tumo - Vaižganto memorialinis butas – muziejus. Maironio lietuvių literatūros muziejus, 2007. (Leidiny s lankstinuko forma, leidėjas, leidimo metai ir vieta nenurodyti). 4. B. Ir V. Sruogų namai – muziejus. Edukacinės programos, prieiga per internetą, http://www.mairioniomuziejus.lt/index.php?id=58, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 12 12			

32 lentelė. Istorijos profilio muziejai. (Kauno IX forto muziejus, Vytauto Didžiojo karo muziejus, Kauno miesto muziejus)

Edukacinių programų suderinamumas su muziejų ekspozicijomis				
		Naudojamos visos muziejuje esančios ekspozicijos (arba viena bendra)	Naudojama viena ar keletas muziejaus ekspozicijų	Edukacinės programos nėra pritaikytos muziejaus ekspozicijoms
Istorijos	Kauno IX forto muziejus		1. „IX fortas - gynybinis įtvirtinimas“ (ekspozicinė tema prie bendro bloko IX forto (Senojo muziejaus) ekspozicinės temos). 2. „Kauno getas 1941 – 1944 m.“ (ekspozicija „Kauno getas 1941 – 1944 m.). 3. „IX fortas – Kauno sunkių darbų kalėjimo skyrius“ (Kauno IX fortas – Kauno sunkių darbų kalėjimo filialas. Ekspozicinė tema prie bendro bloko IX forto (Senojo muziejaus). 4. „Laisvės šauklys“ (Naujojo muziejaus ekspozicinės temos: „Romas Kalanta – laisvės šauklys“). 5. „Gynybinės sienos labirintai“ (IX forto požemiai ir gynybinė siena – atskiras ekskursijų maršrutas).	
	Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus	1. „Ką žinai apie Lietuvos karybos istoriją“ (tikslas - supažindinti su karybos istorija. Archeologijos skyrius, LDK karybos istorijos skyrius, Karybos istorijos skyrius (1795 – 1940), Naujausių laikų karybos istorijos skyrius). 2. „Atskleiskime muziejaus paslaptis“ (supažindinama su visomis muziejaus ekspozicijomis).	1. „Oršos mūšis“ (LDK karybos istorijos skyrius, pirmoji ekspozicijos dalis).	
	Kauno miesto muziejus		1. „Miesto herbas“ (Ekspozicija „Kaunas laiko ženkluose“). 2. „Jano Stykos paveikslo „Vytauto priesaika“ interpretacijos“ (ekspozicija „Kaunas laiko ženkluose“). 3. „Laisvės kelias nuo LKB Kronikos iki Kovo 11 – osios“ (Ekspozicija „Nepriklausomybės kelias: nuo LKD Kronikos iki Kovo 11 – osios).	1. „Žaidimas TAIP arba NE“ (programos metu lankytojas užduodami klausimai apie Kauną, po gaubtu paslepian su miestu susijusius „daiktus“). 2. „Iamžink Kauną piešinyje“ (programos metu lankytojai supažindinami su vienu iš Kauno senamiestyje esančių senųjų pastatų).

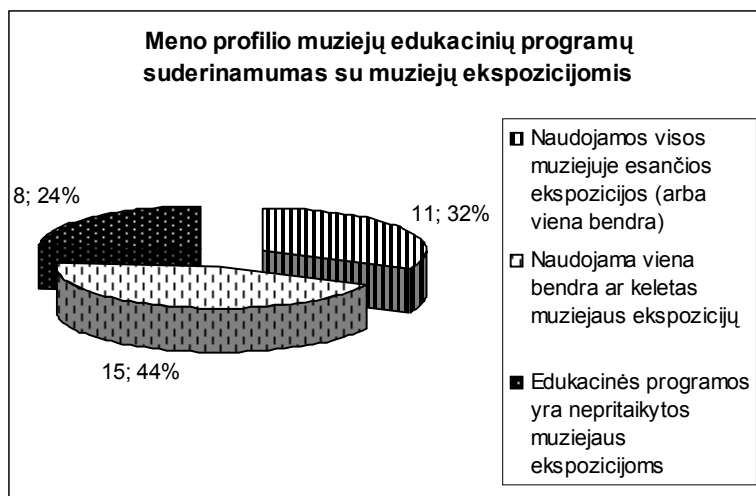
				3. „ <i>Kaunas ir pasaulis</i> “ (Kauno miesto istorinės datos susiejamos su pasaulio didžiųjų įvykių datomis).
VISO:	2	9	3	
Literatūra: 1. Kauno IX forto muziejus. Ekspozicijos, http://www.muziejai.lt/kaunas/forto_muziejus.htm#Ekspozicijos, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 12 04. 2. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus. Muziejaus skyriai, http://kariuomene.kam.lt/lt/kariuomenes_atributika/karo_istorija/vytauto_didziojo_karo_muziejus/muziejaus_skyriai.html, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 12 05. 3. Kauno miesto muziejų edukacinės programos, http://kaunomuziejus.lt/uploads/Edukacija%202010%20Kauno_miesto_muziejuje.pdf, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 12 05. 4. Kauno miesto muziejus. Ekspozicijos, http://kaunomuziejus.lt/index.php?page=Ekspozicijos, prieiga per internetą, žiūrėta 2010 11 05. 5. Kauno IX forto muziejaus ryšių su visuomene skyriaus duomenys. Edukacinių programų aprašai (informacija gauta kompiuterinio varianto forma).				

33 lentelė. Specialūs muziejai. (Švietimo istorijos muziejus)

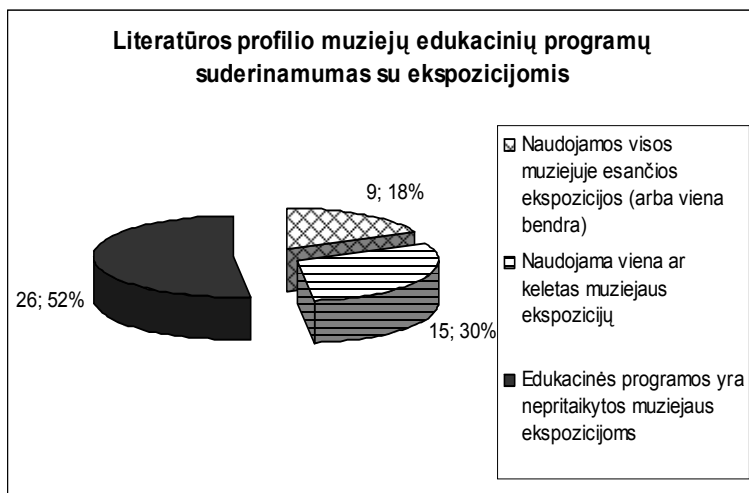
Edukacinių programų suderinamumas su muziejų ekspozicijomis				
		Naudojamos visos muziejuje esančios ekspozicijos (arba viena bendra)	Naudojama viena ar keletas muziejaus ekspozicijų	Edukacinės programos nėra pritaikytos muziejaus ekspozicijoms
Specialus muziejus	Kauno apskrities pedagoginis muziejus	1. „ <i>Švietimo istorijos labirintais</i> “ (vedama teminė ekskursija). 2. „ <i>Piešiame mokyklą</i> “ (supažindinama su muziejaus ekspozicijomis).	1. „ <i>Dailės pamoka tarpukario Lietuvos mokykloje</i> “ (ekspozicijos salė, skirta „Švietimui Lietuvoje 1904 – 1940 m.). 2. „ <i>Tarpukario Lietuvos žaidimai: „Kaip žaidė mano senoliai</i> “ (ekspozicijos salė, skirta „Švietimui Lietuvoje 1904 – 1940 m.). 3. „ <i>Idomiausios mokymo priemonės 1918- 1940 m.</i> “ (Salė, skirta „Švietimas Lietuvoje 1904 – 1940 m.). 4. „ <i>Daraktorinė mokykla</i> “ (Seniausiojo laikotarpio salė (XIII – XIX a.).	1. „ <i>Karpinių pamoka</i> “ (kuriame teminiai karpiniai).
VISO:		2	4	1
Literatūra: 1. Apie muziejų, http://www.pedagoginismuziejus.lt/page.php?2 , prieiga per internetą, žiūrėta 2010 12 04. 2. Kauno apskrities pedagoginis muziejus. Edukacinės programos. (Leidinys lankstinuko forma, leidėjas, leidimo metai ir vieta nenurodyti).				

III PRIEDAS

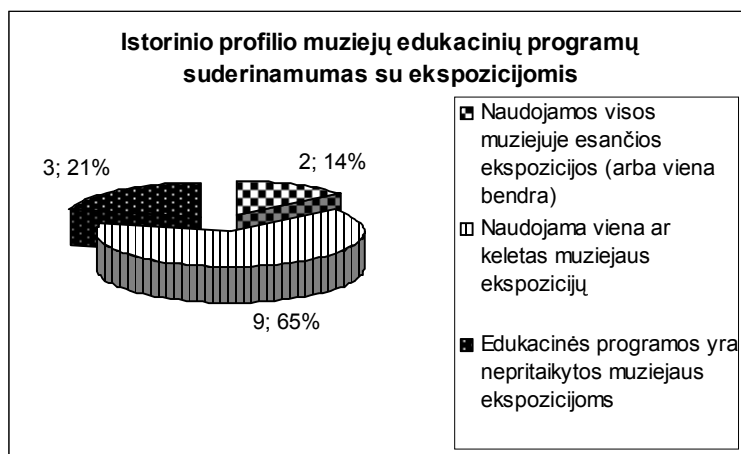
I diagrama. Meno profilio muziejų edukacinių programų suderinamumas su muziejų ekspozicijomis.

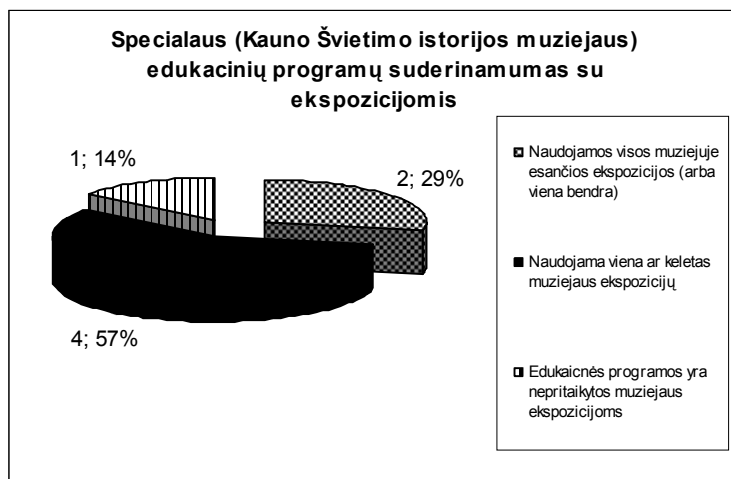
II diagrama. Literatūros profilio muziejų edukacinių programų suderinamumas su muziejų ekspozicijomis.

III diagrama. Istorinio profilio muziejų edukacinių programų suderinamumas su muziejų ekspozicijomis.

IV diagrama. Specialaus (Kauno apskrities pedagoginio, nuo 2010 m. Švietimo istorijos muziejaus) edukacinių programų suderinamumas su muziejaus ekspozicijomis.

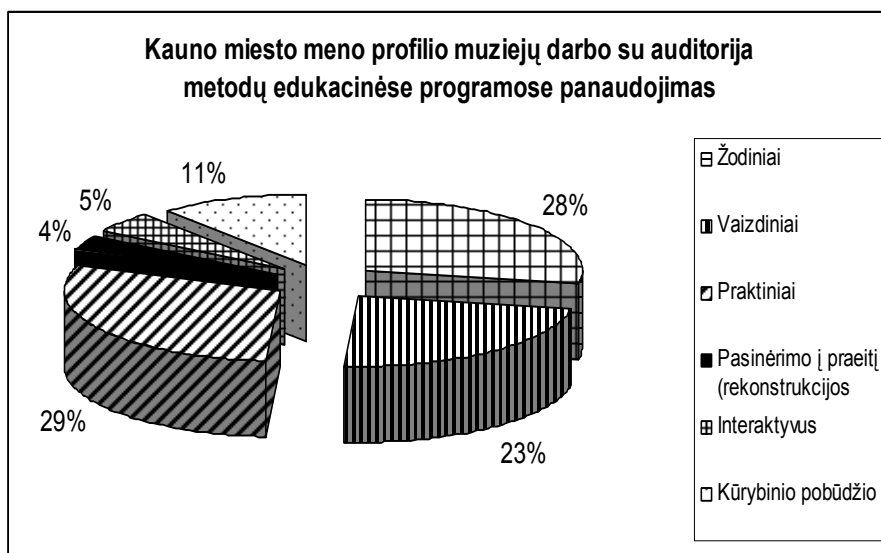

IV PRIEDAS

34 lentelė. Kauno miesto meno profilio muziejų darbo su auditorija metodų edukacinėse programose panaudojimas

DARBO SU AUDITORIJA METODŲ PANAUDOJIMAS KAUNO MIESTO MUZIEJŲ EDUKACINĖSE PROGRAMOSE (REMIANTIS EDUKACNIŲ PROGRAMŲ APRAŠAIS)											
ŽODINIAI METODAI	PANAUDOTAKARTŲ	VAIZDINIAI METODAI	PANAUDOTAKARTŲ	PRAKTINIAI METODAI	PANAUDOTAKARTŲ	PASINĖRIMO Į PRAEITĮ REKONSTRUKCIJOS METODAI	PANAUDOTAKARTŲ	INTERAKTYVUS MOKYMO METODAI	PANAUDOTAKARTŲ	KŪRYBINIO POBŪDŽIO METODAI	PANAUDOTAKARTŲ
	23		19		24		3		4		9

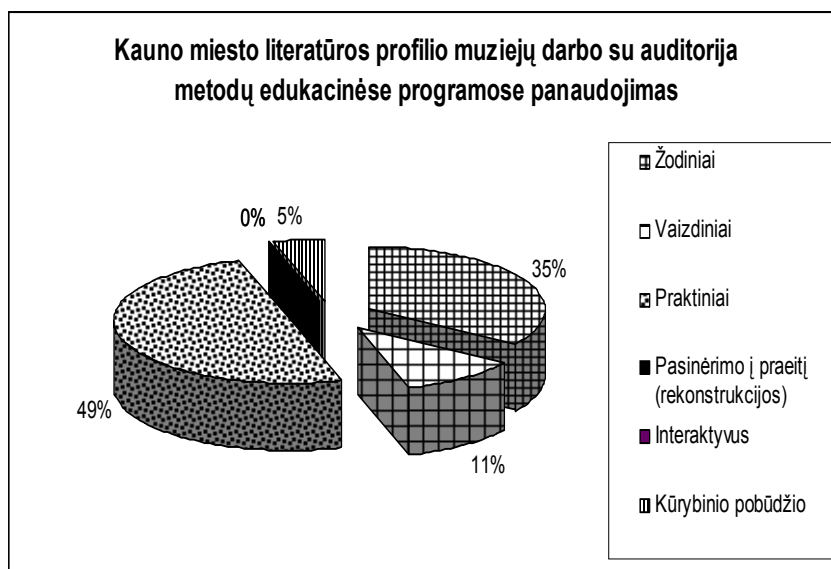
V diagrama. Kauno miesto meno profilio muziejų darbo su auditorija metodų edukacinėse programose panaudojimas

35 lentelė. Kauno miesto literatūros profilio muziejų darbo su auditorija metodų edukacinėse programose panaudojimas

DARBO SU AUDITORIJA METODŲ PANAUDOJIMAS KAUNO MIESTO MUZIEJŲ EDUKACINĖSE PROGRAMOSE (REMIANTIS EDUKACNIŲ PROGRAMŲ APRAŠAIS)											
ŽODINIAI METODAI	PANAUDOTAKARTŲ	VAIZDINIAI METODAI	PANAUDOTAKARTŲ	PRAKTINIAI METODAI	PANAUDOTAKARTŲ	PASINĖRIMO Į PRAEITĮ REKONSTRUKCIJOS METODAS	PANAUDOTAKARTŲ	INTERAKTYVUS MOKYMO METODAS	PANAUDOTAKARTŲ	KŪRYBINIO POBŪDŽIO METODAS	PANAUDOTAKARTŲ
	29		9		42		0		0		4

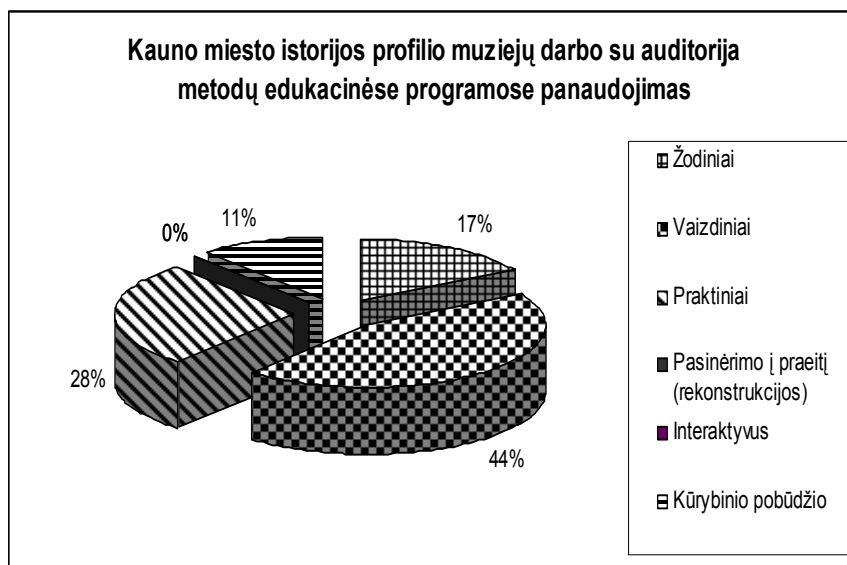
VI diagrama. Kauno miesto literatūros profilio muziejų darbo su auditorija metodų edukacinėse programose panaudojimas

36 lentelė. Kauno miesto istorijos profilio muziejų darbo su auditorija metodų edukacinėse programose panaudojimas

DARBO SU AUDITORIJA METODŲ PANAUDOJIMAS KAUNO MIESTO MUZIEJŲ EDUKACINĖSE PROGRAMOSE (REMIANTIS EDUKACNIŲ PROGRAMŲ APRAŠAIS)											
ŽODINIAI METODAI	PANAUDOTAKARTŲ	VAIZDINIAI METODAI	PANAUDOTAKARTŲ	PRAKTINIAI METODAI	PANAUDOTAKARTŲ	PASINĖRIMO Į PRAEITĮ REKONSTRUKCIJOS METODAI	PANAUDOTAKARTŲ	INTERAKTYVUS MOKYMO METODAI	PANAUDOTAKARTŲ	KŪRYBINIO POBŪDŽIO METODAI	PANAUDOTAKARTŲ
	13		8		5		0		0		2

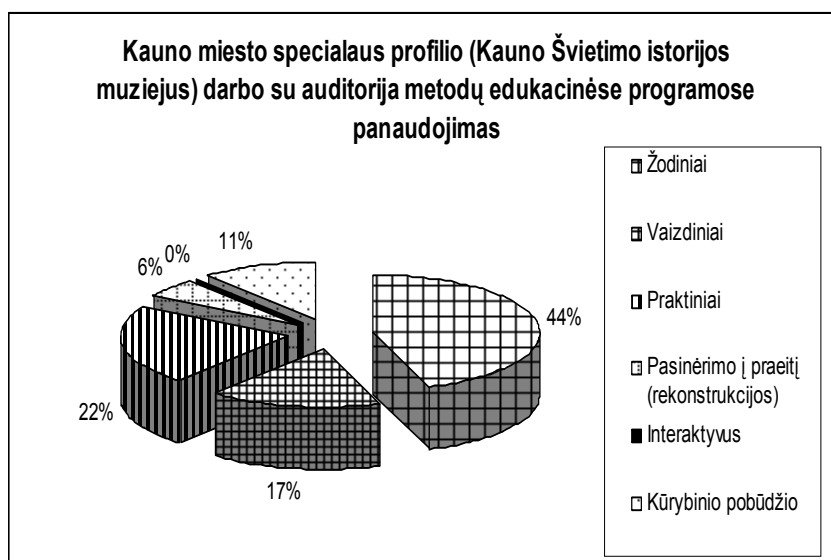
VII diagrama. Kauno miesto istorijos profilio muziejų darbo su auditorija metodų edukacinėse programose panaudojimas

37 lentelė. Kauno miesto specialaus profilio (Švietimo istorijos muziejus) darbo su auditorija metodų edukacinėse programose panaudojimas

DARBO SU AUDITORIJA METODŲ PANAUDOJIMAS KAUNO MIESTO MUZIEJŲ EDUKACINĖSE PROGRAMOSE (REMIANTIS EDUKACNIŲ PROGRAMŲ APRAŠAIS)											
ŽODINIAI METODAI	PANAUDOTAKARTŲ	VAIZDINIAI METODAI	PANAUDOTAKARTŲ	PRAKTINIAI METODAI	PANAUDOTAKARTŲ	PASINĖRIMO Į PRAEITĮ REKONSTRUKCIJOS METODAI	PANAUDOTAKARTŲ	INTERAKTYVUS MOKYMO METODAI	PANAUDOTAKARTŲ	KŪRYBINIO POBŪDŽIO METODAI	PANAUDOTAKARTŲ
	8		3		4		1		0		2

VIII diagrama. Kauno miesto specialaus profilio (Kauno apskrities pedagoginis muziejus) darbo su auditorija metodų edukacinėse programose panaudojimas

V PRIEDAS. MENO PROFILIO MUZIEJAI. EDUKACINĖMS PROGRAMOMS NAUDOJAMI DARBO SU AUDITORIJA METODAI (REMIANTIS EDUKACINIŲ PROGRAMŲ APRAŠAIS)

DAILĖS PROFILIO MUZIEJAI

M. K. ČIURLIONIO MUZIEJUS

1. **Têtê-a-têtê su Čiurlioniu/ naudojami metodai: žodiniai metodai: aiškinimas, pasakojimas, pokalbis** (ateikite ir pažvelgite į mistišką, nuostabų Čiurlionio pasaulį paveiksluose, išgirskite jį muzikoje!)¹⁸⁶, **vaizdiniai metodai: iliustravimas, demonstravimas. Kūrybinio pobūdžio:** Išbandykite dažus, kuriuos mėgo dailininkas ir, gal būt, atraskite talentą savyje!¹⁸⁷.
2. **Animuotos Čiurlionio istorijos/ naudojami metodai: praktiniai metodai: iš dalies žaidybinis metodas, 2. vaizdiniai metodai: audiovizualinės mokymo priemonės** (nešiojami vaizdo grotuvai). **Kūrybinio pobūdžio:** „turėsite galimybę vaizdo grotuvus papildyti savo eksperimentine animacija. Jūsų kūrybiniams eksperimentams atvira video laboratorija, kurioje tapsite, galbūt, pirmojo gyvenime, autorinio filmo režisieriais!“¹⁸⁸.

MYKOLO ŽILINSKO GALERIJA

3. **Kitoks pasaulis, arba kaip skaičiuoja kinai/ naudojami metodai: žodiniai metodai: aiškinimas, pasakojimas:** „Edukacinėje programoje ne tik išgirsite mitą apie Pasaulio sukūrimą, legendą apie Idzamanę ir Idzaną, bet ir susipažinsite su budizmo bei konfucionizmo mokymu, suformavusiu rytiečių pasaulėžiūrą. Sužinosite, kas pirmieji atrado popierių, laką, porcelianą, ką reiškia ilgos Budos ausys, kodėl ritinėja švytintį perlą slibinai“¹⁸⁹. **Praktiniai metodai: žaidybinis metodas.** „Mokysitės sudauginti skaičius neįprastai, naudodami brūkšnį, kuris kinų tapyboje ir kaligrafijoje yra esminis. Išmoksitės kinų naudojamą daugybos lentelę perkūnyti į piešinį ir net vėduoklę“¹⁹⁰.
4. **Laiko mašina/ naudojami metodai: žodiniai metodai: aiškinimas, pasakojimas, pokalbis. Vaizdiniai metodai: demonstravimas, iliustravimas:** „savo idėjas stebėsite salės ekrane ir patys

¹⁸⁶ Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus, 2009 – 2010 m. edukacinės programos. (Leidinys lankstinuko forma, autorius, leidimo data ir vieta nenurodyti).

¹⁸⁷ Ten pat.

¹⁸⁸ Ten pat.

¹⁸⁹ Ten pat.

¹⁹⁰ Ten pat.

- jas komentuosite¹⁹¹. **Kūrybinio pobūdžio:** (pagal šiuolaikinio meno tendencijas bandomas kurti koliažas).
5. **Biblija paveiksluose/ naudojami metodai: žodiniai metodai: aiškinimas, pasakojimas, pokalbis. Praktiniai metodai: vaidybinis (inscenizacijos metodas):** „vaidinsite gyvai religines scenas“¹⁹². **Kūrybinio pobūdžio:** „įkvėpti dailininkų kūrybos galėsite patys tapti Biblijos iliustratoriais – piešite ir tapysite“.
 6. **Žmogus turėtų būti aklas tam, kas jį apakina, tada jis galės matyti/ naudojami metodai: praktiniai metodai: žaidybinis metodas. Pasinėrimo į praeitį (rekonstrukcijos) metodas:** „Atsineškite raiščius akims ir įsijauskite į neregio būseną“¹⁹³. **Interaktyvus mokymo metodas – lankytojai liečia eksponatus).**
 7. **Surask lobį / naudojami metodai: praktiniai metodai: žaidybinis:** „nepatingėsite atlikti tam tikras užduotis, parodyti šiek tiek sumanumo ir kantrybės“¹⁹⁴.
 8. **Kelionė į Egiptą/ naudojami metodai: pasinėrimo į praeitį (rekonstrukcijos) metodas:** „tai Jūsų labiausiai mėgiama išvyka į archaišką piramidžių ir didingų faraonų šalį. Plauksite Nilu, statysite šventyklas, žaisite „Krokodilų ir laivų mūšį“, mokysitės hieroglifų rašto, o tada, Jūs išvysite tikrą mumiją, kuri, sako, kartais atgyja...“¹⁹⁵. **Praktiniai metodai: žaidybinis. Interaktyvus mokymo metodas: (edukacinė programa pritaikyta neregiam).**
 9. **Linksmybės pagal graikus/ naudojami metodai: praktiniai: vaidybinis (inscenizacijos):** „vaidinsite tikrą tragediją pagal antikinio graikų teatro kanonus“¹⁹⁶, **pasinėrimo į praeitį (rekonstrukcijos metodas)** „Be to, puošitės graikišku apdaru ir kilsite į Olimpą. Žinoma graikiškai puotausite (prieš tai patartina pavalgyti), nes graikai vaišėms prasimanydavo kur kas smagesnių dalykų nei valgis. Šoksitės graikišką sirtakį ir vaidinsite tikrą tragediją pagal antikinio graikų teatro kanonus“¹⁹⁷. **5. Žodiniai metodai: pasakojimas, aiškinimas, pokalbis. Vaizdiniai metodai: demonstravimas, iliustravimas.**
 10. **Meilė nuoga ir apsirengusi/ naudojami metodai: žodiniai: aiškinimas, pasakojimas, pokalbis:** „pasirenkant aktualų ir patrauklų paaugliams požiūrio tašką, spręsti esminius meno ir kultūros klausimus...nuogybė – seksualumo, meilės ar mirties simbolis?“¹⁹⁸. **Vaizdiniai metodai: demonstravimas, iliustravimas. Kūrybinio pobūdžio:** baigiama kūrybiniu užsiėmimu, kurio

¹⁹¹ Ten pat.

¹⁹² Ten pat.

¹⁹³ Ten pat.

¹⁹⁴ Ten pat.

¹⁹⁵ Ten pat.

¹⁹⁶ Ten pat.

¹⁹⁷ Ten pat.

¹⁹⁸ Ten pat.

metu pildoma slapta dėžė. Joje bus kaupiami piešiniai, raštelių archyvas, laiškai ir rašiniai (eilėraščiai?) apie meilę, seksą, svajones, rūpesčius...).

KAUNO PAVEIKSLŲ GALERIJA

11. **Aš – kolekcininkas/ naudojami metodai: žodiniai: pasakojimas, pokalbis, aiškinimas:** „Ateisite ir papasakosite Jūs. Be to, sužinosite, kaip atsirado Algimanto Miškinio dailės rinkiniai Paveikslų galerijoje, kas juose turi meninę vertę, o kas, gal, nelabai, nes juk kolekcininkas ne visada būna ir meno žinovas“¹⁹⁹.
12. **FLUXUS arba JURGIS MAČIŪNAS/ naudojami metodai: praktiniai metodai: žaidybinis metodas:** „o tada galėsite pasislėpti „Juodojo skylėj“, kurią rasite ne, kažkur, kosmoso platybėse, o čia pat, galerijoje!“²⁰⁰. **Kūrybinio pobūdžio:** „pabūsite fluxus menininkais, kursite flux(išką) paštą“²⁰¹.

VELNIŲ MUZIEJUS

13. **Ne toks velnias baisus, kaip jį maliavoja/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pokalbis, pasakojimas, aiškinimas** „sužinosite, kuo lietuviškas velnias skiriasi nuo savo „kolegos“ kitose pasaulio šalyse. Galėsite pasigirti, kiek perskaitėte pasakų apie kipšiukus, raganas, visokius bildukus ar kaukus“²⁰². **Praktiniai metodai: žaidybinis metodas:** „Kai kurių nelabųjų teks ieškoti slaptose muziejaus buveinėse...“²⁰³.

J. ZIKARO MUZIEJUS

14. **Svečiuose pas Laisvės paminklo kūrėją/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pokalbis, pasakojimas, aiškinimas:** „išgirsite daug šios asmenybės gyvenimo ir kūrybos faktų, o jauki namų aplinka padės labiau suprasti menininką, suteiks nepakartojamo žavesio“²⁰⁴. **Vaizdiniai metodai: demonstravimas, iliustravimas.**

¹⁹⁹ Ten pat.

²⁰⁰ Ten pat.

²⁰¹ Ten pat.

²⁰² Ten pat.

²⁰³ Ten pat.

²⁰⁴ Ten pat.

L. TRUIKIO IR M. RAKAUSKAITĖS MEMORIALINIS MUZIEJUS

15. **Smilkalų kvapas/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pokalbis, aiškinimas, pasakojimas** „susipažinsite su žymių menininkų kūryba ir gyvenimu, išgirsite pikantiškų istorijų apie šių asmenybių savitario santykius, meilę, draugystę...diskutuosite, šnekučiuositės arba tiesiog medituosite²⁰⁵. **Vaizdiniai metodai: demonstravimas, iliustravimas.**

MUZIKOS PROFILIO MUZIEJAI

M. IR K. PETRAUSKŲ MUZIEJUS

16. **K. Petrauskas ir opera/ naudojami metodai: žodiniai metodai: aiškinimas, pasakojimas:** „dalyviai supažindinami su solisto K. Petrausko kūrybos ir gyvenimo ekspozicija, atkreipiant dėmesį į operas, kuriose dainavo K. Petrauskas Peterburgo ir Kauno teatruose²⁰⁶. **Praktiniai metodai: užduočių: (naudojami specialiai edukacinei programai paruošti užduočių lapai), žaidybinis:** „pagal pateiktas nuotraukas bando atspėti K. Petrausko sukurtus vaidmenis operose, klauso keletą solisto įdainuotų arijų, bando spėti kokia tai opera, koks tai personažas²⁰⁷, **vaizdiniai metodai: iliustravimas, demonstravimas.**
17. **Svečiuose pas K. Petrauską/ naudojami metodai: žodiniai metodai: aiškinimas, pasakojimas, pokalbis:** „supažindinama su K. Petrausku, jo gyvenama aplinka, darbu operos teatre išskiriant įdomiausius memorialinio buto eksponatus<...>rezultatų aptarimas, pokalbis su vaikais²⁰⁸. **Praktiniai metodai: užduočių: (naudojami specialiai edukacinei programai paruošti užduočių lapai), vaizdiniai metodai: iliustravimas, demonstravimas.**
18. **Teatras: scena ir užkulsiai/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas, aiškinimas. Vaizdiniai metodai: demonstravimas, iliustravimas:** „teatrinę atmosferą papildys operos „Faustas“ muzikos įrašai²⁰⁹. **Praktiniai metodai: žaidybinis metodas:** „dalyvių fotografavimasis su butaforiniais Fausto, Margaritos ir Mefistofelio personažų maketais²¹⁰.

²⁰⁵ Ten pat.

²⁰⁶ Kauno M. Ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejus. Edukacinių programų aprašai (duomenys gauti kompiuterinio varianto forma)

²⁰⁷ Ten pat.

²⁰⁸ Ten pat.

²⁰⁹ Ten pat.

²¹⁰ Ten pat.

M. K. PETRAUSKŲ ARBA J. GRUODŽIO MEMORIALINIS MUZIEJUS

19. **Žiūrėk, klausyk ir atpažink!/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas, aiškinimas, pokalbis. Vaizdiniai metodai: iliustravimas, demonstravimas:** „bus pasakojama konkretaus instrumento istorija, parodyta sandara, vieta ir reikšmė orkestre“²¹¹. **Praktiniai metodai: žaidybinis:** „susipažinę su konkrečia instrumentų grupe dalyviai savarankiškai bandys atpažinti instrumentus pagal tembrą ir pagal išvaizdą“²¹². **Interaktyvus metodas:** (suteikiama galimybė liesti instrumentus).

J. GRUODŽIO MEMORIALINIS MUZIEJUS

20. **Svečiuose pas Juozą Gruodį/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pokalbis:** „rezultatų aptarimas, pokalbis“²¹³. **Praktiniai metodai: užduočių: (naudojami specialiai edukacinei programai paruošti užduočių lapai).** **Vaizdiniai metodai: iliustravimas, demonstravimas:** „klausysis J. Gruodžio muzikos“²¹⁴.
21. **Kompozitorius J. Gruodis, jo gyvenimas ir muzika/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas, pokalbis. Vaizdiniai metodai: iliustravimas, demonstravimas:** „klausomasi aptariamų muzikos įrašų“²¹⁵. **Praktiniai metodai: užduočių: (naudojami specialiai edukacinei programai paruošti užduočių lapai – kryžiažodis).**
22. **Arbatėlė pas tetą Stasę/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pokalbis, pasakojimas:** „pasakojant bus daugiau dėmesio skiriama J. Gruodžio žmonai Stasei Petrauskaitei – Gruodienei bei vienam jos neeilinių pomėgių – figūrėlių lankstymui iš saldinių popieriukų“²¹⁶. **Praktiniai metodai: žaidybinis metodas:** „pristačius kolekciją dalyviai patys bandys sukurti figūrėles iš popierėlių“²¹⁷. **Kūrybinio pobūdžio:** (patys lankytojai dalyvauja kūrybos procese, kurdami figūrėles iš saldinių popieriukų).
23. **Surask/ naudojami metodai: praktiniai metodai: žaidybinis:** „Lobio ieškojimo“ žaidimo variantas.
24. **Naujai išgirsikime kompozitorių Juozą Gruodį/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas. Vaizdiniai metodai: demonstravimas, iliustravimas** (naudojami to laikmečio žemėlapiai, nuotraukų kopijos, natų ir muzikos įrašų ištraukos).

²¹¹ Ten pat.

²¹² Ten pat.

²¹³ Ten pat.

²¹⁴ Ten pat.

²¹⁵ Ten pat.

²¹⁶ Ten pat.

²¹⁷ Ten pat.

POVILO STULGOS TAUTINIŲ MUZIKOS INSTRUMENTŲ MUZIEJUS

25. **Tradiciniai šokiai ir žaidimai/ naudojami metodai: praktiniai metodai: žaidybinis:** Edukacinės programos metu šokami XIX a. pabaigos – XX a. pradžios Lietuvos kaimo pasilinksminimo šokiai²¹⁸.
26. **Muzikuoti smagu/ naudojami metodai: praktiniai metodai: žaidybinis. Žodiniai metodai: aiškinimas, pasakojimas, pokalbis. Interaktyvus mokymo metodas:** (vaikai gali imti instrumentus į rankas, jais groti).
27. **Muzikinė kelionė lietuvių liaudies instrumentų pasaulyje/ naudojami metodai: žodiniai: pasakojimas, aiškinimas:** „Trumpas pažintinis pasakojimas padės išvelgti skirtumus tarp akordeono, armonikos, koncertinos, bandonijos“²¹⁹. **Vaizdiniai metodai: iliustravimas, demonstravimas. Praktiniai metodai: žaidybinis metodas** (kuriama kapela).
28. **Muzikinė kelionė lietuvių liaudies instrumentų pasaulyje/ naudojami metodai: žodiniai: pasakojimas, aiškinimas:** „mokiniam pasakojama apie muzikos instrumentų kilmę, raidą, pritaikymą liaudies muzikoje“²²⁰. **Vaizdiniai metodai:** demonstravimas, iliustravimas. **Kūrybinio pobūdžio:** (mokiniai patys gamina nesudėtingus instrumentus).
29. **Lietuvių vestuvinių papročių keliais/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas:** „lankytojai supažindinami su senaisiais lietuvių vestuvių papročiais“²²¹, **vaizdiniai metodai: iliustravimas, demonstravimas:** (įvairūs buities daiktai). **Praktiniai metodai: žaidybinis:** (jauniesiems pasakojami vestuvių papročiai, kuriuos jie patys turi atlikti).
30. **Kantičkinės giesmės/ naudojami metodai: praktiniai metodai: žaidybinis metodas** (giedamos kantičkinės giesmės).

TEATRO PROFILIO MUZIEJUS

KAUNO V. IR S. RATKEVIČIŲ LĖLIŲ TEATRO MUZIEJUS

31. **Svečiuose pas visų lėlių žiniuonę/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas** „pasakojama trumpa teatro ir muziejaus istorija“²²². **Vaizdiniai metodai: demontsravimas,**

²¹⁸ Povilo Stulgos tautinių muzikos instrumentų muziejus. Edukacinės programos, prieiga per internetą, <http://www.muzikos-instrumentu-muziejus.lt/page6.html>, žiūrėta 2010 10 20.

²¹⁹ Ten pat.

²²⁰ Ten pat.

²²¹ Ten pat.

²²² Kauno V. Ir S. Ratkevičių Lėlių teatro muziejus. Edukacinių programų aprašai (duomenys pateikti spausdinto varianto forma).

- iliustravimas:** „žiūrovai supažindinami su įvairiom lėlių valdymo konstrukcijom“²²³. **Praktiniai metodai: vaidybinis (inscenizacijų) metodas:** „teatro aktorius vaidina 4 – 5 etiudus iš repertuarinio spektaklio“²²⁴. **Kūrybinio pobūdžio:** (vaikai patys improvizuoja su lėlėmis).
32. **Onutės dirbtuvėlė. Kūrybinio pobūdžio:** (lankytojai patys kuria spektaklius, pradedant pjesės parinkimu, lėlių, dekoracijų, eskizų piešimu, baigiant spektaklio rodymu).
33. **Pasakų skrynia/ naudojami metodai: praktiniai metodai: vaidybinis (inscenizacijų):** „improvizuotai sekama pasaka, suvaidinant kamerinį spektaklį pagal tekstą“²²⁵.
34. **Kiškis drąsuolis/ naudojami metodai: vaizdiniai metodai: demonstravimas, iliustravimas. Praktiniai metodai: vaidybinis (inscenizacijų):** „Vaidinami keturi etiudai pagal D. Čiurlionytės pasaką „Kiškis drąsuolis“, kuriose parodomos skirtingos lėlių valdymo konstrukcijos (pirštinių lėlės, lazdelinės arba gabitinės lėlės, marionetės, šešėlių teatro lėlės)“²²⁶.

LITERATŪROS PROFILIO MUZIEJAI. EDUKACINĖMS PROGRAMOMS NAUDOJAMI DARBO SU AUDITORIJA METODAI (REMIANTIS EDUKACINIŲ PROGRAMŲ APRAŠAIS)

MAIRONIO LIETUVIŲ LITERATŪROS MUZIEJUS

35. **Iliustruojame pasaką/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas:** „Programos pradžioje ekskursijų vadovė moksleiviams pristato lietuvių rašytoją Vytautą V. Landsbergį, perskaito jo pasaką „Bulvė generolė“²²⁷. **Praktiniai metodai: užduočių:** „Vaikai suskirstomi į keturias grupes, kurių kiekviena gauna skirtingą dėlionę. Jų užduotis – sudėti paveikslukus ir atpažinti jau girdėtos pasakos personažus ar veiksmo scenas“²²⁸. **Kūrybinis metodas:** „pasirinkę piešimo techniką, moksleiviai patys iliustruoja pasaką“²²⁹.
36. **Svečiuose pas Maironį/ naudojami metodai: Žodiniai metodai: pasakojimas, aiškinimas. Praktiniai metodai: užduočių:** „Ekskursijos po Maironio butą metu specialiai parengtame sąsiuvinyje, kurį gauna kiekvienas lankytojas, mokiniai atlieka užduotis“²³⁰.
37. **Viešnagė Maironio namuose/ naudojami metodai: praktiniai metodai: žaidybinis:** „Maironio memorialiniame bute kiekvienas mokinys pagal duotus aprašymus suranda eksponatus“²³¹.

²²³ Ten pat.

²²⁴ Ten pat.

²²⁵ Ten pat.

²²⁶ Ten pat.

²²⁷ Maironio lietuvių literatūros muziejus. Edukacinės programos, prieiga per internetą, <http://www.mairioniomuziejus.lt/index.php?id=187>, žiūrėta 2010 10 20.

²²⁸ Ten pat, žiūrėta 2010 10 20.

²²⁹ Ten pat, žiūrėta 2010 10 20.

²³⁰ Ten pat, žiūrėta 2010 10 20.

- Užduočių:** „Programos metu varžosi 2 žaidėjų grupės, kuriose yra vienodas narių skaičius. Kiekvienas žaidėjas gauna atskirą užduočių komplektą“²³².
38. **Maironis. Išgirk ir įsimink!/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas:** „Moksleiviai, supažindinti su Maironio memorialiniais kambariais“²³³. **Vaizdiniai metodai: iliustravimas:** „Kiekviena grupė gauna pluoštą fotokopijų su kambariuose esančių jau matytų daiktų fragmentais, vaizdais iš skirtingų poeto gyvenimo laikotarpių“²³⁴. **Praktiniai metodai: žaidybinis:** „viena grupė, naudodama ekskursijos metu išgirstus faktus, bando paaiškinti antrajai, kas pavaizduota kortelėje“²³⁵.
39. **Maironio gyvenimo takais/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas, aiškinimas, pokalbis:** „Moksleiviai, susipažinę su pagrindiniais Maironio gyvenimo ir kūrybos faktais“²³⁶, „be to, diskusijų metodas lavina iškalbą. Nuomonių susidūrimas skatina ieškoti naujos informacijos, pažiūrėti į objektus ar įvykius kitu rakursu, keisti mąstyseną ir iš naujo spręsti ginčą“²³⁷.
40. **Ką pasakoja daiktai apie Maironį/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas:** „Vėliau, jau išklause trumpą bendrinę ekskursijų vadovo informaciją apie Maironio gyvenimą“²³⁸. **Praktiniai metodai: žaidybinis:** „mokiniai suskirstomi į 6 grupes ir kiekviena iš jų gauna lapelį su vienokiu ar kitokiu žodžiu, apibūdinančiu poetą, vėliau<...> jie ieško įrodymų savo gautam žodžiui pagrįsti“²³⁹. **Vaizdiniai metodai: iliustravimas, audiovizualinės mokymo priemonės:** „gali būti vienas iš kompiuterinėje laikmenoje pateiktų eksponatų, taip pat bet koks poeto daiktas, esantis jo kambariuose“²⁴⁰.
41. **Literatūros ekspozicija – ekskursija/ naudojami metodai: kūrybinio pobūdžio:** „Moksleiviai iš pateiktų eksponatų kopijų (rankraščių, nuotraukų, knygų, suvenyrų ir pan.) atrinka tinkamus vertingiausius, informatyviausius, įdomiausius eksponatus ir patys rengia parodą. Vėliau patys veda ekskursiją“²⁴¹.
42. **Rašytojų balsai ir veidai/ naudojami metodai: vaizdiniai metodai: audiovizualinės mokymo priemonės:** „Edukacinei programai naudojamos kasetės, kuriose yra įrašyti draugų, giminaičių prisiminimai apie konkrečius rašytojus“²⁴², **iliustravimas:** „vaizdinė informacija – muziejaus archyvuose esančių nuotraukų, rankraščių, dokumentų, susijusių su minėtų autorių gyvenimu ar

²³¹ Ten pat, žiūrėta 2010 10 20.

²³² Ten pat, žiūrėta 2010 10 20.

²³³ Ten pat, žiūrėta 2010 10 20.

²³⁴ Ten pat, žiūrėta 2010 10 20.

²³⁵ Ten pat, žiūrėta 2010 10 20.

²³⁶ Ten pat, žiūrėta 2010 10 20.

²³⁷ Ten pat, žiūrėta 2010 10 20.

²³⁸ Ten pat, žiūrėta 2010 10 20.

²³⁹ Ten pat, žiūrėta 2010 10 20.

²⁴⁰ Ten pat, žiūrėta 2010 10 20.

²⁴¹ Ten pat, žiūrėta 2010 10 20.

²⁴² Ten pat, žiūrėta 2010 10 20.

- veikla, kopijos²⁴³. **Praktiniai metodai: žaidybinis:** „Programos metu, mokiniai naudodamiesi pateikta garsine ir vaizdine medžiaga, bando atkurti pasirinkto rašytojo „pomėgius, charakterį, ar tiesiog pateikia smulkesnių gyvenimo detalių vienu ar kitu jo gyvenimo laikotarpiu“²⁴⁴.
43. **Knygos atsiradimo istorija/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas:** „moksleiviai supažindinami su žmonių bendravimo priemonėmis iki rašto atsiradimo“²⁴⁵, **pokalbis:** „Diskutuojama apie tai, kiek ir kokios informacijos galima perteikti nenaudojant rašto“²⁴⁶.
44. **Kai žmonės rašė plunksna/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas:** „Antroje programos dalyje vaikai supažindinami su atsiradusiu raštu – rankraščiais“²⁴⁷. **Praktiniai metodai: žaidybinis:** „suteikiama galimybė patiems išbandyti senovinius rašto metodus“²⁴⁸.
45. **Išeivių literatūros apžvalga „Išėję sugrįžti“/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas:** „Ekspozicijoje trumpai apžvelgiama išeivių literatūros raida“²⁴⁹. **Vaizdiniai metodai: iliustravimas:** „Moksleiviams pateikiamos keleto autorių rankraščių kopijos“²⁵⁰. **Praktiniai metodai: žaidybinis:** „bandoma lyginant raštą, rašymo stilių nustatyti autorių“²⁵¹, **užduočių:** „Pasirinktinai galima spręsti kryžiažodį (visi atsakymai pateikiami ekspozicijoje)“²⁵².
46. **Literatūrinė kelionė laiku/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas:** „Moksleiviams trumpai pristatoma ekspozicija „Lietuvių literatūros istorija nuo senųjų raštų iki 1955 m.“²⁵³. **Praktiniai metodai: žaidybinis:** „Pagal kiekvienai grupei pateiktus klausimus ir užduotis, jie patys bando atsekti svarbiausius lietuvių literatūros bei kultūros įvykius“²⁵⁴, **užduočių:** „žinias įtvirtina dėliodami „laiko juostą“ – išrenka iš kiekvieno laikotarpio svarbiausias datas ir dėsto jas eilės tvarka“²⁵⁵. **Vaizdiniai metodai: iliustravimas:** „Kad būtų lengviau, gauna dar šiek tiek papildomos medžiagos: priklausomai nuo priskirto analizuoti laikotarpio gali pastudijuoti keletą senosios literatūros kopijų, gauna tekstukus, parašytus „graždanka“²⁵⁶.

²⁴³ Ten pat, žiūrėta 2010 10 20.

²⁴⁴ Ten pat, žiūrėta 2010 10 20.

²⁴⁵ Ten pat, žiūrėta 2010 10 20.

²⁴⁶ Ten pat, žiūrėta 2010 10 20.

²⁴⁷ Ten pat, žiūrėta 2010 10 20.

²⁴⁸ Ten pat, žiūrėta 2010 10 20.

²⁴⁹ Maironio lietuvių literatūros muziejus. Edukacinės programos, prieiga per internetą, <http://www.maironomuziejus.lt/index.php?id=187>, žiūrėta 2010 11 18.

²⁵⁰ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁵¹ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁵² Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁵³ Ten pat, 2010 11 18.

²⁵⁴ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁵⁵ Ten pat, 2010 11 18.

²⁵⁶ Ten pat, 2010 11 18.

MAIRONIO LIETUVIŲ LITERATŪROS MUZIEJAUS PADALINIAI.

S. NĖRIES MUZIEJUS

47. **TAIP arba NE/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas:** „susipažinę su muziejaus ekspozicijomis“²⁵⁷. **Vaidiniai metodai: audiovizualinės mokymo priemonės:** „atsakinėsite į klausimus, pateiktus ekrane“²⁵⁸. **Praktiniai metodai: žaidybinis:** „pasiskirstę į komandas, atsakinėsite į klausimus, pateiktus ekrane“²⁵⁹.
48. **„Vaidiname „Eglę žalčių karalienę“/ naudojami metodai: praktiniai metodai: vaidybinis (inscenizacijos) metodas:** (edukacinės programos metu vaidinimama S. Nėries pasaka „Eglė žalčių karalienė“).
49. **Salomėjos Nėries namų labirintuose!// naudojami metodai: praktiniai metodai: žaidybinis:** „Įmindami mįsles, atpažinsite ir surasite muziejuje eksponuojamus daiktus“²⁶⁰.
50. **Užduotys poetės S. Nėries pasakų „Pabūkime Eglės žalčių karalienės“ arba „Senelės pasakos pasaulyje“ motyvais/ naudojami metodai: užduočių:** „Žaismingi paveikslėliai pasakų motyvais padės prisiminti eiles ir sudėlioti jas šalia vaizdelių“²⁶¹.
51. **Susipažinkime su ekspozicija/ naudojami metodai: praktiniai metodai: užduočių:** „Jums bus išdalinti lapai, kuriuose pagal pateiktas raides įrašysite poetės kūrinių pavadinimus, esančius literatūrinėje ekspozicijoje. Nesudėtinga, greita ir linksma žaidžiant komandomis!“²⁶²
52. **Atpažink Salomėjos Nėries eilėraščius ir jos lankytas vietas ekspozicijoje/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas:** „išklausę trumpą ekskursiją“²⁶³. **Praktiniai metodai: žaidybinis:** ieškosite ir bandysite atpažinti Salomėjos Nėries lankytas vietas bei eilėraščius literatūrinėje ekspozicijoje“²⁶⁴.
53. **Salomėjos Nėries kelionių sudarymas/ naudojami metodai: kūrybinio pobūdžio:** „gavę parodinę medžiagą, kurioje rasite poetės lankytų vietų vaizdus ir eilėraščius, susijusius su tomis vietovėmis, paruošite virtualią parodą – vietovės vaizdą siedami su eilėraščio turiniu“²⁶⁵.

²⁵⁷ Salomėjos Nėries memorialinis muziejus. Edukacinės programos. (Leidiny s lankstinuko forma, leidėjas, leidimo metai ir vieta nenurodyti).

²⁵⁸ Ten pat.

²⁵⁹ Ten pat.

²⁶⁰ Ten pat.

²⁶¹ Ten pat.

²⁶² Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁶³ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁶⁴ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁶⁵ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

JUOZO GRUŠO MEMORIALINIS MUZIEJUS

54. **Teatro uždangą praskleidus/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas, aiškinimas:** „Supažindinimas su Grušo dramos veikalais, akcentuojant jų kelią į sceną: bendras režisieriaus, dailininko, kompozitoriaus darbas, skirtingų teatrų pastatymai, jų ypatumai“²⁶⁶. **Vaizdiniai metodai: iliustravimas, audiovizualinės mokymo priemonės:** „Garso, vaizdo medžiaga, scenografijos, kostiumų eskizai“²⁶⁷.
55. **Pirmoji viešnagė Juozo Grušo namuose bei viktorina Pažįstamas ir nepažįstamas rašytojas Juozas Grušas/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas, aiškinimas:** „Galimybė dalyvauti ekskursijoje po muziejų ir sodybą, įsidėmėti ir atpažinti kai kuriuos įdomius eksponatus“²⁶⁸. **Vaizdiniai metodai: demonstravimas, audiovizualinės mokymo priemonės:** „garso ir vaizdo įrašų demonstravimas“²⁶⁹. **Praktiniai metodai: užduočių:** „atsakymai į muziejininkų parengtos anketos klausimus“²⁷⁰. (Labai aiškiai pabrėžtas demonstravimas, neįprasta).

JUOZO TUMO VAIŽGANTO MEMORIALINIS MUZIEJUS

56. **Ką man papasakojo Vaižganto namuose esantys daiktai/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas:** „Moksleiviai išklauso pasakojimą apie Juozą Tumą-Vaižgantą, jo vaikystę, apie muziejų“²⁷¹, **praktiniai metodai: užduočių:** „apie muziejų ir gauna užduočių sąsiuvinius, kuriuose atlieka pateiktas užduotis“²⁷².
57. **Susipažink su Vaižgantu jo namuose/ naudojami metodai: praktiniai metodai: užduočių:** „Moksleiviai gauna skirtingus testus. Į testo klausimus jie atsako remdamiesi muziejuje esančiais daiktais-eksponatais“²⁷³.
58. **Vaižganto portretas: tekstų mozaika/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas** (vaikai supažindinami su muziejumi), **praktiniai metodai: užduočių:** „Edukacinės programos dalyviams išdalunami tekstai - ištraukos iš Juozo Tumo-Vaižganto kūrinių, laiškų, straipsnių,

²⁶⁶ Juozo Grušo memorialinis muziejus. *Edukacinės programos*, prieiga per internetą, <http://www.mairioniomuziejus.lt/index.php?id=200>, žiūrėta 2010 11 18.

²⁶⁷ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁶⁸ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁶⁹ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁷⁰ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁷¹ Juozo Tumo – Vaižganto memorialinis muziejus. *Edukacinės programos*, prieiga per internetą, <http://www.mairioniomuziejus.lt/index.php?id=38>, žiūrėta 2010 11 18.

²⁷² Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁷³ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

amžininkų atsiminimų fragmentai apie rašytoją. Garsiai skaitant tekstus, kiekvienas pasižymi iš jų išplaukusį vieną ar kitą spalvingos Vaižganto asmenybės bruožą, jo pasaulėžiūros ypatumus²⁷⁴.

B. IR V. SRUOGŲ NAMAI – MUZIEJUS

59. **Pirmoji pažintis su B. ir V. Sruogų namais – muziejumi/ naudojami metodai: žodiniai: pasakojimas** (apžvalginė ekskurija), **praktiniai metodai: užduočių:** „vaikai gauna knygeles, kuriose pateikti įvairūs klausimai arba kažkokio eksponato nuotrauka²⁷⁵.
60. **Atpažink ir surask muziejaus eksponatus/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas:** (vedama apžvalginė ekskursija), **praktiniai metodai: žaidybinis:** „kortelėse yra pateikiami užšifruoti klausimai - mįslės apie muziejuje esančius eksponatus<...>Moksleiviai turi atspėti, koks tai yra eksponatas, surasti jį muziejuje ir padėti prie jo kortelę²⁷⁶.
61. **Balio Sruogos *Milžino paunksmė*/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pokalbis:** „Parengta edukacinė programa vyksta diskusijų forma²⁷⁷, **aiškinimas:** „Edukacinėje programoje įtvirtinamos ir teorinės žinios: aiškinamasi, kas yra ironija, sarkazmas, remarka? ir t.t.²⁷⁸. **Praktiniai metodai: užduočių:** „Remiantis tam tikromis citatomis, moksleiviai grupelėse atlieka užduotis. Programos tikslas – analizuoti pateiktus tekstus, t. y. atpažinti menines raiškos priemones, charakterizuoti personažus, apibūdinti laiką, erdvę ir t.t.²⁷⁹.
62. **Panoraminis kryžiažodis *Balys Sruoga*/ naudojami metodai: žodiniai: pasakojimas** (išklausa ekskursija), **praktiniai metodai: užduočių:** (sprendžiamas kryžiažodis *Balys Sruoga*).
63. **Balio Sruogos biografija ir kūryba/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas** (išklausa ekskursija), **praktiniai metodai: užduočių:** „moksleiviai paskirstomi į nedideles grupes, jiems išdalinamos kortelės, kuriose surašyti įvairūs rašytojo Balio Sruogos biografijos faktai. Iš jų reikia sudėlioti vientisą rašytojo biografiją²⁸⁰.

VAIKŲ LITERATŪROS MUZIEJUS

64. **Prano Mašiotto kūrybos lobiai/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas:** „Kokia buvo XIX amžiaus antroje pusėje gyvenusio vaiko kasdienybė, ką jis mokėjo dirbti,

²⁷⁴ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁷⁵ B. ir V. Sruogų namai – muziejus. Edukacinės programos, prieiga per internetą, <http://www.mairioniomuziejus.lt/index.php?id=58>, žiūrėta 2010 11 18.

²⁷⁶ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁷⁷ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁷⁸ Ten pat.

²⁷⁹ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁸⁰ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

- kokius žaidimus žaidė, kaip mokėsi – apie tai moksleiviai išgirsta iš P. Mašio atsiminimų trilogijos pagrindu parengto pasakojimo²⁸¹, **praktiniai metodai: vaidybinis (inscenizacijų):** „Antroje programos dalyje vaikai vaidina su lėlėmis trumputes P. Mašio pasakėles“²⁸².
65. **Kostas Kubilinskas – pasakų karalius/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas:** „išklausę pasakojimo apie K. Kubilinsko vaikystės ir mokslo metus, jo kūrybinio kelio pradžią“²⁸³. **Praktiniai metodai: užduočių:** „Pradinukai mielai mena K. Kubilinsko eiliuotas mįsles, iš dėlionės atpažįsta pasakos personažą, pagal pasakos ar eilėraščio ištrauką suranda iliustraciją ekspozicijoje“²⁸⁴.
66. **Anzelmas Matutis – ištikimas girios bičiulis/ naudojami metodai: žodiniai metodai (pasakojimas gretinamas su inscenizacijos metodu):** „Poetą A. Matutį vaikams pirmiausiai pristatome kaip eiliuotos pasakos „Drevinukas“ kūrėją. Pasakos personažai – vaškinis žmogeliukas Drevinukas ir jo priešai baubai Šlamštinis, Kapočius, Bumbuliūnas – prabyla, pasakodami apie save“²⁸⁵. **Praktiniai metodai: žaidybinis:** „Žiūrovams reikia atspėti, kuri lėlė kokią personažą vaizduoja. Moksleiviai deklamuoja poeto eilėraščius ir suranda tekstą atitinkančią iliustraciją“²⁸⁶, **užduočių:** „svarbiausius A. Matučio biografijos faktus įsidėmi, spręsdami kryžiažodį“²⁸⁷.
67. **Svečiuose pas Petrą Cvirką/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas:** „klausosi pasakojimo apie jo vaikystę“²⁸⁸, **praktiniai metodai: žaidybinis:** „Rašytojo kūrinius moksleiviai prisimena, skaitydami ištraukas ir ieškodami piešinio – kūrinio iliustracijos“²⁸⁹.
68. **Poetinis herbariumas/ naudojami metodai: praktiniai metodai: žaidybinis:** „Lygindami poetinį tekstą su mokslinio stiliaus tekstu iš Gedimino Isoko parengtos enciklopedijos *Miško knyga*, programos dalyviai gali pasigėrėti lietuvių kalbos turtingumu, įsiminti įvairių žolynų pavadinimus“²⁹⁰.
69. **Vytautės Žilinskaitės apysakos „Kelionė į Tandadriką“ herojai kviečia susipažinti/ naudojami metodai: praktiniai metodai: vaidybinis (inscenizacijos) metodas:** „Moksleiviai, apsirengę šešiais pagrindiniais personažais, kviečiami vaidinti žaislų susipažinimo sceną“²⁹¹. **Praktiniai**

²⁸¹ Vaikų literatūros muziejus. *Edukacinės programos*, prieiga per internetą, <http://www.mairioniomuziejus.lt/index.php?id=230>, žiūrėta 2010 11 18.

²⁸² Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁸³ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁸⁴ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁸⁵ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁸⁶ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁸⁷ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁸⁸ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁸⁹ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁹⁰ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁹¹ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

- metodai: žaidybinis:** „Žiūrovai, stebėdami vaidinimą, charakterizuoja veikėjus pagal iš anksto perskaitytus pagrindinių charakterio tipų aprašymus“²⁹².
70. **Iš kokios tai pasakos?/ naudojami metodai: praktiniai metodai: žaidybinis metodas:** „Lankytojai skaito pasakos ištrauką ir spėja personažą, kūrinių, jo autorių“²⁹³
71. **Žaidžiame teatrą/ naudojami metodai: praktiniai metodai: vaidybinis (inscenizacijų):** „Vaidiname dvi muzikines pasakaites su popierinėmis lėlėmis, įtraukdamos žiūrovus į pasakos veiksmą“²⁹⁴.
72. **Gilės pasakos (V. Petkevičius *Gilė Ydų šalyje*)/ naudojami metodai: praktiniai metodai: žaidybinis:** „mokysimės pamėgdžioti paukščių balsus, klausydami natūralaus jų čiulbėjimo“²⁹⁵, **vaidybinis (inscenizacijos):** „vaidinsime ryškiausius pasakos dialogus“²⁹⁶, **žodiniai metodai: pasakojimas:** „Susipažinsite su Gilės draugais ir priešais, paragausite Gilės „mokslų“ ir Rėžiuko susapnuoto valgio *Sprink-Ryk*“²⁹⁷.
73. **Mano lėlės/ naudojami metodai: kūrybinio pobūdžio:** „Kursime aplikaciją – aprengsime Rožytę, Žaliapūkę, Narsutį, skudurinę Marytę ir kitas pasakų lėles“²⁹⁸. **Žodiniai metodai: pasakojimas:** „Sužinosite, koks likimas ištiko gražuolę pasipūtėlę Rožytę, išdidžiąją Einorą, tvarkingąją Mėlynakę“²⁹⁹.
74. **Berniukų žaislai/ naudojami metodai: praktiniai metodai: žaidybinis:** „Žaisime senoviniais berniukų žaislais“³⁰⁰, **vaidybinis (inscenizacijos):** „Inscentizuosime apsakymuose pavaizduotas žaidimų scenas“³⁰¹.
75. **Kaukučių nuotyčiai/ naudojami metodai: vaizdiniai metodai: audiovizualinės mokymo priemonės:** „Klausysimės aktorių sekamos Gintaro Beresnevičiaus pasakos iš kompaktinio disko“³⁰², **praktiniai metodai: vaidybinis (inscenizacijos):** „vaidinsime jos ištraukas šešėlių teatre su iškarpytais personažais ir veikėjų kostiumais“³⁰³.
76. **Rašau laišką – ilgą kaip smilgą/ naudojami metodai: praktiniai metodai: užduočių:** „Mokysimės rašyti laišką draugui, rašytojui arba jo sukurtam personažui“³⁰⁴.

²⁹² Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁹³ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁹⁴ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁹⁵ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁹⁶ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁹⁷ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁹⁸ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

²⁹⁹ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

³⁰⁰ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

³⁰¹ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

³⁰² Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

³⁰³ Ten pat, žiūrėta 2010 11 18.

³⁰⁴ Ten pat, žiūrėta 2010 11 20.

77. **Seku seku pasaką/ naudojami metodai: praktiniai metodai: vaidybinis (inscenizacijos):** „P. Cvirkos pasaką „Kupriukas muzikantas“ vaidinsite persirengę pasakos veikėjų kostiumais, taip pat išbandysite šešėlių teatro magiją“³⁰⁵.
78. **Svečiuose pas Lietuvos didžiuosius kunigaikščius/ naudojami metodai: praktiniai metodai: vaidybinis (inscenizacijos):** „B. Pūkelevičiūtės eiliuotą pasaką „Rimas pas Kęstutį“ vaidinsite su rašytojos aprenptomis lėlėmis ir persirengę pagrindinių veikėjų kostiumais“.
79. **Ar labai sunku būti geru poetu/ naudojami metodai: praktiniai metodai: užduočių:** „užbaigsite eilėraščius surasdami besirimuojančius žodžius, praleistas eilutes“³⁰⁶.
80. **Būsimiems dailininkams – iliustratoriams/ naudojami metodai: žodiniai metodai: aiškinimas, vaizdiniais metodai: demonstravimas, iliustravimas:** „susipažinę su įvairiais vieno kūrinio iliustravimo variantais“³⁰⁷. **Kūrybinio pobūdžio:** „kuriame savo iliustraciją“³⁰⁸.
81. **Edukacinė programa, skirta Danutės Lipčiūtės – Augienės 95 – mečiui/ naudojami metodai: praktiniai metodai: vaidybinis (inscenizacijos) metodas:** „Eiliuota pasaka „Ropė“ skaitoma vaidmenimis ir vaidinama šešėlių teatre“³⁰⁹.
82. **Edukacinė programa, skirta poeto E. Mieželaičio 90 – mečiui/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas:** „Išgirsite pasakojimą apie rašytojo vaikystę ir jo kūrybą vaikams“³¹⁰. **Praktiniai metodai: žaidybinis metodas:** „Seksime ir piešime E. Mieželaičio pasaką *Neringa* pagal dailininkės S. Vainilaitienės sukurtas iliustracijas“³¹¹.
83. **Edukacinė programa, skirta vaikų poeto Mato Grigonio 120 – mečiui/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas:** „Sužinosite, kas buvo Matas Grigonis“³¹². **Praktiniai metodai: žaidybinis metodas:** „žaisime jo užrašytus žaidimus: *Teismą, Puokštę, Rygos pirklių, Smagurį*“³¹³.
84. **Šmurkšt atgal į pasaką/ naudojami metodai: praktiniai metodai:** „Persirengę pasakų personažais, vaidinsite, improvizuosite“³¹⁴.

³⁰⁵ Ten pat, žiūrėta 2010 11 20.

³⁰⁶ Ten pat, žiūrėta 2010 11 20.

³⁰⁷ Ten pat, žiūrėta 2010 11 20.

³⁰⁸ Ten pat, žiūrėta 2010 11 20.

³⁰⁹ Ten pat, žiūrėta 2010 11 20.

³¹⁰ Ten pat, žiūrėta 2010 11 20.

³¹¹ Ten pat, žiūrėta 2010 11 20.

³¹² Ten pat, žiūrėta 2010 11 20.

³¹³ Ten pat, žiūrėta 2010 11 20.

³¹⁴ Ten pat, žiūrėta 2010 11 20.

**ISTORIJS PROFILIO MUZIEJAI/ EDUKACINĖMS PROGRAMOMS NAUDOJAMI
DARBO SU AUDITORIJA METODAI (REMIANTIS EDUKACINIŲ PROGRAMŲ
APRAŠAIS)**

KAUNO IX FORTO MUZIEJUS

85. **IX fortas – gynybinis įtvirinimas/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas, aiškinimas:** „mokiniai susipažins su Pirmojo pasaulinio karo ginkluote, IX forto gynybine siena, amunicijos sandėliais, poternomis, patrankų slėptuvėmis“³¹⁵. **Vaizdiniai metodai:** demonstravimas, iliustravimas.
86. **Holokaustas Kauno IX forte Antrojo pasaulinio karo metais/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas, aiškinimas, (kartu su vaizdiniais metodais): demonstravimu, iliustravimu):** „mokiniai bus supažindinti su 64 kalinių pabėgimo istorija, mokiniai kartu su vadovu praeis jų pabėgimo keliu, apžiūrės unikalias istorines duris, tunelius, kuriais pabėgo kaliniai. Mokiniais bus pasakojama apie apie 878 Prancūzijos žydų deportavimą į Kauną 1944 m., jų likimą, mokiniams bus rodomi įrašai, kuriuos paliko žmonės prieš mirtį. Po to mokymas bus pateikiamas fotonuotraukos, kuriose yra išfotografuoti šie įrašai“³¹⁶. **Praktiniai metodai: žaidybinis:** „mokiniai nufotografuotus įrašus mėgins rasti autentiškoje sienoje“³¹⁷, **užduočių:** „pildys užduočių lapus“³¹⁸, **audiovizualinės mokymo priemonės:** „žiūrės video filmą“³¹⁹.
87. **Kauno getas 1941 – 1944 m./ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas, aiškinimas (kartu su vaizdiniais metodais: demonstravimu, iliustravimu):** „susipažins su ekspozicija apie pirmuosius pogromus Kaune, geto kūrimą, žmonių gyvenimą gete, priverstinius darbus...moksleiviai matys autentiškus daiktus iš IX forto masinių žudynių vietos, laiškus, dokumentus“³²⁰. **Praktiniai metodai: užduočių:** mokiniai dirbs su žemėlapiais, remdamiesi ekspozicija ir duotais klausimais, mokysis klasifikuoti informaciją“³²¹.
88. **IX fortas – Kauno sunkiųjų darbų kalėjimo skyrius/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas, aiškinimas (kartu su vaizdiniais metodais: demonstravimu, iliustravimu):** „mokiniai susipažins su IX forto – kaip sunkiųjų darbų kalėjimo skyriaus istorija, įgis žinių apie

³¹⁵ Kauno IX forto muziejaus ryšių su visuomene skyriaus duomenys. Edukacinių programų aprašai (informacija gauta kompiuterinio varianto forma), 2010 11 20.

³¹⁶ Ten pat.

³¹⁷ Ten pat.

³¹⁸ Ten pat.

³¹⁹ Ten pat.

³²⁰ Ten pat.

³²¹ Ten pat.

- kalinių, kalėjusių IX fort gyvenimą, aplinką, buitį, pamatys autentišką to laikmečio kalėjimo kamerą, baudžiamuosius karcerius³²².
89. **Laisvės šauklys/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas, aiškinimas:** „mokiniai bus supažindinami su R. Kalantos gyvenimu, pomėgiais bei jo tragišku likimu. Taip pat bus kalbama apie hipių judėjimą, su kuriuo tuo metu buvo susijęs Romas Kalanta³²³. **Vaizdiniai metodai: audiovizualinės mokymo priemonės:** „bus rodomas filmas „Vaikai iš Amerikos viešbučio“³²⁴.
90. **Gynybinės sienos labirintai/ naudojami metodai: praktiniai metodai: žaidybinis:** „lankytojai leidžiasi į IX forto požemius ir gynybinę sieną, atlieka tam tikras užduotis“³²⁵.

KAUNO VYTAUTO DIDŽIOJO KARO MUZIEJUS

91. **Ką žinai apie Lietuvos karybos istoriją/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas kartu su vaizdiniais metodais (demonstravimu, iliustravimu):** „neišeidami iš muziejaus, aplankysite karinių įvykių vietas, prisiminsite didžiuosius lietuvių mūšius, valstybei nusipelnusias asmenybes“³²⁶. **Praktiniai metodai: žaidybinis:** „o praktinių užduočių metu pamiklinsite kojas ir išbandysite pastabumą ieškodami eksponatų“³²⁷.
92. **Oršos mūšis/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas, aiškinimas:** „sužinok mūšio priežastis, detales ir pasekmes ne tik Lietuvai, bet ir visai Europai!“³²⁸.
93. **Atskleiskime muziejaus paslaptis. Naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas.**

KAUNO MIESTO MUZIEJUS

94. **Žaidimas TAIP arba NE/ naudojami metodai: praktiniai metodai: žaidybinis:** „Ekskursijų vadovė paruošia klausimus apie Kauną, po gautuvu paslepia su miestu susijusius „daiktus“...Klausdami klausimus pagal atsakymus *Taip* arba *Ne* žaidėjai turi atspėti užšifruotus žodžius“³²⁹.

³²² Ten pat.

³²³ Ten pat.

³²⁴ Ten pat.

³²⁵ Ten pat.

³²⁶ Ten pat.

³²⁷ Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejus. *Edukacinės programos*, prieiga per internetą,

http://kariuomene.kam.lt/lt/kariuomenes_atributika/karo_istorija/vytauto_didziojo_karo_muziejus/edukacines_programos.html, žiūrėta 2010 11 20.

³²⁸ Ten pat, žiūrėta 2010 11 20.

³²⁹ Kauno miesto muziejus. *Edukacinės programos*, prieiga per internetą,

http://www.pdfdownload.org/pdf2html/pdf2html.php?url=http%3A%2F%2Fkaunomuziejus.lt%2Fuploads%2FEdukacija%202010%20Kauno_miesto_muziejuje.pdf&images=yes, žiūrėta 2010 11 20.

95. **Miesto herbas (vaikai kviečiami lipdyti taurą iš molio)/ naudojami metodai: žodiniai: pasakojimas, aiškinimas:** „supažindinama su tauro sąvoka bei jo vystymosi raida herbo skyde“³³⁰. **Vaizdiniai metodai: (ilustravimas, demonstravimas):** „ekskursijų vadovė pristato vaizdinę medžiagą apie Kauno heraldiką“³³¹. **Kūrybinio pobūdžio:** (vaikai lipdo taurą iš molio).
96. **Įamžink Kauną piešinyje/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas:** „ekskursijų vadovė senamiestyje pristato vieną iš senųjų pastatų“³³², **kūrybinio pobūdžio:** (piešiama nurodyto pastato pasirinkta architektūrinė detalė).
97. **Kaunas ir pasaulis/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas, aiškinimas:** „Kauno istorinės datos susiejamos su pasaulio didžiųjų įvykių datomis“³³³.
98. **Jano Stykos paveikslo „Vytauto priesaika“ interpretacijos/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas, aiškinimas:** supažindinama su paveiksle vaizduojamu siužetu, simbolika bei laikmečio paralelėmis“³³⁴, **pokalbis (diskusija):** „diskutuoti aktualiąją laikmečio temą, kelti filosofinius paveikslo kaip vaizdinio ar daikto, savyje slepiančio gyvą istoriją, probleminius klausimus“³³⁵.
99. **Laisvės kelias nuo LKB Kronikos iki Kovo 11 –osios/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas, aiškinimas, derinami su vazidiniais metodais: demonstravimu, ilustravimu:** „Edukacinės programos metu supažindinama su sovietmečiu leistu leidiniu „LKB kronika“... suteikiama galimybė pamatyti „LKB kronikos redaktoriaus Arkivyskupo Sigito Tamkevičiaus veiklos reikmenis, pirmuosius „LKB kronikos“ leidinius, pagrindinę spaudą“³³⁶.

³³⁰ Ten pat, žiūrėta 2010 11 20.

³³¹ Ten pat, žiūrėta 2010 11 20.

³³² Ten pat, žiūrėta 2010 11 20.

³³³ Ten pat, žiūrėta 2010 11 20.

³³⁴ Ten pat, žiūrėta 2010 11 20.

³³⁵ Ten pat, žiūrėta 2010 11 20.

³³⁶ Bakalauro darbo prieduose pateikti edukacinių programų aprašai. Kauno miesto muziejus. Edukacinės programos. (Jų dabartiniame muziejaus internetiniame portale jau nebėra).

**SPECIALŪS MUZIEJAI (PAGAL H. WAIDACHER). KAUNO ŠVIETIMO ISTORIJOS
MUZIEJUS. EDUKACINĖSE PROGRAMOSE NAUDOJAMI DARBO SU AUDITORIJA
METODAI (REMIANTIS EDUKACINIŲ PROGRAMŲ APRAŠAIS)**

100. Karpinių pamoka/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas: „susipažinus su muziejaus ekspozicija“³³⁷. **Kūrybinio pobūdžio:** (suteikiama galimybė kurti teminius karpinius).

101. Dailės pamoka trapukario Lietuvos mokykloje/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas, aiškinimas derinami kartu vaizdiniais metodais: demonstravimu, iliustravimu: „susipažinę su dailės rašymo taisyklėmis, vadovėliais“³³⁸. **Praktiniai metodai: užduočių:** „moksleiviai patys rašo metalinėmis plunksnomis“³³⁹.

102. Tarpukario Lietuvos žaidimai: „Kaip žaidė mano senoliai“/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas, aiškinimas: „moksleiviai supažindinami su tarpukario vaikų ir jaunimo organizacijomis, popamokine veikla“³⁴⁰. **Praktiniai metodai: žaidybinis:** „žaidžia pastabumą, dėmesį, loginį mąstymą lavinančius žaidimus, kitus – tautinius, skautiškus žaidimus“³⁴¹.

103. Piešiamo mokyklą/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas: „susipažinę su muziejaus ekspozicija, mokyklų veikla“³⁴². **Kūrybinio pobūdžio:** (mokiniai vaizduoja mokyklos istoriją įvairiomis piešimo technikomis). **Lietuviškos mokyklos praeitis/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas** (teminė ekskurija), **vaizdiniai metodai: iliustravimas** (praktinei užduočiai naudojamos XIX - XX a. mokymo priemonių kopijos), **praktiniai metodai: žaidybinis:** „moksleiviai varžosi tarpusavyje atlikinėdami įvairias mokyklinės užduotis“³⁴³.

104. Daraktorinė mokykla/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas, aiškinimas: „moksleiviai supažindinami su mokymo dalykais, priemonėmis, draustąja literatūra“³⁴⁴. **Pasinerimo į praeitį metodas:** (inscenizuojamo slaptojo mokymo situacijos (veiksmas vyksta ekspozicijoje – atkurtoje XIX a. slaptojoje mokykloje“³⁴⁵.

105. Įdomiausios mokymo priemonės 1918 – 1940 m./ naudojami metodai: žodiniai metodai: (pasakojimas, pokalbis) kartu su vaizdiniais metodais (iliustravimas, demonstravimas): „moksleiviai supažindinami su matematikos, biologijos, geografijos mokymo priemonėmis, jas tiria, lygina su šiandieninėmis“³⁴⁶.

³³⁷ Kauno apskrities pedagoginis muziejus, edukacinės programos, (lankstinukas, leidėjas ir leidimo metai nenurodyti).

³³⁸ Ten pat.

³³⁹ Ten pat.

³⁴⁰ Ten pat.

³⁴¹ Ten pat.

³⁴² Ten pat.

³⁴³ Ten pat.

³⁴⁴ Ten pat.

³⁴⁵ Ten pat.

³⁴⁶ Ten pat.

106. Švietimo istorijos labirintais/ naudojami metodai: žodiniai metodai: pasakojimas (teminė ekskursija). **Praktiniai metodai: užduočių:** (klausimų - atsakymų viktorina, įvairių Lietuvos istorijos švietimo faktų iliustravimas.

VI PRIEDAS. Anketa „Kauno miesto muziejų edukacinė veikla: samprata, raiškos formos ir metodika“.

ANKETA

„Kauno miesto muziejų edukacinė veikla: samprata, raiškos formos ir metodika“

Anketa skirta Kauno miesto muziejų darbuotojams, dirbantiems muziejinės edukacijos srityje. Tyrimas atliekamas siekiant išsiaiškinti muziejuose vyraujančią šiuolaikinės muziejinės edukacijos sampratą, edukacinės veiklos priklausomybę nuo muziejaus rūšies ir darbo su auditorija metodų panaudojimą muziejų edukacinės veiklos praktikoje. Tyrimą vykdo Šiaulių universiteto, humanitarinio fak., istorijos specialybės IV k. studentė Birutė Žvirblytė. Apklausos duomenys bus naudojami tik moksliniams tikslams, todėl užtikriname Jūsų pateiktos informacijos konfidencialumą.

Anketos pildymo pavyzdys

Pažymėkite savo atsakymus apibraudami ar pažymėdami varnele vieną ar kelis Jums tinkančius variantus.

Pvz.: Ar mėgstate ledus?

☐ Taip ☐ Ne

Informacija apie muziejų

Muziejaus rūšis:.....(įrašykite)

Priklausomybės statusas (nacionalinis, respublikinis, apskrities, savivaldybės, žinybinis, kita).....(įrašykite)

Anketą užpildžiusio asmens pareigos:.....(įrašykite)

ANKETA

1. Ar esate patenkintas (-a) darbu muziejuje?

☐ Taip, nes.....(įrašykite)
☐ Ne, nes.....(įrašykite)

2. Kokia muziejaus veiklos sritis, Jūsų manymu, yra svarbiausia?

- ☐ Ekspонатų kaupimas ir saugojimas
- ☐ Restauravimas
- ☐ Tyrimai
- ☐ Ekspozicijų ir parodų rengimas
- ☐ Veiklos populiarinimas
- ☐ Edukacinė veikla
- ☐ Negalėčiau išskirti nei vienos, nes visos veiklos sritys yra lygiavertės
- ☐ Kita (įrašykite).....

3. Jūsų nuomone, terminu „šiuolaikinė muziejinė edukacija“ galima įvardinti:

- ☐ Visą veiklą, kurią vykdo muziejus
- ☐ Konkrečią muziejinės veiklos sritį
- ☐ Kita (*įrašykite*).....

Į 4 klausimą reikia atsakyti tik tuo atveju, jei atsakydami į 3 klausimą pasirinkote atsakymą „konkrečią muziejinės veiklos sritį“.

4. Kokias iš žemiau išvardintų muziejaus veiklos formų būtų galima priskirti muziejinei edukacijai?

Pažymėkite visus Jums tinkančius atsakymus

- ☐ Edukacinės parodos
- ☐ Edukacinės pamokos
- ☐ Edukacinės programos
- ☐ Edukaciniai projektai
- ☐ Edukaciniai žaidimai
- ☐ Meno akcijos
- ☐ Paskaitos
- ☐ Konferencijos
- ☐ Plenerai
- ☐ Renginiai (vakarai, konkursai, šventės ir pan.)
- ☐ Kūrybiniai projektai (gyvosios archeologijos, gyvosios istorijos dienos, senųjų amatų dienos ir pan.)
- ☐ Teminės ekskursijos
- ☐ Visos aukščiau išvardintos
- ☐ Nė viena iš aukščiau išvardintų
- ☐ Tokia edukacinės veiklos formų klasifikacija negalima, nes jos beveik nesiskiria

5. Ar šiuolaikinės edukacinės veiklos organizavimui muziejuje turi įtakos muziejaus rūšis (profilis)?

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Sunku pasakyti

Į sekantį klausimą reikia atsakyti tik tuo atveju, jei atsakymas į 5 klausimą buvo „taip“.

6. Kokius šiuolaikinės muziejinės edukacijos organizavimo bruožus įtakoja muziejaus rūšis (profilis)?

Pažymėkite visus Jums tinkančius atsakymus

- ☐ Tematiką
- ☐ Raiškos formų įvairovę
- ☐ Edukacinių renginių (*bendras pavadinimas visai muziejinei edukacijai*) kiekį
- ☐ Lankytojų auditorijos įvairovę (*pagal amžiaus grupes, interesų sritis*)
- ☐ Edukacinės veiklos populiarumą
- ☐ Nei vienos iš aukščiau išvardintų
- ☐ Kita (*įrašykite*).....

7. Kurias iš šių darbo su muziejine auditorija metodų rūšių naudojate savo muziejuje?

- ☐ Žodinius metodus
- ☐ Vaizdinius metodus
- ☐ Praktinius metodus
- ☐ Visus aukščiau išvardintus
- ☐ Kita.....(įrašykite)

8. Kokios darbo su muziejine auditorija metodų rūšys Jūsų muziejuje naudojamos dažniausiai?

- ☐ Žodiniai metodai
- ☐ Vaizdiniai metodai
- ☐ Praktiniai metodai
- ☐ Visi metodai naudojami tolygiai

9. Ar Jūs esate patenkintas (-a) edukacinės veiklos organizavimu savo muziejuje?

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Sunku pasakyti

Į šį klausimą turite atsakyti tik tuomet, jei atsakydami į 9 klausimą pasirinkote atsakymą „ne“.

10. Kokios priežastys įtakoja nesėkmingą edukacinės veiklos Jūsų muziejuje organizavimą?

- ☐ Lėšų trūkumas
- ☐ Edukatoriaus etato muziejuje nebuvimas
- ☐ Sudėtingas muziejuje esančių rinkinių pritaikymas edukacinių programų rengimui
- ☐ Kita (įrašykite).....

NUOŠIRDŽIAI AČIŲ JUMS UŽ SKIRTĄ LAIKĄ!